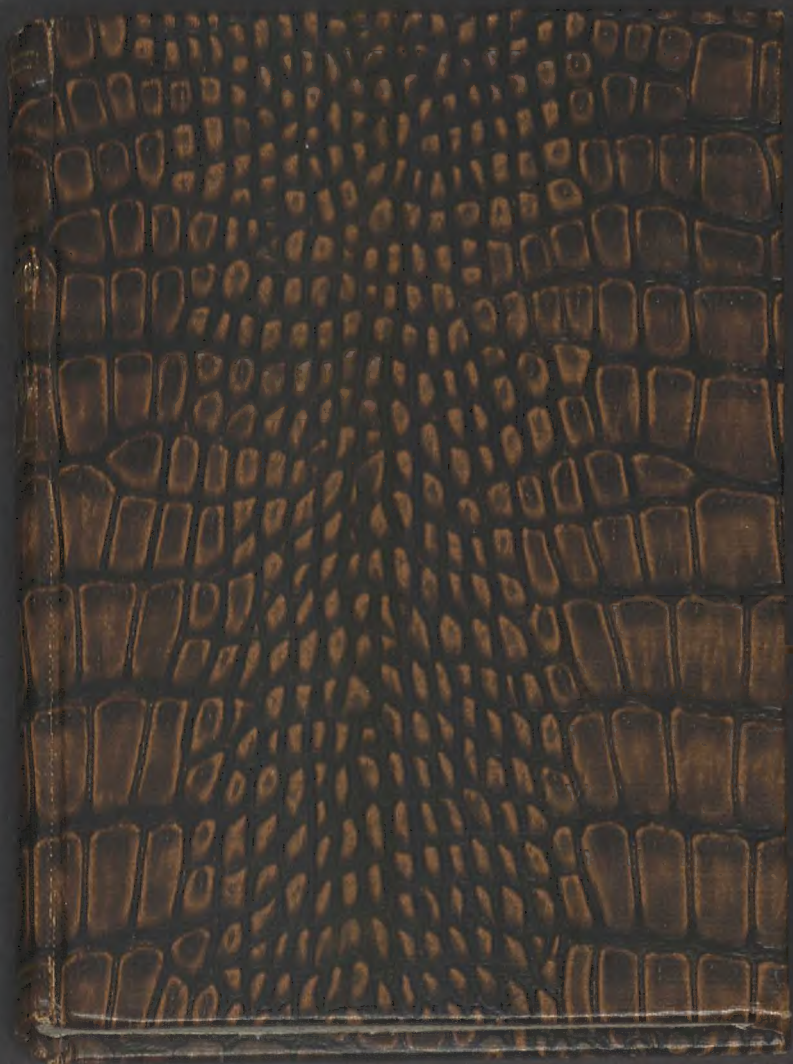
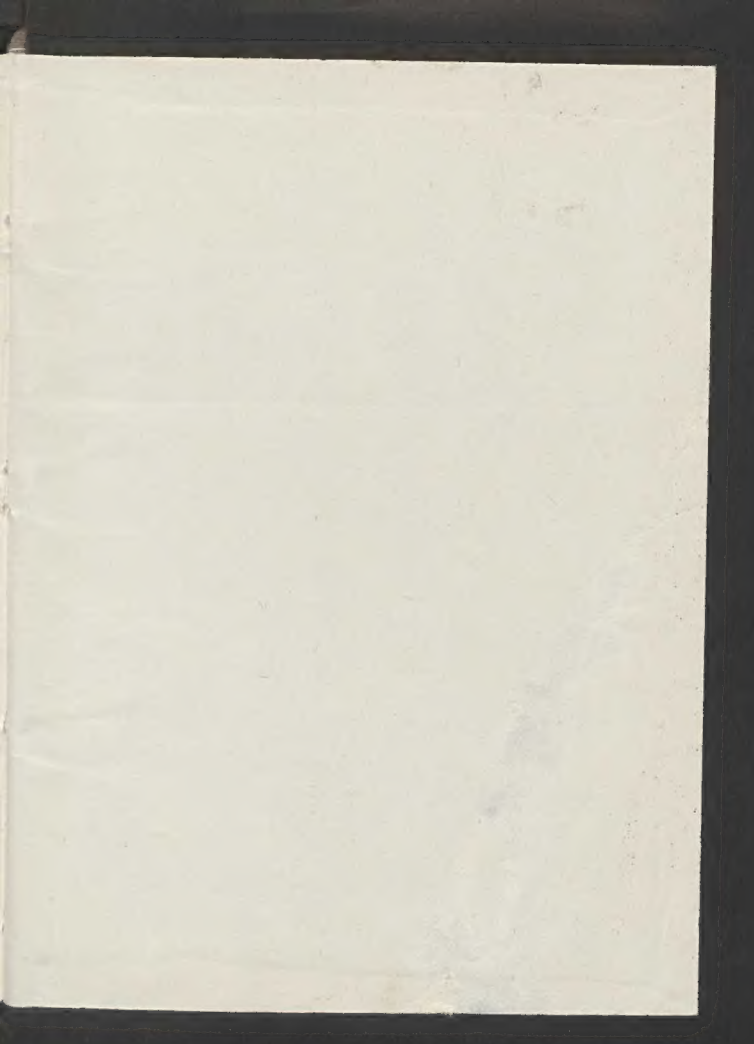

257

Lærdómsbók

i

evangelíð-frístílegum

Trúarbrögðum

handa

Unglingum.

Selst óinnbundin á 24 st. silfurverðs.

Reykjavík 1859.

Prentað í prentsmidju Íslands, á kostnað hennar,
hjá E. Þórðarsyni.

Barbours

Barbours

Barbours

Barbours

Barbours

Barbours

Barbours

Barbours

Barbours

Advaran

til

Þennandanna.

---

1) Sjerhver meining, hvort heldur hún er í lærdóms- og ritningar-greinum, ellegar í athugasemdum og útskýringum greinanna, á nákvæmlega og skilmerkilega að úthýðast fyrir barninu, áður en það lærir nokkud af þeim utan að.

2) Þegar börn virðast svo tornæm, að ei geti lært alla lærdómsbókina, þá eiga viðkomendur að ráðfæra sig við sóknarprest sinn, og er þá undir hans álitu komið, hvort barnið á að læra meira en lærdómsgreinirnar, og þá bifliustáði, sem vitnad er til, og hjá standa. En þar sem þetta leyfi kemur ei til, á barnið að læra allt, eins smærra og stærra letrið.

3) Kennendurnir eiga að láta börnin leita að þeim greinum í bókunni, sem til er vísað, en þó ekki eru prentaðar. Þar sem mörg börn eru, eiga þeir að láta þau lesa þær til flíptis, og með stuttum spurningum út úr koma þeim í flíking um meininguna.

4) Sjá hver lærdómsgrein í bókinni er svo flíkanlega saman tekin, og atríðisordin að greind, að hægt er hverjum einum, að spyrja út úr þeim; þess vegna gjörft engin þörf, að prenta spurningarnar, einkum þar raunin er ólygnust, að opt og tíðum hafa bæði kennendur og lærendur minna þenft út í sannleikann vegna spurninganna.

Sá litli
Lúters
Katekismus.

Þetta eru
Tiu laga bodord guds.

Fyrsta bodord.

Eg er drottinn gud þinn; þú skalt ekki
hafa annarlega gudi fyrir mjer.

Hvad er það?

Það er: vjer eigum yfir alla hluti fram
gud að óttast, hann að elska, og á hann
einn að trúa.

Annad bodord.

Þú skalt ekki leggja nafn drottins guds

þíns við hjegóma, því drottinn mun ekki láta þeim óhegnt, sem brúkar hans nafn gálauslega.

Hvad er það?

Það er: vjer eigum að óttaast og elska gud. Engum eigum vjer illt að biðja í hans nafni, ekki sverja við það, nje fjölþynngi fremja, ekki ljúga nje svífa; heldur eigum vjer guds nafn að áfalla í öllum vorum naudsynjum, það að tilbiðja, losa það, og því þakfir að gjöra.

Þriðja bodbord.

Minnstu að helga hvíldardaginn drottins guds þíns.

Hvad er það?

Það er: vjer eigum að óttaast og elska gud. Að vjer ekki fyrirlitum þrjedifunina nje hans ord; heldur eigum vjer það heilaggt að halda, gjarnan heyrja það og læra.

Fjórdi bodbord.

Seidra skaltu sódur þinn og móður, svo

Þjer vegni vel, og þú verdir langlífur á jördunni.

Hvad er það?

Það er: vjer eigum að óttaft og elska gud. Ad vjer ekki fyrirlítum vora foreldra, nje þá, sem yfir oss eru þodnir, ekki þá til reidi reitum, heldur þá í heidri höfum, þjónum þeim og hlýdnir sjeum, elskum þá og virding veitum.

Þimmta þodord.

Þú skalt ekki mann deyða.

Hvad er það?

Það er: vjer eigum að óttaft og elska gud. Ad vjer ekki meidum hold voss náunga, eða gjörum honum mein í nokkru; heldur eigum vjer honum að bjarga og hjálpa í öllum hans lífs naudsýnjum.

Þjotta þodord.

Þú skalt ekki hórdómi drýgja.

Hvad er það?

Það er: vjer eigum að óttaft og elska

gud. Ad vjer lifum hreinferduglega bæði í ordum og verkum, og ad hver einn elski og í heidri hafi sína ehta-persónu.

Sjöunda bodord.

Þú skalt ekki stela.

Hvad er það?

Það er: vjer eigum ad óttast og elska gud. Ad vjer ekki gripum góð eda peninga vors náunga, eda med fólkskum kauphri eda undirbyggju undir ofð drögum; heldur eigum vjer honum ad hjálpa, svo hans góð og uppeldi ávartist og vardveitist.

Áttunda bodord.

Þú skalt ekki bera falskan vitnisburð á móti þínum náunga.

Hvad er það?

Það er: vjer eigum ad óttast og elska gud. Ad vjer ekki ranglega ljúgum nokkru á vorn náunga, ekki svíkjum, baktölum eda ófrægjum hann í nokkru; heldur eigum vjer

hann að affala, allt gott um hann að tala, og færa alla hluti til betra vegar.

Tíunda bodord.

Þú skalt ekki girnast hús náunga þíns.

Hvab er það?

Það er: vjer eigum að óttast og elska gud. Að vjer ekki með flærd stundum eptir arfi edur fasteign vors náunga, edur undir öðs drögum með yfirvarpi laga og rjettinda; heldur eigum vjer þar til að hjálpa og styrkja, að hann hafi sitt allt óskaddað.

Tíunda bodord.

Þú skalt ekki girnast kvinnu náunga þíns, ekki þjón hans nje þjónustukvinnu, ekki uxu hans nje asna, og ekkert það hans er.

Hvab er það?

Það er: vjer eigum að óttast og elska gud. Að vjer ekki burt tælum eda loffum frá vorum náunga hans eigin-kvinnu, þjónustufólk eda kvikje; heldur eigum vjer

ad áminna og ráðleggja, ad hver og einn sje samt og ástundi ad þjóna, það honum skyldugt er.

Swad segir gud um þessi bodord?

Hann segir svo í 2. Mós. b. 20., 5.—6.: Eg er drottinn þinn gud: eg er vandlátur gud, sem læt straff fyrir fedranna ranglæti koma fram á börnunum í þridja og fjórda lid, það er ad segja á þeim, sem mig hata; eg er líka sá, sem auðsýni miskunsemi í þúsund lidu á þeim, sem mig elska, og vid þá, sem vardveita mín bodord.

Swad er það?

Það er: gud hótar þeim öllum þínu, sem brjóta þessi hans bodord; því eigum vjer ad óttaft og hrædaft hans hegningu, og effert ad gjöra á móti hans bodordum; en þeim öllum, sem þessi hans bodord halda, lofar hann sinni náð, miskun og öllum góðum hlutum; þar fyrir eigum vjer gud ad elska, trúa honum og

trevsta, og eftir hans bodordum gjarnan að gjöra.

Trúarjátningin.

Fyrsta grein.

Um sköpunina.

Ég trúi á einn guð födur, almáttugan skapara himins og jarðar.

Hvæð er það?

Það er: ég trúi, að guð hafi skapað mig ásamt öllum öðrum sköpunum, og að hann hafi gefið mér önd og lífama, augu og eyru, og alla limi, þar með skyn og skilningarvit, og að hann öllu þessu enn þá við heldur. Hjer til veitir hann mér og fyrir hjer nóglega, og daglega gefur hann mér flæði og skæði, mat og drykk, hús og heimili, födur og móður, afur og

Því eg með þarf til þessa lífs uppeldis. Hann verndar mig og varðveitir frá öllum skaða og háða og öllum illum hlutum. Allt þetta gott veitir hann mér af sinni einflærri, fædurlegri, gudlegri góðgirnd og miskun, áu allrar minnar verðskuldunar. Þyrr hvað allt eg á honum þakfir að gjöra, honum þjóna og hlýðinn að vera. Þetta eru vísbuleg sannindi.

Önnur grein.

Um endurlausnina.

Eg trúi á Jesúm Krist, son hans eingetinn, drottinn vorn, sem var getinn af heilögum anda, fæddur af Maríu meyju, þíndur undir Þontsío Þílató, Frossfestur, deyddur og grafinn; níður stje hann til helvítis, en á þriðja degi reis hann upp frá daudum, upp stje hann til himna, situr nú

til guds fœdur almáttugs hægri handar, og þáðan mun hann koma, að dæma líf-
endur og dauda.

Þvab er þab?

Þab er: eg trúi, að Jesús Krístur sje
sannur gud, af fœdurnum getinn fyrir allar
aldir; lífa sannur maður, fœddur af Maríu
meyju; að hann sje minn drottinn, sem mig
glatadan og fyrirdæmdan mann hefur af-
rekað, endurleyft og frelsað frá öllum synd-
um, daudanum og djöfulsins valdi, ekki
med gulli eða silfri, heldur med sínu hei-
laga, dýrmæta blóði, og sinni saklausu þínu
og dauda, svo að eg sje hans eiginleg eign,
líf undir hans valdi í hans ríki, honum
þjóni í eilífu rjettlæti, sakleysi og sáluhjálp,
eins og hann er sjálfur af daudanum upp-
risinn, lífir og rífir að eilífu. Þetta eru
viðsuleg sannindi.

Þriðja grein.

Um helgunina.

Eg trúi á heilagan anda, og að sje ein, heilög, almennileg, frístileg Kirkja, sem er samneyti heilagra, fyrirgefning syndanna, holdsins upprisa og — eptir þetta líf — eilíft líf.

Þvad er það?

Það er: eg trúi, að eg geti ekki af sjálfis míns eigin frapti eða skilningi trúad á Jesúm Krist minn drottin, eða til hans komið; heldur hefur heilagur andi mig, með gudspjallanna tenningu, fallad og upplýst með sínum ástgjöfum, helgad mig og við haldið í rjettri trú, eins og hann alla aðra fristna menn á jörðu fallar, saman safnar, upplýsir, helgar, og í rjettri trú á Jesúm Krist varðveitir; í hverri frístilegri kirkju hann náðarjámlega fyrirgefur mjer og öllum trúndum daglega allar syndir, og á effta degi mun hann upp vekja mig og alla menn af dauda, og gefa mjer með öllum

rjett-triundum, fyrir Jesúm Kríst, eilíft líf og sáluhjálp. Þetta eru víssuleg sannindi.

Drottinleg bæn.

Fadir vor, þú sem ert á himnum.

Hvad er það?

Það er: guð vill hjér með fá oðs til að trúa og treyða því, að hann sje vor rjettilegur fadir, og vjer hans sannarleg börn, svo vjer þess heldur með fullu trúnadar-trauði megum hann bidja, eins og góð börn bidja sinn elskulegan födur.

Fyrsta bæn.

Selgíst þitt nafn.

Hvad er það?

Það er: guðs nafn er sannarlega í sjálfu sjer heilagt, þó vjer bidjum ekki; en vjer

bidjum í þessari bæn, að það einnig helgið
hjer með oðs.

Hvernig fædur það?

Þegar gudsord er kennt rjett og hreint,
og vjer eptir því lifum heilaglega, eins og
guds börnum hæfir; þar til hjálpi oðs vor
elífulegi fadir á himnum! En hver, sem
sdruvísi kennir eda lifir, en gudsord býður,
sá vanhelgar gudsord á medal vor; þar
frá vardveiti oðs vor elífulegi himnesfi fadir!

Önnur bæn.

Til komi þitt ríki.

Hvab er það?

Það er: guds ríki kemur að sonnu áu
vorrar bænar af sjálfu sjer til; en vjer
bidjum í þessari bæn, að það einnig komi
til vor.

Hvernig fædur það?

Þegar gud gefur oðs sinn heilaga anda,
sá er oðs veitir þá náð, að vjer trúum hans

heilaga ordi, lísum heilaglega, hjer stund-
lega, en annars heims eilíflega.

Þriðja bæn.

Verði þinn vilji, svo á jörðu, sem á
himnum.

Hvæð er það?

Það er: guds góður og náðugur vilji
verður á himnum, þó vjer biðjum ekki;
en vjer biðjum í þessari bæn, að hans
vilji verði hjer á meðal vor.

Hvernig stæður það?

Þegar gud ónýtir og hindrar öll ill ráð
og vondan vilja þeirra, sem því valda, að
guds nafn vanhælgast, og hans ríki náir ekki
til vor að koma, sem eru: djöfullinn, heim-
urinn og vor holdlegur vilji; heldur styrkir
hann of og stöðuga gjörir í sínum ord-
um og í trúnni allt til vorra æfílofa; þetta
er hans misfunsamur og góður vilji.

Þjórða bæn.

Gef ofs í dag vort daglegt braud.

Hvab er það?

Það er: gud gefur að sonnu daglegt braud jafnvel vondum mönnum, þó vjer bidjum ekki; en vjer bidjum í þessari bæn, að hann láti ofs vort daglegt braud vidurfenna, og með þakflæti til vor medtaka.

Hvab kallast daglegt braud?

Það kallast allt það, sem naudsýnlegt er til lífsbjargar, sem er: matur og drykkur, flædi og skædi, hús og heimili, tædur og engjar, kvísfjenadur, góð og peningar, góð eftapersóna, hlúðin börn, dyggt þjónustufólk, trúir og frómir yfirmenn, góð almúgans stjörn, hagstæð vedurátt, friður, heilbrigði, fidssemi, heidur, gódir vinir, trúsaftir nágrannar, og allt annað þessu líft.

Fimmta bæn.

Syrirgef ofs vorar skuldir, svo sem vjer og syrirgefum vorum skuldunautum.

Hvad er það?

Það er: vjer bidjum í þessari bæn, að fadir vor himneskur vilji ekki álíta vorar syndir, svo hann, fyrir þeirra skuld, vilji ekki veita ok þora bæn — því vjer erum allra þeirra hluta ómaklegir, sem vjer hann um bidjum, og höfum það ekki verdsfuldad — heldur að hann vilji ok það allt gefa af þinni eiginlegu náð, því daglega syndgum vjer, og verdsfuldum ekki annað en hegningu; svo viljum vjer einnig þar á móti fyrirgefa af hjarta þeim, sem ok á móti brjóta, og gjöra þeim gott, sem við ok misgjöra.

Sjötta bæn.

Eigi leid þú ok í freistni.

Hvad er það?

Það er: gud freistar að sonnu einfis manns; en vjer bidjum í þessari bæn, að hann vilji vernda ok og vardveita frá andsfótans, heimsins og holdsins vjelum, svo

vjer hröpum ekki fyrir þeirra tilteygingu í vantrú, órvæntingu, edur adrar stórsýndir og lesti; og þó vjer freistumst af öllu þessu, þá láti hann ofs um sídir yfirvinna og figrinum halda.

Sjöunda bæn.

Seldur frelsa ofs frá illu.

Hvab er það?

Það er: hjer bidjum vjer alls í einu í þessari bæn, ad fadir vor himneskur frelsi ofs frá öllu illu, til lífs og sálar, farsældar og heidurs; en ad sídustu, þegar vor dauda=stund er komin, gefi hann ofs góðan afgang, og taki ofs miskunsamlega til sín úr þessum eyndadal inn í himnaríki. Amen.

Hvab er það?

Það er: ad eg skal vera fullviðs, ad þessar vorar bænir sjeu vorum himneska fædur þakknæmilegar og af honum heyrðar; því hann hefur sjálfur skipað, ad vjer skyld=

um með þessum hætti biðja, og hefur lof-
ad, að hann vilji öðs bænheyrna. Amen,
amen, það er: já, sannarlega, það
skal svo vera.

Skirnar-sakramentid.

---

1. Hvað er skirn?

Skirnin er ekki einsamalt vatn, heldur er
hún það vatn, sem saman er reyrt og bund-
id með guds bodordi, og með gudsordi
samtengt.

2. Hvað er það gudsord?

Það vor herra Jesús Krístur sagði hjá
Matteus í 28. kapitula: Farid og gjörid
allslags þjóðir að mínum lærifveinum, og
skirid þær til nafns föður og sonar og hei-
lags anda.

3. Hvað útvegar skirnin öðs og veitir?

Hún útvegar öðs og veitir fyrirgefningu
syndanna, frelsar öðs frá dauðanum og

djæflinum, og gefur þeim öllum eilífa jáluhjálp, sem trúa því, er guds ord og fyrirheit lofa.

4. Hver eru þau guds ord og fyrirheit?

Þau vor herra Jesús Krístur segir hjá Markúsi í 16. kapitula: Hver sem trúir og verður skírdur, sá mun hólpinn verða, en hver sem ekki trúir, sá mun fordæmast.

5. Hvernig fær vatnid afrekad svo veglega hluti?

Vatnid má aldrei slífs orka, heldur veitir það gudsord, sem er í og með vatninu, og trúin, hver ad slífum guds ordum í vatninu trúir; því fyrir utan gudsord er vatnid einsamalt vatn, en engin skírn; en þegar gudsord samlagast vatninu, þá er það skírn. Það er náðarfullt lífsins vatn og endurgetningarlaug í heilögum anda, eins og Páll postuli segir í sendibræfinu til Títusar, í 3. kapitula:

Því sinni miskunsemi hefur gud oss hólpna gjört með endurgetningar=lauginni

og endurnýjungunni, sem skedur af heilögum anda, hverjum hann hefur ríkulaga út helli yfir oss fyrir Jesúm Krist, vorn lausnara, svo vjer, rjettlættir fyrir hans náð, yrdum erfingjar eilífs lífs eptir voninni. — Þessi ord eru sönn og áreidanleg.

6. Hvað merkir þvilif vatnsstirn?

Hún merkir það, að þá hinn gamli Adam í oss á daglega að drekkjast og deyðast fyrir idrun og yfirbót, með öllum syndum og vondum girndum, og síðan daglega fram koma og upp aptur rísa nýr madur, þá er lífa skal í rjettlæti og heilagleika fyrir gudi æfinlega.

7. Hvar stendur það skrifad?

Þáll postuli segir í sendibrefinu til Rómverja, 6. kapitula: Svo erum vjer með Kristi greptradir í skirninni til daudans, að lífa sem Kristur er upp vakinn frá daudum fyrir dýrd fædursins, svo eigum vjer að ganga í nýju líferni.

Altaris-sakramentid.

---

1. Hvað er sakrament altarisins?

Altaris-sakramentid er sannarlegt hold og blóð drottins vors Jesú Krists, undir braudi og víni af sjálfum Jesú Kristi innsett, ofs kristnum mönnum að eta og drekka.

2. Hvar stendur það skrifad?

Svo skrifa þeir heilögu gudspjallamenn, Matteus, Markús, Lúkas, og postulinn Páll:

Vor herra Jesús Kristur, á þeirri nótt, sem hann svífinn var, tók hann braudid, gjörði þakfir, braut það, og gaf sínum lærisveinum og sagði: Takid og etid; það er minn lífami, sem fyrir yður verður gefinn. Gjörid það í mína minningu!

Sömuleidis eptir Eveldmáltíðina, tók hann káleifinn, gjörði þakfir, gaf þeim hann, og sagði: Drekkid allir hjer af; þetta er káleifur hins nýja sáttmála í mínu blóði,

sem fyrir yður út hellist til fyrirgefningar syndanna. Gjörid þetta, svo opt sem þjer þad drekfid, í mína minningu.

3. Hvað stodar osð með þvílíkum hætti að eta og drekka þjer af?

Þad sýna mjer þau ord, sem þjer standa: fyrir yður gefst og út hellist til fyrirgefningar syndanna; því osð veitist fyrir þessi ord í sakramentinu syndanna fyrirgefning, eilíft líf og sáluhjálp, því hvar syndanna fyrirgefning er, þar er einnig lífid og sáluhjálpin.

4. Hvernig fær líkamleg berging afrekad svo mikla hluti?

Berging brauds og víns afrekar þad í engan máta, heldur ordin, sem þjer standa: fyrir yður gefst og út hellist til fyrirgefningar syndanna; hver ord að eru hjá líkamlegri bergingu svo sem höfudatridi í þessu sakramenti. Hver sem þessum ordum trúir, hann ødlast allt þad, er

þau innihalda og upp á hljóða, sem er syndanna fyrirgefning.

5. Hver neytir þessa sakramentis maflega?

Ad fasta og sig lífamlega þar til að búa, er að sonnu góð ytri fidssemi; en sá er sannarlega maflegur og til þess hæfilegur, sem trúir þessum Krists ordum: fyrir yður gefst og út hellist til fyrirgefningar syndanna. En hver sem ekki trúir þessum ordum og esar þau, hann er ómaflegur; því þetta ordid: fyrir yður, frefstur fullkomlegrar trúar í hjartanu.

Þrírsti Kapítuli.

Um gud og hans eiginlegleika.

I. Gvernig vjer fáum þekkingu um gud.

§ 1. **O**fs mönnunum ríður mjög mikið á, að vjer lærum að þekkja gud; því annars gætum vjer ekki skilið, hvernig heimurinn er orðinn til; vjer vissum þá ekki heldur, hvers vjer mættum vænta um vora hagi eftir dauðann, og hefðum enga óbrigðula hjálp að reida oss á í vorum mótgangi.

Merk: Það eru tóllud trúarbrögð, að þekkja gud og hans vilja, og með hverju móti vjer eigum að heidra hann og hlýða honum.

§ 2. Nafnið heimur merkir venjulega bæði himin og jörd, með öllu því, sem í þeim er.

Merk: a) Áuf sólarrinnar og tunglsins sjá-
um vjer á himninum mikinn fjölda af stjörn-
um. Meðal þeirra eru nokkrar, sem kallast
plánetur, allt eins fringlóttir hnettir eins og
vor jörð, og er ekki ólíklegt, að í þeim búi
margt konar lifandi sköpunur. En þær eigin-
legu stjörnur eru sólar, eins og sú, sem stin-
næst oss, og upplýsa með sama hætti hnetti þá,
sem þeim eru nálægastir. Tunglið er hnett-
ur, eins og jörðin, sem fær, eins og hún, ljós
fitt af sólunni.

b) Á jörðunni teljast þjer um tuttugu og fimm
þúsundir lifandi sköpun af ýmsu kyni,
áuf mannanna, sem eru tals þúsund millí-
ónir — en hver ein millión er sama sem þús-
und sinnum þúsund. Aldrar lifandi sköpunur, sem
til aðgreiningar frá mönnum kallast skyn-
lausar og mállausar, skiptast í dýr, fugla,
fiska, orma, skorkvíkindi, og þær sköpunur,
sem lifa bæði í vatni og á landi. Sjá-
hvert af kynferdum þessum inniheldur margt
konar tegundir, sem eru hver annari ólíkar.

§ 3. a) Hver, sem vill gæta skynsemi
sinnar, á hægt með að sjá, að heimur-

inn hefur ekki getað orðid til af sjálfum sjer, heldur en hús nokkurt eda þorp hafi getað byggt sig sjálfst; því enginn sá hlutur er til, sem ekki hefur haft sína orsök, sem hann er kominn af.

b) Heimurinn hefur ekki getað verið til frá eilífd; því vjer sjáum, að allir hlutir eru umbreytanlegir, og bæði menn og sköpnur, ásamt öðru fleiru, hafa upphaf og endir.

§ 4. Frá eilífd hlýtur að hafa verið ein æðsta vera, sem skapað hefur heiminn, eda ráðið fyrir upptökum hans og nidurröðun. Þessi vera kallaðt gud, og þessi gud hlýtur að vera sá allra-vísasti, máttugasti og gæzkuríasti, því þeim mörgu og margháttudu hlutum, sem eru í heiminum, er svo vísdómslega nidurráðað, og allir eru þeir mjög nýtsamlegir.

§ 5. Gud þekkist ljósast af sínu

ordi, en það má lesa í þeirri heilögu ritningu, sem kallast bíblía.

§ 6. Það er víst, að þann guds vilja, sem mennina áhrærir, er að finna í bíbliunni, og þess vegna kallast hún gudsord; því hún kennir oss fullkomlega og augljóslega allt það, sem syndugur maður þarf að vita íjer til endurbótar, huggunar og sannrar velferðar, bæði í þessu og tilkomanda lífi.

§ 7. Gud hefur sjálfur ístadfest sitt ord, með því að hann hefur gefið þeim mönnum, sem það hafa ritad, bæði í þessu, til að auglýsa þá hluti, sem enginn maður gat vitad af sjálfum íjer, og líka frapta, til að framkvæma þau verk, sem enginn hefði getad gjört með neinslags náttúrlegum meðölum.

Merkt: a) Í heilagri ritningu finnast þeir spáðómar, sem fyrir segja markverða tilburði, er enginn maður gat á þeim tímum fyrir fram

síð, sem þó löngu þar eftir eru í ýtrasta máta uppfylltir. Gud einn, sem er alvitur, gat veitt þessum heilögu mönnum þekkingu um þvilífa atburði. Ef. 21, 1.—10.; 44, 21.—28. Jer. 31, 31.—40.; 50, 1.—46. Dan. 9, 20.—27. Matt. 24, 1.—28.

b) Í heilagri ritningu er talad um fraptaverk, sem eru þvilíf yfirnáttúrlæg verk, að þau út-heimta gudlegan frapt, þar ekki var mögulegt, að gjöra þau á þvilífan hátt með náttúrunnar fröptum. Gud, sem er almáttugur, hefur einungis haft þá heilögu menn, til að gjöra þvilíf dásendarverk. 2. Móf. b. 14, 21.—30. Matt. 8, 7.—15. Jóh. 2, 1.—11.; 6, 1.—15.; 9, 1.—38.; 11, 17.—53. Post. gb. 3, 2.—8.

§ 8. a) Þeir menn, sem að guds tilhlutun og með hans aðstod hafa skrifad þá heilögu ritningu, fallast yfir höfud að tala spámenn, gudspjallamenn og postular.

b) Spámennirnir, gudspjallamennirnir og postularnir voru útvaldir af

gudi, til að vera hans sendibodur meðal manna, sem þeir áttu að boda hans vilja, og framkvæma hans ásetning, á þeim stað og tíma, sem hans speki áleit hentugast.

§ 9. a) Spámennirnir hafa skrifað að þann hluta ritningarinnar, sem kallast gamla testamentid, áður en Kristur fæddist.

b) Gamla testamentid inniheldur ýmislegar bækur, í hverjum guðs vilji var auglýstur Gyðingum, þeirri þjóð, sem Mejsías, heimsins lausnari, átti eiga að hefja kyn sitt til; en þessar bækur eru enn þá í mörgum greinum nýtsamlegar handa oss, og þjenanlegar til lærðóm, huggunar og viðverunar.

Merkt: a) Bækur gamla testamentisins eru eftirfylgjandi: fimm bækur Mósis, Jósuabók, Dómarabókin, Rutabók, fyrri og síðari Samúelsbók, fyrri og síðari konunganna bók, fyrri

og síðari Kronikubók, Esdrabók, Nehemiebók, Estersbók, Jobsbók, Davíðsaltari, Salómóns orðskvidir, þrjátíðarabók og lofskæðid. Þjórtíu stærri spámennirnir: Esajas, Jeremías, með hans þarmagráti, Esekíel og Daniel. Tólf smærri spámennirnir: Hóseas, Jóel, Amos, Obadías, Jónas, Mikkas, Nahúm, Habakuk, Seffonías, Haggeus, Saffarías, Malakías.

- b) Krístur þefur staðfest, að bætur gamla testamentsins sjeu af gudi, Lúk. 24, 25., 27., 44.; og á Krísts tíðum voru allar þessar bætur saman safnadar í gamla testamentinu, sem enn eru þar.

§ 10. a) Gudspjallamennirnir og postularnir hafa skrifad þann hluta ritningarinnar, sem kallast nýja testamentid, eftir að Krístur fæddist.

b) Nýja testamentid inniheldur í ýmislegum bókum allt það, sem gud þefur viljad augljóft gjöra fyrir öllum heiminum, um syndaranna endurlausn vegna Krísts, trúna, guds ótta og dyggðina, sem útheimtist til sálubjálpar.

Merkt: a) Nýja testamentisins bækur eru eptirfylgjandi: fjögur gudspjöll, nefnil.: Matteusar, Markúsar, Lúkasar og Jóhannesar; postulanna gjörningabók; 14 Páls sendibrjef, sem eru: eitt til Rómverja, tvö til Korintumanna, eitt til Galatamanna, eitt til Efesusmanna, eitt til Filippimanna, eitt til Rólofsamanna, tvö til Tessaloníumanna, tvö til Timóteusar, eitt til Titusar, eitt til Filemons, eitt til hinna Ebrestu; Jakobs pistill, tvö brjef Pjeturs, þrjú brjef Jóhannesar, Júdasar brjef, og Jóhannesar opinberingarbók.

b) Kristur hefur með sínum fraptaverkum sannað, að hann væri sendur af gudi, og með sama hætti er trúverðugleiki gudspjallamannanna og postulanna staðfestur, Jóh. 10, 37., 38.; 14, 10., 11. Post. gb. 3, 1.—16. Skrif hinna elztu kristinna lærifedra ianihalda þá vitnisburði, sem gjöra augljóst, að gudspjallamennirnir og postularnir hafi skrifad þær nýja testamentisins bækur, sem þeim eru eignadar.

§ 11. Eptir sjerlegasta inntakinu skriptist gudsord í lög málid og evangelium.

a) Í lög málinu sýnir guð ofþ þad illa, sem vjer eigum ad forðast, og þad góða, sem vjer eigum ad ástunda; þad leidir ofþ einnig fyrir sjónir hegningu fyrir hid illa, til viðvörunar, og umbun fyrir hid góða, til uppörvunar.

b) Evangelíum inniheldur guðs lof-
ord um syndanna fyrirgefningu og sáluhjálp
vegna Jesú Krists, sem endurleyfði heiminu
med sinni þínu og dauda; auk þessa kennir
þad ofþ, eptir hverri røð og reglu, og med
hverju móti vjer getum orðid hluttakandi í
fyrirgefningu syndanna, og þeirri sáluhjálp,
sem Kristur hefur ofþ útvegad.

Merk: Í fyrsta parti fræðanna er talad um
lög málid, sem inniheldur guðs tíu bodord;
en evangelíum er í fjórum síðari þort-
unum, sem innihalda þrjár greinir trúar-
innar, sjö bænir í fadir vor, ásamt með
fótnar og altaris sakramentunum.

II. Svad ritningin kennir ofs um gud yfir höfud að tala.

§ 1. Heimðins íslapari er sá eini sanni gud, og enginn nema hann.

Es. 45, 18. Svo sagði drottinn, sá eð himininn hefur skapað, sá gud, sem jörðina hefur til búid: Eg ein drottinn, og enginn annar gud er til, nema eg.

1. Kor. 8, 4. Vjer vitum, að skúrgod heidingjanna eru ekkert, og enginn annar gud er til, nema sá eini.

Merkt: a) Heidingjarnir býrðu marga hjáguði, og leitudu stundum til eins, stundum til annars, en gátu samt ekki vitad, til hvers af þeim þeir helzt skyldu snúa sjer með víssustu von um hjálp og aðstod.

b) Vjer höfum orsof til, að álita sjálfa ofs langt um sælli, þar vjer þekkjum sannan gud, og vitum, að hann er einn; þar fyrir leitum vjer hælis hjá honum einum, og setjum vort traust og athvarf til hans í öllum verum nauðsynjum.

§ 2. Ritningin kennir ofs að þekfja þann einasta sanna gud, sem

födur, son og heilagan anda, og til-
einkar bæði födur, syni og heilögum anda
þá einu og sömu guddómlegu veru,
sem þeir eru óadgreinanlega sameinadir í,
hver med öðrum, med þeim hætti, sem vjer
fáum ekki skilid.

Matt. 28, 19. Jesús býður sínum lærisvein-
um: Farid og gjörid allar þjódir ad mín-
um lærisveinum, og skirid þær til nafns
föðursins, sonarins, og þess heilaga anda.

Jóh. 15, 26. Jesús, svo sem eingetinn sonur
föðursins, segir: En þegar huggarinn kemur,
sem eg mun senda yður frá föðurnum, sá
sannleiksins andi, sem kemur frá föðurn-
um, hann mun vitna um mig. 2. Kor. 13, 13.

Merk: Það er orðið ad venju meðal kristinna
manna, ad kalla guð þrennan eða þríein-
an, til ad sýna þar med, ad faðir, sonur og
heilagar andi hafi einn og sama allrahæsta gud-
dóm sameiginlega hver med öðrum. Jóh. 10, 30.;
16, 15. Matt. 3, 16, 17. Jóh. 14, 16.

§ 3. Faðir, sonur og heilagur

andi eru jafnt hluttakandi í þeirri sömu eilífd, mætti, gæzku og speki; þeir hafa eina og sömu sameiginlega dýrd.

Jöh. 5, 19.—23. Jesús segir: Svad helzt fadirinn gjörir, það sama gjörir sonurinn eins; því eins og fadirinn upp vekur danda og lífgar, þannig lífgar og sonurinn þá, sem hann vill, svo að allir stuli heidra soninn, eins og þeir heidra föðurinn. Lífa svo játar sjálfur Jesús, Jöh. 17, 5., að hann hafi verid í dýrd hjá föðurnum, áður en heimurinn var til. Jöh. 1, 1.—3., 14. Róm. 9, 5. Hebr. 1, 3.

1. Kor. 2, 10., 11. Postulinn Páll segir um heilagan anda: Gud hefur látid sinn anda opinbera ofs sín vísðómsfullu ráð, því andinn rannsaðar alla hluti, og jafnvel guds leynda ráð; en hver veit, hvað í manninum býr, nema mannsins andi, sem í honum er? svo veit enginn, hvað í gudi býr, nema guds andi. Með lífum hætti sýnir og postulinn, að það hafi verid sá heilagi andi, sem úthlutadi yfirnáttúrlegum náðargáfum í þinni

fyrstu fristni, og meðal þeirra telur hann vald til, að gjöra fraptaverk, og síðan segir hann, 1. Kor. 12, 4.—11.: En allt þetta verkar einn og hinn sami andi, sem gefur hverjum einum eptir sinni vild. Post. gb. 5, 3., 4.; 1. Kor. 3, 16.

Merkt: a) Það er sannarleg og mikilvæg huggun fyrir oss, að vjer vitum, að sonurinn, Jesús Kristur, sem þesur kennt oss, hverju vjer eigum að trúa, og endurleyft oss með sinn pinu og dauða, er sannur gud, ásamt með föðurnum; því vegna þess getum vjer með fullri sannfæringu reitt oss á hann, fylgt honum í öllu með stadföstu trúnaðartrausti, lífa og án efablendni tilbedid hann.

b) Oss er það mikilsvært, að vjer vitum, að þá heilagi andi, sem með guds orði verkar til vörrar upplýsingar og endurbótar, er sannur gud, ásamt með föðurnum og syninum; því þess vegna erum vjer nú fullvissir um, að vor betrun er möguleg, ef vjer færum oss gudsord rjettilega í nyt, og engin vandrú eða efasemi getur haldið oss frá, að tilbiðja heilagan anda með sama trúnaðartrausti, sem föðurinn og soninn.

III. Svad ritningin Fennir ofs um guds veru og eiginlegleika.

§ 1. Gud er andi, edur ósýnileg vera, sem hefur að sonnu frjálstræði og skynsemi, en engan lífama eða lími; þess vegna getum vjer ekki sjed hann með lífamlegum augum, ekki heldur útmálad hann með neinni mynd.

Jób. 4, 24. Gud er andi, því eiga þeir, sem tilbiðja hann, að gjöra það með rjettum anda. 1. Tim. 1, 17.

Merf: Gud dýrkast og vegsamast best með hreinum þonfum og ráðvöndum lífnadi, því þess konar dýrkun á best við þann gud, sem er andi.

§ 2. Gud er eilífur, og hefur hvorki upphaf né endir; hann er ætíð óumbreyt-anlegur, og verður jafnan hinn sami.

Salín. 90, 2. Adur en fjöllin voru til, þú til bjóst jördina, ertu gud, og það frá eilífd til eilífdar. Salín. 102, 27.—28.

Jaf. 1, 17. Sjá fœdur ljósanna er engin umbreyting nje umbreytingar=stuggi.

Merf: Gud, sem er eilífur, óumbreytanlegur, getur þess vegna gjort þá eilíflega sæla, sem elsta hann og hlýða honum. Hans máttur til þess rjenar aldrei; ekki heldur umbreytir hann sinum ásetningi og lofordum.

§ 3. Gud er almáttugur, og getur gjort allt, hvað hann vill, án ómáks edur fyrirhafnar; en hann gjörir effert annað en það, sem er vísdómsfullt og gott, því hann vill effert, nema það einungis.

Sálm. 115, 3. Vor gud er í himninum; hann gjörir allt, sem honum gott þýfir. Sálm. 135, 6.

Jer. 32, 17.—19. O drottinn, drottinn, sjá, þú hefur með þínum mikla mætti gjort himin og jörð, og þjer er enginn hlutur um megn, þú hinn mikli og völdugi gud, mikill í ráðum og máttugur í athöfnum.

Merf: Þjer megum óhultir treysta á hjálp og verndun þess almáttuga guds í öllum

vorum rjettilegum athöfnum, því hann vantar hvorki veldi nje frapta, til að vernda oss. En hann er lífa máttugur, til að hegna þeim að mállegleikum, sem eru honum óhlýðnir.

§ 4. Gud er alvís, og veit allt í einu, bæði það, sem sked hefur, það, sem nú skedur, og það, sem á allri óföminni tíð mun ske. Þórar heimulegustu hugsanir eru ekki huldar fyrir honum.

1. Jóh. 3, 20. Gud þekkir alla hluti.

Sálm. 139, 1.—3. Drottinn, þú rannsakar og þekkir mig; þú skynjar mínar hugrenningar á lengdar; þú sjer gjörla allar mínar athafnir.

Merk: Það væri mesta heimska, að átla sjer að þræna fyrir guði, sem veit allt, og verður ekki á talar dreginn með útvortis yfirhýlmingu. Hann veit, hvað vjer hugsum, tolum og gjörum, hvort það er heldur illt eða gott, jafnvel þó enginn maður verði nokkurn tíma ástynja þar um.

§ 5. Gud er alvitur, og hefur ætíð þann beztu tilgang í sínum ásetningi, og

velur lífa jafnan bestu meðöl, til að foma honum fram.

Sálm. 104, 24. Drottinn, hversu mörg eru þín verk, þú gjördir þau öll með vísdomi. Job. 12. 13.

Merk: Þjer meguum óhultir trúa því, að hinn alvitri gud gjörir ekkert, án þess það sje nyttsamlegt, og að allt, sem fram við oss kemur eptir hans vilja, horfir oss til gagns og góða.

§ 6. Gud er alstadar nálgur, og verkar með sinum frapti alstadar í öllum hlutum. Hann er hvergi sjarlægur sinum skepnum.

Sálm. 139, 7., 8. Hvert get eg farid frá þínum anda, drottinn? hvert get eg flúid, svo þú sjáir mig ekki? Þó eg færi upp í himininn, þá ertu þar, og þó eg byggi mjer legurúm í undirdjúpinu, þá ertu einnig þar. Jer. 23, 24.

Merk: Sinn gudhræddi má vera með góðu gedi í öllum sínum mótgangi, því drottinn yfirgesur hann aldrei, heldur vardveitir hann. En sá ógudhræddi hefur orsök

til að skelfast, jafnvel í leynilegustu fylgsnum, því hann getur hvergi umflúið drottin, sinn dómara.

§ 7. Gud er góður, og auðsýnir sínum sköpuðu sköpunum svo margar velgjördir, sem hver þeirra getur í móti tekið, eptir þeirra edli, lífernismáta, eða útvortis ásigkomulagi.

Sal. 145, 9. Drottinn er öllum góður, og hann mistunar sig yfir öll sín verk.

Post. gb. 14, 17. Gud hefur ekki látið sjálfan sig vera án vitnisburðar, þar hann veitti oss mikið gott, og gaf oss dagg af himni og frjófsamar árstíðir.

Merk: Þið byrjar með sannarlegu þakklæti, að viðurkenna eins þær smærri, sem hinar stærri guds gáfur, og aldrei fíða fyrir, að hann muni sýnja oss þess, sem hann sjer að oss er þjenanlegt.

§ 8. Gud er miðfunsamur, og sús til að veita oss hugsvolun í vorum hörmungum, og frelsa oss frá þeim á þeirri tíð, og með þeim hætti, sem hann sjer oss hagkvæmast, allt eptir því, sem vor velferd útkrefur.

Sálm. 103, 13. Eins og fadirinn er börnunum lífsfamiur, eins er drottinn miskunfamiur þeim, er hann óttast. 2. Rer. 1, 3.

Merk: Í öllum vorum mótgangi megum vjer með von og trausti leita hælis hjá miskunfömmum gudi, og hvorki reida oss á von eigin viðdóm, nje mannanna aðstoð, sem ópt fann að bregðast.

§ 9. Gud er heilagur, sem ætíð elskar það góða, en hefur stærstu misþófnun á öllu því, sem illt er.

Sálm. 5, 5. Drottinn, þú ert ekki sá gud, sem ógudlegt athæfi líkar; hver, sem er vondur, fær ekki að vera hjá þjer.

1. Þjet. 1, 15. Verid heilagur í öllu yðar dagfari, eins og sá er heilagur, sem yður hefur fallað.

Merk: Vjer eigum með varfárni að fordæft allt, sem illt er, því það er gudi á móti. En vjer eigum að ástunda sannan gudsótta, ef vjer viljum, að honum lífi við oss, og hann sje oss jafnan náðugur.

§ 10. Gud er rjettflátur, og gengur

ríft eptir, að lifað sje eptir hans bodordum, sem að öllu leyti horfa til vorrar nytsemdar; þess vegna vill hann um búa einungis þeim, sem hlýða honum, en hegna þeim, sem honum eru óhlýðnir.

2. Mós. b. 20, 5., 6. Eg er drottinn þinn guð; eg er vandlátur guð, sem læt hegningu fyrir fedranna ranglæti foma fram á börnunum í þridja og fjórda lið — Það er að segja — á þeim, sem mig hata. Eg er líka sá, sem audsýni miskunsemi í þúsund liðu á þeim, sem mig elsta, og við þá, sem vandrveita mín bodord.

Róm. 2, 6. Guð mun gjalda einum og sjerhverjum eptir hans verkum.

Merkt: a) Það er mikil heimska að hugsa guð muni sjá í gegnum fingur við ofs, hversu lengi sem vjer áfram höldum í syndunum; því hans rjettlæti útheimtir, að hann hegni því vonda ødrum til stelfingar og viðvörunar, svo að mennirnir leidist ekki til lasta og óbyggða af vandra eptirdæmum.

b) Með því gudi sýnist ekki þjéanlegt, að hegna

ætíð edur launa, eptir sjerhvers vertugleikum, í þessu lífi, þá dregur hann opt hvortveggja undan til þess í ødru lífi, hvar bæði sá ógudlegi, og lífa hinn gudhræddi, út-taka hver upp á sinn mæta sín verkalaun.

§ 11. Gud er sann orður, og dregur ofþ aldrei á talar með neinu falsi; hann er trúr, og heitir hvorki nje lofar ødru en því, er hann bæði kann og vill efna.

4. Mós. b. 23, 19. Gud er ekki eins og madurinn, að hann ljúgi, ekki heldur eins og mannsins barn, að hann sjái sig um hönd.

Sálm. 33, 4. Drottins orð er sannarlegt, og hann esnir vísulega það, sem hann lofar.

Merk: Ofþ er það nóg til trúarstyrkingar, að vjer vitum, hvað gud hefur látið ofþ funngjora í sínu orði, og það eigum vjer að halda fyrir satt, án nokkurrar efasemi.

Annar Kapítuli.

Um guds verk.

I. Svad ritningin 'Fennir um Sköpunina og Skapada hluti.

§ 1. Gud hefur í upphafi skapad himin og jörd af engu, alleina með sínu almætti, til gagns og gleði handa öllum sínum lifandi sköpunum.

1. Móf. b. 1, 1. Þöndverdu skapadi gud himin og jörd. Sálm. 115, 15. Ef. 40, 26.

Sálm. 33, 9. Hann taladi, þá stedi það; hann bauð, þá stóð það þar.

Merkt: Gud hefur með sköpuninni svo dásamlega opinberað sitt almætti, speki og gæzku, að sjerhver, sem með alvarlegu athygli gefur gætur að heiminum, hlýtur þar af að uppræst, til að heiðra og vegsama gud, og þakka honum.

§ 2. Þegar gud hafði á sex dögum lokið sköpunarverkinu, og gjört jördina byggilega handa öllum lifandi sköpu-

um, hvíldist hann, edur hætti að skapa, á hinum sjöunda deginum.

2. Mós. b. 20, 11. Að sex dögum gjörði gud himin og jörd, og hafid, og allt, sem í þeim er, en hvíldist á hinum sjöunda degi. Sálms. 104.

Merk: Sjöundi dagurinn, sem er sá síðasti í vikunni, var að guds budi heilagur haldinn hjá Gyðingum, til þakflætis-minningar um heimsins sköpun; þar á mót eigum vjer, frísnir menn, að halda heilagan fyrsta daginn í vikunni, til þakflátrar endurminningar um Jesú Krists uppreisn.

§ 3. Á sjötta degi vikunnar skapadi gud hinn fyrsta karlmann, er het Adam, af moldu, og hina fyrstu konu, sem kalladist Eva, af mannsins síðu. Þæði þau samtengdi gud í hjúskap, til að auka fýn þeirra, og að hvort um sig skyldi stunda annars velferd.

1. Mós. b. 1, 27.—28. Gud skapadi karlmann og kvennmann, blefsadi þau og sagdi :

Aufizt þið og margfaldizt, og upp fyllid jördina.

Post. gb. 17, 26. Drottinn hefur gjört, að allar mannanna kynfölskir búa á öllum jardarhnettinum af einum ættstofni.

Merkt: Það er viderfræmilegt, að hver allir, án alls greinarmunar, berum umhyggju hver fyrir öðrum og elstum hver annan, eins og börn af sama foreldri, þar hver allir játum, að Adam og Eva hafi verið vorir fyrstu foreldrar.

§ 4. Meðal hinna sýnilegu guds þekpna á jördunni er madurinn hinn ágætasta. Hann er gæddur með skynsendarfullri sálu í hentugum líkama handa henni; hann er og svo settur af gudi, til að ráða yfir öllum öðrum dörum.

Prjeb. 12, 7. Moldin hlýtur að hverfa til jardarinnar aptur, hvar hún áður var, en andinn til guds, sem gaf hann.

1. Mós. 1. 1, 28. Gud sagði til verra fyrstu foreldra: Gjerid yður jördina undirgefna, og drottnid yfir fiskunum í sjón-

um og fuglunum í loptinu, og yfir öllum dýrum, sem hræraft á jördunni.

Merk: Mennirnir hafa það mikla fram yfir dýrin, að þeir geta hugsad, talad og breytt eptir skynsamlegri umhugsun; en með þess meiri athygli eigum vjer að geta vör, svo vjer ekki vanbrúfum þessa stóru yfirburði á móti guds vilja, sjálfum ofs edur öðrum til skaða.

§ 5. Lífami mannsins er svo hagfæmlega til búinn, að bæði getum vjer unnid það, sem nytksamlegt er, með lífanna brúfum, og lífa notid mikillar ánægju með skilningarvitunum, sem eru: sjón, heyrn, ilman, smekkur og tilfinning.

1. Mós. b. 2, 15. Drottinn gud setti Adam í aldingardinn Eden, til að yrkja hann og vafka.

Es. 4, 28. Postulinn Páll heimtar, að vjer skulum erfida, og vinna ofs inn eitthvad þarft, svo vjer höfum nokkud til að gefa þeim, sem með þurfa.

Merkt: a) Vjer erum allir fláparir til að erfða; því má enginn eyða sinni tíð í idjuleysi.
 b) Þegar vjer njötum einhverrar ánægju með flilningarvitunum, þá eigum vjer ætíð vandlega að gæta hófs í hverjum hlut, en fordást alla vanbrúkun, svo guds gæzka verði ofs ekki til spillingar af sjálsskapar-vitum.

§ 6. Sálín er sá mannsins partur, sem hugsar og ályftar. Hún er ódauðlegur andi, gædd með skynsemi, til að þekkja, hvað rétt er eða rangt, og með frjálssræði, til að velja annaðhvort gott eður illt.

Matt. 10, 28. Jesús sagði: Græðizt ekki þá, sem líkamann deyða, en geta ekki líflátíð sálina.

Merkt: Þar eð sálín er æðri partur mannsins, eigum vjer að flappfosta, að láta ofs fram fara í nyttsamlegri þekkingu og lærðómi, og ætíð girnast híd sanna góða, svo vjer hæfilegir verðum til sannarlegrar farsælðar, bæði í þessu lífi, og einkánlega í því tilkomanda.

§ 7. Allt, sem gud skapaði, var yfr-
id gott, og í bezta máta lagad til þess,
sem það var ætlað; en einfanlega var mað-
urinn, svo sem skilningsfull vera, skapa-
dur eptir guds eigin mynd.

1. Mós. b. 1, 31. Gud sá allt, sem hann
hafði gjört, og sjá, það var yfrid gott.

1. Mós. b. 26, 27. Gud sagði: Vjer
viljum gjöra manninn eptir vorri mynd og
líkingu; þá skapaði hann manninn eptir
guds mynd; hann skapaði þau, Earlmann
og Fönu.

Merkt: Um ekkert af því vonda, er finnst í heim-
inum, verður gudi kennt, því hann var ekki
orsök til þess. Skuldin verður einungis hjá
manninum, sem ekki gætti síns meðfædda jaf-
leysis.

§ 8. Þeir fyrstu menn líftuð
gudi í nokkru, og í því tilliti er sagt
þeir hafi verið skapaddir eptir guds
mynd. Þar í voru þeir honum lífir, að
þeir höfðu þekkingarsfullan skilning

á öllu, sem þeir með þurftu, til að byrja farsællegt líf; lífa höfdu þeir í viljanum lýst og löngun til hins góða, án þess að freistast af nokkurri tilhneigingu til illa.

Þrjod. 7, 29. Salómon segir: Það hef eg fundid, að það, sem gud hefur gjört mannum, er rjett. Hjer á lífa við það, sem postulinn Páll segir, Róm. 3, 10.: Að þeir trúðu hafi íflædzt nýjum manni, sem endurnýjast til þekkingar eptir þess mynd, sem hann hefur ískapad. Ef. 4, 24.

Merkt: Vjer eigum að ástunda, að verða gudi líkir að nýju, og keppast þess regna daglega eptir, að láta oss fara fram í þekkingu og ráðvæðni, svo vjer verðum að nýjum og betri mönnum.

§ 9. Múf mannsins hefur gud lífa ískapad aðrir skynsemdarfullar verur, sem hafa ædra edli, og fallast englar. Þeir eru andar, hafa því skynsemi og frjálðræði, en jafnnesfir menn geta ekki

Þjedd þá án guds sjerdeilislegrar tilhlutunar, því heir hafa engan jarduðskan lífama.

Sálm. 103, 20., 21. Lofid drottin, þjer hans englar, þjer öflugar hetjur, sem framfræmid hans bod. Lofid drottin, þjer hans þjónar, sem gjörð hans vilja.

§ 10. a) Mofkrir af englunum hafa fjálfkrasa fallid frá hlýdni sinni við gud; þeir fallast þess vegna vondir englar, og líða þá hegningu, sem illsta þeirra hafði til unnid.

2. Þjet. 2, 4. Gud þyrmdi ekki englunum, sem syndgudu, heldur steypti þeim nidur til helvítis, og setti þá í myrkrafsjötur, svo að þeir geymist þar til dómsins. Matt. 25, 41. Jóh. 8, 44.

b) Þinir englarnir hafa ftadid ftöðugir í hlýdni sinni við gud, og fallast því gódir englar; þeir hafa yndi sitt af, að skoda guds dýrd, lofa hann og áfalla, og gjöra allt, sem hann ftipar þeim.

Hebr. 1, 14. Eru englarnir ekki þjónustufamir andar, útsendir vegna þeirra, sem ødlast skulu sáluhjálpinu? Matt. 18, 10.; 28, 2.—7. Lúk. 1, 26.—28.; 2, 9.—14.

Merk: Í þridju grein af Sadir vor verðum vjer minntir á, að gjöra það, sem gud vill, með somu lyst og ástundun, eins og góðu englarnir gjöra það á himnum.

II. Svad ritningin fennir ofs um guds forsjón, og um viðhald allra skapadra hluta.

§ 1. Gud við heldur öllum íföpuðum hlutum með sínu almætti, og lætur þá nidurrødun í náttúrunni halda sjer, sem hann einu sinni hefur sett; því annars mundi hún fara aflaga.

1. Mös. b. 8, 22. Medan jördin er við lýði, skal hvorki linna sád nje uppstera, frost nje hiti, sumar nje vetur, dagur nje nótt.

Sálm. 104, 13., 14. Drottinn, minn gud, þú vøfvar fjöllin hjer ofan að, og fyllir

landid með ávortum, sem þú gefur; þú lætur grasid spretta handa fjenadinum, og þorn mönnunum til nota, svo að þú út leidir brandid úr jördunni.

Merk: Vjer megum ætíð reida ofs á gud, hvernig sem ástætt er fyrir ofs; því með sinu almætti, speki og gæzfu verndar hann jafnan heiminn; en vjer megum heldur aldrei gleyma því, að vegsama hann og þakka honum.

§ 2. a) Gud ber umhyggju fyrir öllum sínum sköpunum, smáum og stórum, veitir þeim öllum allt, sem þær víð þurfa til lífs-uppeldis, gætir þeirra og verndar þær.

Sálm. 145, 15., 16. Allra augu vona til þín, drottinn, og þú gefur þeim þeirra fædu í hæfilegan tíma; þú upp lýfur þinni hendi og sedur allar lifandi sköpunur með þinni blefsun.

b) Sjá í lagi ber gud umhyggju fyrir mönnunum, er með skynseminni, og hennar rjettri brúfun, geta orðid njót-

andi langt um meiri sælu en þynlausu
 stefnumnar.

Matt. 6, 26.—30. Jesús sagði: Gætið
 að fuglunum í loftinu; þeir sá hvorki nje
 upp stera, og ekki safna þeir í kornhlødur;
 þó fædir yðar himneski fadir þá; erud þjer
 ekki miklu ágætari en þeir? og þar ed
 gud skryðir grasid á akrinum, sem stendur
 í dag, en á morgun verður fastad í ofn,
 mun hann ekki miklu fremur það sama við
 yður gjöra, þjer lítilltrúadur? Matt. 5, 45.

Merkt: a) Vjer megum ekki misbrúka þyn-
 lausar stefnumnar, eða fara illa með þar, því
 gud, sem hefur skapað þar og nærir, vill, að
 þeim vegni vel, eins og vjs.

b) Vjer eigum ekki að misbrúka guds gáfur
 til óhófs, því hann hefur ekki gefið ofs þar
 til annars, en að vjer skyldum með þeim esla
 vort eigið og annara sannarlegt gagn.

c) Þar ed gud hefur gefið ofs vora lími og frapta,
 til þess vjer skyldum brúka þá til nytjamlegrar
 vinnu, þá vill hann ekki með öðrum hætti bera
 umbyggju fyrir voru uppeldi, en að vjer sjálfir
 sjeum jafnframt idnir og atorkusamir, hver

í sinni sjótt og stödu. 1. Mós. b. 3, 19. 2. Lefð. 3, 10.—12.

- d) Það er sannarlegur velgjörningur af gudi, að vjer erum skyldugir að erfða; því við það styrktist heilsa líkamans, og sálin uppvæst, til að hugsa um það, sem er gott og nyttsamlegt, í stað þess, að sækjast eptir syndsamlegri gleði.

§ 3. Gud, sem er heimæns drottinn og stjórnaði, stýrir með spefi og gæfðu öllu því, sem við ber í heiminum, svo að bæði gott og illt fá þau endalok, sem honum þyfa hagkvæmust.

Matt. 19, 29.—31. Jesús sagði: Seljast ekki tveir titlingar fyrir einn smápening? Samt fellur enginn af þeim til jardu án yðar fædur vilja; enn fremur: öll yðar höfundhár eru líka talin; óttízt þess vegna ekki; Þjer erud meira verdir en margir titlingar.

1. Mós. b. 50, 20. Jósef sagði við bræður sína: Þjer ætludud að gjöra mjer illt, en gud ásetti, að snúa því til góds, til að

gjöra það, sem nú er fram komid, og halda morgu fólki við lífid.

Merkt: a) Vjer eigum að fela gudi á hendur, hvada árangur verður af voru löglegu erfidi, þar ed effert stædur án hans vilja eða leyfis.

b) Þegar gud leyfir vöndum mönnum að gjöra skada, vegna þess hann vill ekki með valdi svipta þá frjálstræði þeirra, megum vjer samt treysta því, að hann í tækan tíma muni snúa því til góðs, annaðhvort til vörrar eigin edur annara nytsemdar.

c) Jafnvel þó það stundum líti svo út, eins og hinum ógudlegu gangi allt að óskum, en gudþræddir megí lida naudir og volæði, er gud samt vísðómsfullur og rjettslátur í sinni stjórnun; því hann veit best, hvað nytksamlegt er, bæði hverjum út af fyrir sig, og líka öllum heiminum yfir höfud að tala; en í hinu öðru lífi mun hann vísulega þegna sjerhverjum og launa öllum, eptir sem hver þesur til unnid.

§ 4. Sjerhverjum ber að álíta þá stöðu, sem hann er í settur, eins og vísða fællun af gudi, til að gjöra

þar svo mikil gagn, sem honum eptir fremsta megni, efnum og ásigkomulagi er mögulegt.

1. Sam. 2, 7. Drottinn er sá, sem gjörir fátækan og ríkan; hann er sá, sem nidur-
lægir og upp hefur.

1. Kor. 7, 20. Hver einn standi stöðugur í þeirri stjett, sem hann er til Falladur.

Merk: Hver sem er óánægður með sína
stöðu, sá áskar guds algóðu forsjón,
og sýnir í því mikla fávísku.

§ 5. Svad sem oð mætir í þessu lífi, hvort það er heldur sorg eða gleði, er oð af gudi ætlað eptir bezta tilgangi, svo vjer höfum ætíð orsök til, að vera ánægdir með hans stjórnun og umráð.

Hebr. 13. 5., 6. Látid yður nægjast með það, sem þjer hafid; því sjálfur drottinn hefur sagt: Eg skal ekki svipta minni hendi af þjer, og engan veginn yfirgefa þig; vjer getum því hughraustir sagt: Drottinn er minn hjálpari; eg skal ekki fviða.

Róm. 8, 28. Vjer vitum, að allir hlutir verða að þjéna þeim til góðs, sem gud elskar.

Merk: Ovidurkæmilegt er fyrir oss, að falla í vil edur efasemi, þá mótgangur upp á femur, þar vjer vitum, að guds forsjón vakir yfir oss, og að neyðin sjálf verður að meðali í guds hendi, til að efla vort sannarlega gagn.

Lærdómurinn um fæpunina og viðhaldið er stuttlega útmáladur í fyrstu grein trúarjátningarinnar í fræðunum.

Þriðji Kapítuli.

Um spillingu mannanna af syndinni.

§. 1. Reynslan sýnir, að mennirnir eru ekki svo góðir, sem þeir ættu að vera. Allir hafa sína bresti, og hjá öllum breiðir sjá einhver syndsamleg tilhneiging. hjá sumum meir, en sumum minna.

Róm. 3, 23. Allir hafa syndgæd, og hafa skort á þeirri hrósun, sem hjá gudi gildir.

1. Jóh. 1, 8. Ef vjer segjum, að vjer höfum ekki synd, þá svíkjum vjer sjálfa ofs, og sannleikurinn er ekki í ofs.

Merkt: Vjer höfum enga orsök til, að treysta vorum eigin verdugleika, eður fyrir líta aðra; því allir erum vjer ófullkomnir, og sjer hver hefur nóg að ásaka sig fyrir.

§ 2. Sú almenna spilling manna er einfanlega þar í sólgin, að þeir brúka ekki skynsemina til rjetttrar yfirvegunar, sem kemur til af því, að syndsamleg girnd til jafðneskra hluta, sem skilningarvitin sýsir til, hefur fengið svo mikid vald yfir hugskoti þeirra, að þeir sæljast eftir tjedum hlutum, eins og væru þeir það ædsta góða. Þar af kemur, að maðurinn getur haft vit á því góða, en hefur samt tilhneigingu til hins vonda.

Mark. 7, 21.—23. Jesús sagði: Innan ad, frá hugskoti mannsins, koma vondar

hugsanir, hórdómur, frillulífi, manndráp, þjófnadur, ágirnd, illska, svið, lauslæti, ofund, baðmælgí, dramb, hirduleysi; allt þetta kemur að innan, og saurgar manninn.

Róm. 7, 18. Postulinn Páll jatar: Eg veit, að í mjer — það er, í syndumspilltri náttúru minni — býr effert gott.

Merki: Vjer verðum nákvæmlega að gæta vor, svo að vondar girndir uppfreyfist ekki hjá ofs, en alvarlega þappfosta, að niður fefja þær. Þegar þær taka til að breiða sjer, svo þær fái ekki yfirhönd, og að vjer hrepum ekki í lesti og óbyggðir, sem draga guds ónád eptir sig, bæði í þessu lífi og í hinu tilkomanda.

§ 3. a) Ekki er gudi um spillingu mannsins að kenna, því hann skóp þá fyrstu menn íaklausá eptir sinni mynd.

Jak. 1, 13. Enginn segi, nær hann freistast: eg freistast af gudi; því gud getur ekki freistast af hinu illa; hann sjálfur freistar og einkis.

b) Gud hafði bannað þeim fyrstu

mönnum, að eta ávörtinn af einu tiltefnu trje, en þeir gjördu það samt, og fyrir þá sœf urðu þeir ekki einungis, svo sem óhlydugir, dauðastraffi undirerpnir, eins og guð hafði hótad þeim, heldur misstu lífa þeirra fyrri lyst til hins góða, þar ed óregluleg girnd til jafneskfra hluta fjeff yfirráð yfir skynsemi og vilja þeirra.

1. Mós. b. 2, 16., 17. Guð drottinn laud mannum og sagði: Af öllum trjám í aldingardinum máttu eta, en af skilningstrjenu góðs og illis máttu ekki eta; því nær sem þú etur af því, skaltu vissulega deyja.

Merk: Guð reyndi ekki sjálfs síns vegna vora fyrstu foreldra með því, að hanna þeim ávörtinn á trjenu, þar hann vissi gjörla fyrir fram, hvort þau mundu blyða sjer edur ekki; heldur var þörf á einhverri reynslu vegna sjálfsra þeirra, allt eins og vegna sjerhverrar annarar skilningsfullrar skapnu. Reynsla þessi átti að gefa þeim tækifæri til, að brúfa þeirra frjálseræði, útvelja hið góða, og hafna því illa

æptir eigin umbugsun, þeim sjálfum til stað-
festingar í dyggð og ráðvæðni.

§ 4. Mitningin segir ok, að einn af
þeim englum, sem fallnir voru frá hlýðni
við gud, og sjer í lagi fallast djöfull,
hafi reynt til, að steypa vorum fyrstu for-
eldrum í sömu naudir, sem hann var sjálfur
fominu í, og gíntu Evu til, að eta af
forbodna trjenu, en hún lofkadi síðan
mann sinn Adam til sama verka.

1. Mós. 3, 1.—6. Högormurinn sagði
við konuna: Ekki munud þid deyja, því gud
veit, að nær sem þid etid af því trje, munu
yðkar augu upp ljúfast, og þid munud
verða eins og gud, í að þeððja gott og illt,
en konan sá, að trjed var gott að eta af,
sagurt á að líta, og gírnilegt til fróðleiks,
svo hún tók af þess ávepti og át, og hún
gaf manni sínum þar af, og hann át.

Jóh. 8, 44. Djöfullinn var mordingi
frá upphafi, og var ekki stöðugur í sann-
leikanum; því sannleiki er ekki í honum;

Þegar hann talar lygi, talar hann af sínu eigin, því hann er lygari og lyginnað hofundur.

Merkt: Þesdi gud átt að hindra vora fyrstu foreldra frá, að brjóta hans bodord, þá þesdi hann orðid að þvinga þá með almætti sínu, þar ed þeir vildu ekki viljuglega hlýða hans bði og aðvörum. En þá þesdu þeir misst kynsemi sína og frjálsvæði, og undir eins orðid að kynlausum kynnum, er ekki þesdu síðan getað tekið á móti þeirri sælu, sem þeim var ætlud; en það var ekki samkvæmt guds speki og gæfslu.

§ 5. a) Þorir fyrstu foreldrar gátu ekki látið það sakleysi ganga í ættir til afkomanda sinna, sem þeir höfdu sjálfir misst; en af því edli sjálfra þeirra var orðid spilt og flemmt, hlaut þar af að leida, að niðjar þeirra erfðu þessa spillingu.

Sálm. 51, 7. Davíð játar: Eg er fæddur í misgjörð, og í syndinni gat mín móðir mig. Jóh. 3, 6.

b) Sökum þess, að syndsamleg girnd til jafneskra hluta fjeff yfirráð hjá vorum fyrstu foreldrum, er hin sama girnd nú orðin mögnud í allra manna sjálum; með árafjöldanum fæðir þín af þjer ýmislegar syndir, og daudinn er sú hegning, sem gud hefur víð lagt, ef þær drýðar væru.

Róm. 5, 12. Syndin er af einum manni komin í heimin, og daudinn vegna syndarinnar; svo hefur daudinn runnid inn til allra manna, af því allir hafa syndgæð. Róm. 6, 23.

Merkt: a) Eins og það trje, sem er af illri tegund, ekki getur borid beztu ávepti, eins er þess ekki helkur von, að foreldrar, sem misæt hafa sakleysi sitt, og eru spílltir af vöndum girndum, kunni að geta góða og með öllu saklausa áfkomendur; því verfunin verður að lifjast orjöfinni. Matt. 7, 16., 18. Jóh. 14, 4.

b) Gud vildi ekki hindra, að sú almenna spilling, sem af hinum fyrstu monnum var komin í heimin, út dreifðist eptir náttúr-

legu edli og rás til allra þeirra afkomanda, því hann hafði frá eilífd fyrirhugad þeim öllum nægilegt lausnarmedal vegna Krists. Róm. 11, 32. Gal. 3, 22.

§ 6. Þó spillingin sje mikil, sem Tomin er yfir alla menn, hefur gud þó hagarð því svo, að í vorum hjörtum skýldi eptir verða drottandi eptirlangan til lukku og velgengni, sem ekki leyfir oss, að vera öldungis hirdulausum um vora eigin velferd.

Ef. 5, 29. Aldrei hefur neinn hatad sinn eigin lífama, heldur fædir hann og endurnærir.

Merkt: a) Sannarleg farsæld hjer í heimi er einungis innifalin í velgrundadri sinnisróssemi og ánægju. Og megum vjer ekki sarkast eptir neinu því, sem móti henni stridir, þar það er miklu meir farsæld vorri til hindrunar en eflingar.

b) Lesti og ódyggdir, sem án efa munu eptir á afla oss mikils sinniséróa, eigum vjer af fremsta megni að fordast og af að leggja.

§ 7. Spillingin hefur samt ekki

getað svo miðid að gjört, að vjer sjeum öldungis tilfinningarlausir um það, sem rjett er eða rangt í vorum athöfnum; því eftir guds alvísu ráðstöfun höfum vjer allir samvizku, er lætur oss finna til innvortis ánægju, þegar vjer gjörum það, sem rjett er, en þar á móti upp vekur innvortis óánægju og órósemi, þegar vjer tökum oss eitthvað það fyrir hendur, sem ekki er rjett eður leyfilegt.

Róm. 2, 14., 15. Þegar heidingjarnir, sem ekki hafa lögmálid, gjöra það af náttúrunni, sem lögmálid skipar, þá eru þeir, þótt ekki hafi þeir lögmálid sjálfum sjer í lögmáls stad; því þeir sýna, að lögmálsins verk eru skrifuð í þeirra hugskot, með því þeirra samvizka ber þeim vitni, og þeirra hugrenningar, sem ýmist ásjaka eða affaka þá.

Merki: a) Samvizka vor er góð, þegar vjer finnum hjá sjálfum oss, að effert verður með rjettu fundid að vorri breytni. Þar á móti er vor samvizka vond, þegar vjer finnum,

ad vjer ekki hófum hegðað oss, eins og vera ber.

b) Stærri fívil getur ekki hugsast en vond samvíska, sem ossatir með sinu álassi bæði í lífi og danda. Þess vegna eigum vjer því heldur að fappfosta, að lífa guðræfilega, svo vjer getum haldið góðri samvíska.

c) Sjá mörgum sefur samvíska um stundarsatir, meðan þeir ekki gefa gatur að illverfum sínum, en einhverni tíma mun hún þó vakna; mun þá upp koma þess meiri kvíði og angur í sálunni.

§ 8. a) Maðurinn syndgar, þegar hann verður brotlegur í einhverju, sem stríðir á móti guðs búi; þess vegna er það allt synd, sem ekki er samkvæmt guðs vilja.

1. Jóh. 3, 4. Hver sem syndina drýgir, hann gjevur það, sem er móti lögmálinu, því það er synd, sem er móti lögmálinu.

b) Maðurinn drýgir synd með hugrenningum og girndum, þegar hann hefur ánægju af, að hugsa um það, sem guði er á móti, og sælist eftir því.

Matt. 9, 4. Jesús sagði til Fariseanna:
Því hugsid þjer svo illt í ydrum hjörtum?
 Matt. 15, 19., 20.

c) Madurinn drýgir synd með ordun-
 um, þegar hann talar um eitthvad, sem
 annadhvort ekki sambýður þeirri virðingu,
 er hann á gudi að veita, eða móðgar ell-
 egar skadar náungann.

Matt. 12, 36. Jesús sagði: **Mennirnir eiga**
að standa reikning á dómsdegi af sjerhverju
óvidurfvæmilegu ordi, sem þeir hafa talad.

d) Madurinn drýgir synd með verk-
 unum, þegar hann annadhvort gjörir eitt-
 hvad, sem gud hefur bannad, edur lætur
 ógjört það, sem hann hefur skipad.

1. Jóh. 3, 6. **Sver, sem stöðuglega held-**
ur sjer til guds, drýgir ekki synd; hver,
sem syndina drýgir, hefur hvorki sjer gud,
nje adhyllzt hann.

Jak. 4, 17. **Sver sem kann að gjöra**
gott, en gjörir það ekki, hann syndgar.
Merk: Það er ekki nóg, að vjer fordumst

útþvortis ill orð og verk, sem gjöra oss and-
 skyggilega jafnvel í manna augum, heldur eig-
 um vjer einnig að gæta vor við illum hug-
 renningum, sem ekki eru hulðar fyrir alvís-
 um gudi, er hefur viðbjóð á þeim, og mun
 þegna þeim.

§ 9. a) Allar syndir eru að sonnu
 rangindi í sjálfu sér, þó eru þær ekki allar
 jafnstórar, eða eins þegningarverðar.

Jóh. 19, 11. Jesús sagði við Pilatus: Sá,
 sem sjeff mig þjer í hendur, hefur meira
 syndgáð en þú.

b) Sannfrístinu maður getur
 syndgáð af breyskileika, annaðhvort af
 því hann hefur ekki betur vit á, jafnvel þó
 hann bæði gæti og ætti að hafa haft vit á
 því; ellegar hann gjörir það í bráðræði, og
 móti vilja sínum; en strax sem hann verður
 var við yfirsjón sína, angra st hann af henni,
 og með einlægum ásetningi, að vilja betra
 sig, biður guð, fyrir Krists sakir, um náð.

Róm. 7, 18., 19. Viljann til þess góða

hef eg að sonnu, en ekki frapt til að fram-
kvæma það; því hið góða, sem eg vil, það
gjöri eg ekki, en hið vonða, sem eg ekki
vil, það gjöri eg.

c) Þinn ógudlegi syndgar af ásetu-
ningi, þótt hann viti betur, og hann hefur
yndi af því, án þess hann angrið af illsku
finni, eða biðji fyrirgefningar á henni, og
leitist við að betra sig.

Jil. 3, 18., 19. Margir breyta, eins og
eg optfinnis hef sagt yður, og með grát-
andi tárnum segi enn, að þeir eru óvinir
Kristí Kross, en afdrif þeirra verða, að þeir
tortýnast; þeir, sem hafa magann fyrir sinn
gud, þýfir sömi að flæmmunum, og sækjast
eptir jafndæmum munum.

d) Över, sem syndgar af ásetningi,
sýnir með því, að hann metur gud
einkis í hjarta sínu, og lætur ekki á
sannast, hversu ólegjanlega gæzfurifur gud
er; þess vegna er það réttvíst, að hann
fái hardari hegningu en já, sem illa

breytir, án þess að gjöra það af ásetningi.

Lúf. 12, 47., 48. Sá þjón, sem veit vilja herra síns, og hirðir ekki um, að hlýða honum, mun sæta þungri hegningu; en hinn, sem ekki veit vilja hans, og gjörir eitthvad, sem er hegningarvert, mun sæta vægari hegningu.

Merkt: Það stríðir veldungs á móti þeirri elsku og virðingu, sem sannfríðinn maður á að hafa fyrir gudi, að gjöra nokkud af ásettu ráði, sem hann veit að stríðir á móti guds vilja, ellegar að láta nokkud af því með ásetningi ógjort, sem honum ber að gjöra. Hver sem afhjarta virðir og elskar gud, sá fordæft með mestu varúð, að brjóta viðvitandi á móti nokkru hans bodorði. 1. Móf. b. 39, 9. Róm. 6, 15.

§ 10. a) Madurinn getur ekki óðlgaðt neina sannarlega farsæld af syndinni; því hennar myndada fæti hverfur skjótt; en bæði órósemi og blygðun samvirkunnar og guds ónád fylgja eptir henni, er einnig steypir manninum, og það stundum

strax í þessu lífi, í margð kyns eynd og volædi.

Orðsk. 6. 14, 34. Syndin er lands og lýða tjón. 1. Tím. 6, 10. Jak. 4, 1., 2.

b) Í eptirföllum lífi verða strax kvalir og útilokun frá guds náð og miskunsemi við gjöld og umbun syndanna, ef vjer höldum án yfirbótar áfram í þeim með gedðeffni og af ásetningi.

Róm. 2, 8., 9. Ráð þá, sem eru mótsnúðir og ekki hlýða sannleikanum, en fallast heldur á ranglætíð, mun föma reidi og hefnd; brellingar og harmfæli munu föma yfir sálir allra manna, sem illsku drýgja.

Merkt: Mjög hættulegt er að láta syndanna tilloftanir rótsefstaft í hjartanu; þei auk þess, að maðurinn spíllir með því hugarsfari sínu og sinnielagi, þá getur sú synd, sem opt er um hönd höfð, orðið fljótt að vana, og vaninn um síðir að forherðingu, og verður þá yfirbótin langtum torveldari.

Þjórði Kapítuli.

Ulm það, hvernig Jesús Krístur hefur við-
rjett mennina úr þeirra spillingu.

---

§ 1. Gud vildi ekki, að syndin, sem í heiminn var fomin, skyldi steypa mönnum í eilífa glötun, án þess nokkur von væri um frelsi; þess vegna hefur hann, af sinni lífnarfyllu elsku, sent þeim endurlausnara, til að frelða þá frá syndarinnar skadlegu verkunum, en reita þeim aftur adgang til sinnar náðar, bæði í þessu lífi og í því tilkomanda.

Jóh. 3, 16. Jesús segir: Svo elskadi gud veröldina, að hann gaf í daudann sinn eingetinn son, til þess að allir þeir, sem á hann trúa, ekki skuli fyrirfarast, heldur hafa eilífa sælu. Róm. 8, 32. Ef. 1, 6., 7.

Merk: a) Endurlausnarinn var ekki sendur, til að frelsa [synduga menn frá þeirra

lífamlegu naud, því þeirra sannarlega gagn útheimtir, að guð verður að leyfa, að hörmungar og mótgangur upp á falli fyrir þeim, til að vekja hjá þeim lungun eptir betra lífi, og koma þeim til, að afneita veraldlegum hjégóma. Hebr. 13, 5.—11. Jak. 1, 2.—4.

- b) Eftir speki sinni og elstu sendi guð endurlausnarann, til að afmá syndarinnar skelfilegu verkanir, er ölla mönnum mestu eyndar og báginða; því syndinni fylgir guðs reidi, órósemi samvirkunnar, orvænting í dauðanum, ásamt með útilokun frá allri sælu og gleði í eilífdinni; því ógudlegir eiga þar ekki von á öðru, en fæsl og angist. 1. Jóh. 3, 4., 5. 2. Kor. 5, 21.

§ 2. Endurlausnarinn er Jesús Kristur, guðs himneska fœdur eingetinn sonur, sem frá eilífd hefur verið sameinadur fœðurnum í einni og sömu sannarlega guddómlegri veru, en kom í heiminn á þeim tíma, sem guð hafði áður til tekið í sínum fyrirheitum.

1. Jóh. 4, 10., 15. Svo var þeirri elstu

varid, ekki að vjer elskudum gud, heldur að hann elskadi oss, og sendi sinn son, til að forlífa fyrir vorar syndir; — hver sem meðfennir, að Jesús er guds sonur, honum hjálpar gud stöðfastlega, og hann heldur sjer stöðuglega til guds. Jóh. 3, 17., 18.

1. Mós. 6, 22, 18. Drottinn gaf Abrahám það loford: Af þínu afkvæmi skulu allar þjóðir á jörðunni blesun hljóta. Gal. 3, 16. 1. Mós. 6, 3, 15.

Merk: a) Eptir guds eigin skipun var endurlausnarinn Falladur Jesús, sem þýðir frelsari, svo þar með yrði sýnt, að hann ætti að frelsa mannkynið frá þeirri eynd, sem syndin hafði steypt því í. Matt. 1, 21.

b) Endurlausnarinn Fallast Kristur edur Messías, vegna þess, að spádómarnir tala um hann, svo sem þann drottins smurda, er vera stýldi herra og konungur í andlega náðarríkinu, sem gud ætladi að láta hann stofna til syndarauna frelsis.

c) Enginn annar en Jesús af Nazaret getur verid Messías, því öll þau einkenni, sem honum eru tillegd í guds fyrirheitum, eiga

fullkomlega heima hjá honum. Jóh. 7, 40., 42. Matt. 26, 63., 64. Jóh. 4, 25., 26.; 9, 35., 38.; 18, 32.—37.

Messías átti, að því leyti sem hann var maður, að vera kominn af Abrahams ætt, 1. Mós. b. 22, 18., og Davíds kynþætti, Es. 11, 1.; lífa fæðast í Betlehem, Davíds borg, Mikk. 5, 1.

Messías átti að koma í heiminn, áður en Eyðingar höfðu öldungis mist sína eigin valdstjórn, 1. Mós. b. 49, 8.—10., áður en seinna musterid í Jerúsalem eyðilagdist, Hagg. 2, 7., og áður en sú tíð væri liden, sem spámaðurinn Daniel hafði til tekið, Dan. 9, 24.—27.

Messías átti fyrst að líða fára þínu og líf-látinn verða, en strax þar eftir upp rísa af grofinni til óförgengilegs lífs. og, með því að út breiða sinn lærðóm, snúa morgum þjóðum frá flurðgoda-dýrkun til sannleiksins þekkingar. Sálm. 22, 1.—19. Es. 53, 1.—9. Sálm. 16, 5.—11.; 110, 1.—4. Es. 42, 1.—9.; 53, 10.—12.; 55, 1.—5.

Allt þetta er fram komið einungis á Jesú frá Nazaret, og getur síðan ekki fram komið

við neinu annan, því þau einfenni, sem hin-
um tilkomandi Messías var lýst með, eru ekki
lengur til.

§ 3. Jesús Krístur er, að því leyti
sem hann er maður, kominn í heim-
inn á þann hátt, að hann fæddist af
Maríu meyju. Hann sameinadi þá gud-
dómlegu náttúru við hina manndómlegu, sem
til búin var í mödurlífi af heilags anda frapti,
með þeim hætti, sem vjer ekki getum sfilid, svo
að hann er undir eins bæði guð og maður,
og verkar ætíð með báðum sínum náttúrum.

Matt. 1, 20., 21. Engillinn sagði við Jósep,
sem var trúlofadur Maríu: Víla þú ekki fyrir
þjer, að ganga að eiga Maríu, festarkonu
þína; því sá þungi, er hún gengur með,
er getinn af heilögum anda, og hún mun
son fæða, og hans nafn skaltu kalla Jesús,
því hann mun frelsa sitt fólk af þess synd-
um. Lúf. 1, 35.

Róm. 9, 5. Krístur er eptir holdinu, ed-
ur sinni manndómlegu náttúru, af fedrun-

um; hann, sem er guð yfir öllu, blefsaður að eilífu.

Merki: Allt það, sem Jesús Kristur afrekadi handa oss, gjörði hann ekki sem eintómur maður, heldur sem guð og maður undir eins. Þess vegna höfum vjer lífa sterkustu fulltrísku um, að sjá endurlausn, sem hann hefur oss afrekad, sjá fullgild.

§ 4. a) Jesús Kristur varð sannarlegur maður, með sálu og líkama eins og vjer, en þó án syndar, og fullkomlega heilagur í öllu sínu framferði.

Jóh. 8, 46. Jesús spurdi óvini sína: Hver af yður getur sannad upp á mig nokkra synd? 1. Pjet. 2, 22. Hebr. 7, 26.

b) Jesús sýndi í öllu sínu líferni hlýðni við öll guðs boðord, bæði til að afreka oss betra ríttlæti, og lífa til að eptirláta oss hið besta eptirdæmi, sem vjer fylgja skyldum.

Róm. 5, 19. Eins og af þess eina manns (Adams) óhlýðni eru þeir mörgu syndugir

ordnir, eins munu lífa þeir morgu af hins eina (Jesú Krists) hlýðni verða rjettlættir.

1. Þjet. 2, 21. Kristur hefur ofs eptir-dæmi gefid, til þess vjer skyldum feta í hans fótspor. Matt. 11, 29. Jál. 2, 5.

Merf: a) Eins og Jesú Krists eptirbreyt-endur eigum vjer að hans dæmi, með alvar-legri áslundun, að sýna, að vjer sjeum ánægð-ir með það, sem gud vill vera láta. Matt. 26, 39.; lífa hafa eptirlöngun og þapp á, að gjöra það, sem honum er þóknan-legt. Jóh. 4, 34.

b) Vjer eigum eptir Jesú dæmi að láta á sannast í verkunum, að vjer elskum alla menn, með því að fenna í brjósti um þá annu, og hjálpa þeim eptir efnum. Lúf. 7, 11.—17. Matt. 9, 35., 36.; lífa fúslega fyrirgefa vorum mótskodumonnum, Lúf. 23, 34., og vera reidu-búnir til að hjena þeim í völu. Jóh, 13, 1.—20.

c) Vjer eigum að fegpast eptir, að lífjast Jesú í þolinmædi; 1. Þjet. 2, 23. Matt. 26, 47.—54. Lúf. 22, 61.—68.; einnig í því, að vera ánægdir, og afneita sjálfum ofs vegna samuleifans. Matt. 8, 20.

§ 5. a) Þegar Jesús var þrjátíu ára gamall, lét hann skíra sig í ánni Jórdan, og þá var af himnum með dýrðlegum hætti kunngjört, að hann væri guds sonur.

Matt. 3, 16., 17. Þegar Jesús var skírdur, stó hann jafnskjótt upp úr vatninu, og sjá, himnarnir lufuð upp yfir honum, og Jóhannes sá guds anda ofan stíga og yfir hann koma, og sjá, røddin af himni sagði: Þessi er sonur minn elstulegur, sem eg hef velþóknun á.

b) Jesús var strax eftir skírnina á eydimörku reyndur í fjörutíu daga með margslags hætti, svo að hann með sínu flöðuglyndi gæfi okð dæmi, til að breyta eftir.

Mark. 1, 12., 13. Andinn (guds andi) færði hann jafnskjótt út á eydimörkina, og Jesús var þar í fjörutíu daga, og varð freistadur af andskotunum. Matt. 4, 1.—11.

c) Eftir að Jesús var skírdur, og hafði afstæðid freistinguna, ferðadist hann um

fring meðal Gyðinga á fjórða ár, og kenndi þeim, eins og spámatur af himnum sendur, guds ráð og vilja um syndaranna frelsun og sáluhjálp.

Mark. 1, 14., 15. Jesús prjeditaði lærdóminn um gudsríki, og sagði: Tíminn er kominn, og gudsríki nálægist; sjáid að yður, og trúid evangelíó. Matt. 4, 23.

d) Meðan Jesús gekk í fring og kenndi, stöðfesti hann opt kenningu sína með miklum og gæzfurikum fráttaverkum, sem augljóslega sýndu, að hann var af guði sendur.

Matt. 11, 4., 5. Jesús sagði við lærisveina Jóhannesar sfirara: Farid og funngjörid Jóhannesi það, sem þjer heyrir og sjáid: blindir fá sýn, haltir ganga, lífþráir hreinsast, daufir heyra, dandir upp rísa, og voludum verður evangelíum bodad. Post. gb. 10, 37., 38.

Merf: a) Með Jesú Krists dýrmæta lærdómi er hvað af hverju afmáð og npp rætt sú vidurstygglega hjátrú og -af-

gudadýrkun, sem áður drottunadi í veröldinni.

1. Kor. 8, 4.—6.

b) Með Jesú lærdómi höfum vjer fengið rjetta þekkingu á gudi og hans vilja í því, sem viðkemur syndaranna sálubjálpi. Jóh. 14, 5.—7.; 17, 3.—6., 8., 14., 17.

c) Jesús hefur kennt ofs það, sem vjer annars værum ekki fullvísir um, nefnli. að annað líf sje til eptir þetta, og að gudhræddir komi eptir dauðann í eilífa sælu. Jóh. 3, 13.—18.; 5, 21.—29. 1. Þjet. 1, 3.—5. 2. Tím. 1, 8.—10.

d) Jesú lærdómur er ofs beztí leidarvísir til dyggðafulls lífernís. Matt. 5, 6., 7., 13., 15., 18., 20., 23., 25. Lúf. 10, 16.—18. Jóh. 13, 14.—16.

e) Sver, sem með einlægu hjartaþeli vill medtaka Jesú lærdóm og fylgja honum, mun sannarlega komast að raun um, að í honum er guddómlegur fræptur, til að betra hjartad, hugga samvirkuna og staðfesta vonina um eilífa sælu. Þar með styrkist lífa í troptugasta máta vor fullvísra um, að þessi lærdómur sje söduríns orð, sem hann ljét soninn opínbera mannkyninu, og að sá lærdómur sje þessi

vegna í sannleika guddómlegur. Jóh. 7, 16., 17.; 8, 31.—36.; 12, 44.—50.; 14, 8.—10.

§ 6. a) Medan Jesús kenndi á Gydingalandi, var hann undirerpinn margskonar ofsóknunum, þar ed höfdingjar Gydinganna, fyrir ofundar sakir yfir því, hvað mífid honum tókst við almúgann, og af hatri við Jesúm, af því hann vildi ekki fegra vonzku þeirra, reyndu til, bædi með vjelum og ofríki, að taka hann af lífi.

Lúk. 19, 47., 48. Hann kenndi daglega í musterinu, en hinir æðstu prestar og skriptlærdir og höfdingjar lýdsins sóttu eptir, að fyrirfoma honum; þó fundu þeir ekkert, er þeir gætu gjört; því allt fólkid hnje að honum og hlýddi honum. Matt. 12, 14.; 22, 15.—21.; 27, 18. Lúk. 20, 20.

b) Jesú eiginn lærisveinn, svifarinn Júdas, var um síðir keyptur, til að selja hann heidingjunum í hendur, sem þá dæmdu hann án allra saka

til danda, og fengu hann hinum heidna landsdómara, Pontíus Pílatus. Þessi Pílatus óttadist reidi keisarans, sem þeir hótudu honum, og lét, móti vilja sínum, húðstrýkja Jesúm, þyrni krýna, hæða, og negla eins og illvirkja á krossinn, og þar upp gaf hann sinn anda.

Matt. 20, 18., 19. Jesús sagði fyrir fram við sína lærifveina: Sjá, vjer förum nú upp til Jerúsalem, og þar mun mannsins son verða framseldur höfudprestunum og hinum skriptlærðu, og þeir munu dæma hann til danda, og fá hann heidingjum, til að láta spotta hann, húðstrýkja og krossfesta. Matt. 16, 21.—23.; 17, 22., 23. Lúf. 18, 31.—34. Matt. 26, 14.—16. Mark. 14, 43.—46. Jóh. 13, 21.—30.; 18, 1.—9.

Lúf. 23, 46. Lofsins kalladi Jesús á krossinum með hárrí raustu og sagði: Fadir, í þínar hendur fel eg minn anda; og í því hann sagði það, upp gaf hann sinn anda. Jóh. 19, 33.—37.

c) Jesús varð ekki einungis að þola sjára þínu á lífamannum, heldur leid hann lífa á sjálfunni beifka fúsl og angist, vegna mannaþynna.

Matt. 26, 37.—39. Þegar Jesús var kominn í grasgærdinn, tók hann ákaflega að hryggjast, segjandi: Minn fál er hrygg allt til dauðans. Þar eftir gekk hann lengra fram, fjell niður á sína ásjónu, bað og sagði: Fadir minn! ef það er mögulegt, þá lídi þessi káleikur frá mjer; þó ekki eins og eg vil, heldur eins og þú vilt. Matt. 27, 46. Lúf. 22, 41.—44.

Merkt: a) Jesús sýndi með hugþrýði sínu, að hann væri ekki hræddur fyrir dauðanum, þegar hann gekk á móti óvinunum, sem voru að leita að honum; hann vissi líka, að hinir himnesku andar mundu veita sjer líð, ef hann vildi slíta sig úr höndum óvina sína; og þar þeir allir dattu til jarðar, þegar hann talaði, sýndi hann, hvað hægt sjer þefði verid, að sleppa frá þeim, ef hann þefði viljad. Matt. 26, 53. Jóh. 18, 4.—6.

b) Það var ekki að undra, þó Jesús, eins og

manni, blóðtræði, að hugsa til þeirra ógnarlegu þínu, er fyrir honum lá; en löngu áður vissi hann, hvað yfir sig mundi koma, var samt ætíð óhræddur og reidubúinn til, að taka það allt saman mannanna vegna upp á sig eptir síns fædur vilja. Af því er auðráðid, að hans mikla sálar-angist hefur einfanlega komid af því, að hann setti sjer fyrir sjónir allra syndugra manna afbrot, svo viðbjóðsleg sem þau eru, og sá, að þau öll voru sjer nú tilreiknuð. Es. 53, 6. — 12. Hebr. 5, 7. — 9.

§ 7. a) Jesús var öldungis í afklauð, og varð að líða, án þess hann í nokkru hefði brotið eða sýnd gæð.

Lúk. 23, 4. Pilatus sagði við hina æðstu presta og lýðinn: Eg finnst engi sök hjá þessum manni. Matt. 27, 4., 18., 19., 23., 24.

b) Jesús gekk með súsum vilja undir þínuna, og af elsku og meðaunfun yfir oss syndurum, eptir síns himneska fædur ráði og vilja, þar vjer annars hefðum eilíflega tortúngzt vegna vorra sýnda.

Jil. 2, 6. — 8. Þó að Jesús Kristur væri

í guds mynd, fór hann samt ekki með þad, eins og þad væri herfang, að hann var lífur gudi, heldur lítillættadi hann sjálfan sig, tók á sig þræls mynd, og var blýðinn allt fram í dauðann, já, fram í dauðann á krossinum. Jóh. 10, 11., 18. Salm. 40, 6.—9.

c) Jesús leid þínuna í allra syndugra manna stad og fyrir ofð alla, svo hann gæti fríðþægt fyrir vor mörgu afbrot, með að þola þá hegningu, sem vjer allir höfum til unnid; með þvílíkum hætti gat gud fyrirgefid ofð syndirnar, án þess að gjöra móti réttidæmi sínu, eða sferda sitt lögmal, ellegar að veikja sitt herradæmi.

Matt. 20, 28. Jesús segir: Mannsins sonur er ekki kominn, til að láta sjer þjóna, heldur að hann þjóni sjálfur, og út gefi sitt líf til lausnargjalds fyrir marga. 1. Tim. 2, 5., 6. Jóh. 6, 51. Róm. 5, 7., 8.

Matt. 26, 28. Þegar að því var komid, að Jesús gengi til dauðans, sagdi hann:

Mitt blóð úthellist fyrir marga, til syndanna fyrirgefningar. Ef. 1, 7. 1. Kor. 15, 3. Ga. 53, 4.—12. Hebr. 10, 1.—14.

Ef. 5, 2. Kristur elskadi oss, og gaf sig sjálfan út fyrir oss til fórnfæringar og flátrunar=offurs, svo gudi væri það þófnanlegt. Hebr. 10, 1.—22. 2. Kor. 5, 15., 21.

Merk: a) A gamla testamentisins tímum varð hinn ædsti prestur Gydinganna, eptir guds stípun, á hinni miklu fridþægingarhátid að bera fórn inn í helgidóminn, til forlífunar fyrir fólksins syndir. 3. Mós. 6. 16, 1.—28. En þessi fórn átti að fyrirmynda fridþægjandi þínu og danda endurlausnaráns, er þoma skyldi, Gydingum til aðvörunar og endurminningar um þá hegningu, er syndin hafði til umid. Hebr. 10, 1.—4.

b) Þegar Jesús fórnfærði sjer sjálfum til fridþægingar fyrir heimsins syndir, sýndi hann, að hann væri sá rjetti ædsti prestur, sem gud hafði til sett, og hann fram bar þá forlífunarfórn, sem einsemul nægir til eilífrar fridþægingar fyrir alla. Hebr. 9, 11., 14.

c) Fórnfæringar gamla testamentisins af tókust öldungis, þegar Jesús Kristur

fsenfærði sjálfum sjer; en öll hjátrúarfull
fríðþægingarmedol, sem mennirnir höfðu sjálfir
upp fundid, og sem ætíð höfðu verið fraptalaus
og einfisverð, fjellu þá af sjálfum sjer um koll,
og urðu að engu.

- d) Þjer eigum að leita náðar hjá gudi ein-
ungis vegna Jesú Krists, sem allt í einu
hefur fullnægju gjort fyrir alla menn, og með
finni þínu og dauða opnað öllum öðs aðgang
til, að odlast fyrirgefningu syndanna, þegar
þjer snúum öðs af hjarta og trúum á hann.
Hebr. 4, 14.—16.; 7, 26., 27.; 9, 24.—28.;
10, 19.—31.

§ 8. a) Jesús Kristur tók sitt líf
aptur á þridja degi eftir sinn dauða, og
upp reis úr grófinni, eins og hann
hafði sjálfur áður fyrir sagt; þar eftir var
hann fjörutíu daga á jorðunni hjá
vinum sínum og lærisveinum, og stadfesti
trú þeirra með kenningum og áminningum.

Post. gb. 1, 3.—9. Eftir að Jesús hafði
lidid þínuna, tjedi hann sjálfan sig postul-
num lifandi, með mörgum augljósum

sannfæringum, og ljét þá sjá sig um fjörutíu daga, og taladi við þá um þá hluti, sem heyrdu til gudsríki. Post. gb. 3, 13.—15. Matt. 16, 21.; 17, 22.—23.; 20, 16.—19.; 27, 63.

1. Ker. 15, 3.—7. Kristur, sem dó vegna vorra synda, eptir ritningunum, og var grafinn, hann er upp aptur risinn á þriðja degi, eptir ritningunum, og er sjeður af Refa, og síðan af þeim tólf; því næst var hann sjeður af meir en fimmm hundrud bræðrum í einu, sem flestir voru á lífi, þegar postulinn Páll skrifadi þetta. Matt. 28, 1.—20. Mark. 16, 1.—16. Lúk. 24, 1.—49. Jóh. 20, 1.—31.; 21, 1.—25.

b) Eptir ad þeir fjörutíu dagar voru lidnir, var já upprisni Jesús ekki lengur sýnilega nálægur á jörðunni, heldur fór hann upp til himna, ad ásjáandi lærisveinunum, eptir ad hann hafði blefsad þá, og gefid þeim makt og myndugleika til, ad út breida sinn lærdom meðal allra þjóða.

Lúk. 24, 50.—52. Þegar Jesús hafði lof-

id tali sínu við lærisveinana, fór hann með þá til Betaníu, hóf upp hendur sínar og blefsadi þá; en meðan hann var að blefsa þá, stíldist hann frá þeim, og varð upp numinn til himna; en þeir tilbáðu hann, og sneru aftur til Jerúsalem með miklum fögnudi. Matt. 28, 18.—20. Mark. 16, 19. Post. gb. 1, 9.—11. Ef. 4, 8.

c) Þegar Jesús var til himins farinn, settist hann til hægri handar föðurnum, sem þýðir, að hann tók til að stjórna heiminum með sínum himneska födur, svo að allar íkynsemdarfullar skepnur eiga að játa, að hann sje þeirra herra, og eiga að tilbiðja hann.

Jil. 2, 9.—11. Gud hefur hátt upp háfið hann, og gefið honum þá tign, sem er allri tign ædri, svo að fyrir Jesú tign skulu öll knje beygja sig. bæði þeirra, sem á himnum og á jörðu og undir jörðunni eru, og sjerhver tunga viðurkenna, að Jesús Kristur sje drottinn, gudi födur til dýrðar. Ef. 1, 20.—22.

d) Einfum er Jesús Kristur, að því leyti, sem hann er endurlausnari síns fasnadar, andlegur konungur og drottinn, þar ed hann ber umhyggju fyrir, að ætíð sjeu þeir á jörðinni, sem játa hans dýrd, og að vantruin ekki geti með vjelum eda ofríki eytt þeim; hann hagar því lífa svo, að hans lærdómur út breiðist meðal mannanna, þar sem hann sjer að hann fær framgang til sannrar nytsemi.

Jóh. 18, 36., 37. Jesús játadi fyrir Pilatus: Mitt ríki er ekki af þessum heimi, og samt er eg konungur; en til þess er eg fæddur, og til þess er eg í heiminn kominn, að eg beri vitni sannleikann, og hver, sem elskar sannleikann, sá hlýdir minni röddu. Lúf. 1, 31.—33.; 2, 11. 2. Sam. 7, 12. Sálms. 45, 7.; 110, 1.—4. Es. 53, 11., 12.

Post. gb. 5, 31. Gud hefur upp hafid hann til sinnar hægri handar, til þess hann sje leiddogi og lausnari, og veiti Israel

apturhvarf og syndanna fyrirgefningu. Matt. 16, 17., 18.

e) Jesús er vor talsmadur hjá sínum hinnefka födur, og bidur fyrir oss, að sín endurlausn megi koma oss til gagns og nota, svo vjer ekki fyrirferumst vegna vorra synda, heldur fáum náð til apturhvarfs, trúar og helgunar, og getum odlaðt þá sáluhjálp, sem hann útvegadi oss.

1. Jóh. 2, 1., 2. Vjer höfum árnadar-mann hjá födurnum, Jesúm Krist hinn rjettláta, sem er forlífun fyrir vorar syndir. Þó ekki einungis fyrir vorar syndir, heldur lífa fyrir allrar veraldarinnar (syndir).

Hebr. 7, 25. Hann getur gjört þá ætíð sáluhólpna, sem hann ljét koma til guds; því hann lifir æfinlega, til að bjóða fyrir þeim. Róm. 8, 34.

Merf: a) Með sinni upprisu og himnaför hefur Jesús sannad, svo effert verður á móti haft, að hann er sendur af gudi, og er í sannleika guds sonur, eins og hann sagðist vera. Matt. 12, 38.—40. Róm. 1, 4.

- b) Þar ed Jesús er upprisinn frá daudum og uppstiginn til himna, þesum vjer nú mestu fullvissu um, ad gud hefur álitid hans fridþægingu fullgilda heiminum til endurlausnar; og lífa, ad eptir þetta muni Ioma betra líf, og ad vorir lífamir muni ekki æfinlega verða ad engu, heldur — þegar þar ad kemur — upp rísa úr duptinu til óförgengilegs lífs. Róm. 4, 25. 1. Kor. 15, 12.—34.
- c) Ef vjer viljum hafa huggun af því, ad vjer vitum, ad Jesús Kristur er vor andlegur konungur og herra, þá eigum vjer, eins og hollir og dyggir þegnar, ad heidra og elska hann, og lífa hlýða hans bodum; því þeir, sem vdrúvísí lífa, mega álitast eins og upphlaupsmenn í hans rífi, og vænta þess, ad óhlýdni þeirra verði þegnt eptir mállegleikum. Matt. 7, 21.—23.

Ærðómurinn um Jesúm Krist og hans fridþægingu er í stuttu máli útskýrður í annari grein trúarjátningarinnar í fræðunum.

Þíunnti Kapítuli.

Um það, hvernig syndararnir verða hlut-
takandi í þeirri náð og sáluhjálp, sem Krí-
stur hefur þeim útbegad.

---

§ 1. Jesús Krístur hefur ekki með
finni endurlausn gefið oss leyfi til að
syndga; miklu fremur hefur hann skuld-
bundid oss til, að fordást það illa, og
þappkosta af fremsta megni, að láta oss
fram fara í góðu.

Tit. 2, 11.—14. Guds náð, sem öllum
mönnum er heilsusamleg, hefur birzt, og
þennir oss, að afneita ógudlegu athæfi og
veraldlegum girndum, en lifa síðsamlega,
rjettvíslega og gudræfílega í heimi þessum,
þar vjer lifum í von um sælu og dýrdlega
auglýsingu hins mikla guds og vors endur-
lausnara Jesú Krists, sem sjálfan sig gaf í
daudann fyrir oss, til þess hann endurleysti
oss frá öllu ranglæti, og þreinsadi oss, svo

vjer sjeum hans ágætt fólk, Fostgæfð til góðra verka. Gal. 2, 17. 2. Kor. 5, 14., 15.

Merk: Hver sjá, sem rjettilega þekkir Jesú Krists endurlausn, uppörvast af því til enn meiri viðbjóðs á syndinni; því þegar vjer athugum, hver Jesús Krístur var, og hvað mikid hann varð að lida vegna vorra synða, þá er eins og afmálad sje fyrir vörum augum, hversu andstyggileg syndin sje, og að sú tíð muni koma, að vjer verðum fyrir hungri hegningu, ef vjer höldum áfram, og þáttum ekki að syndga, þó vjer vitum betur.

§ 2. Sjá hver, sem vegna Krists gírnist að fá aðgang til guds náðar og eilífa sáluhjálp, á með sonnu apturhvarfi að láta af syndunum, og með einlægri trú að medtaka Jesúm Kríst, guds son, fyrir sinn endurlausnara sinn lærimeistara og sinn drottin.

Lúk. 24, 47. Krístur skipaði, að í sínu umbodi skyldi prjediðast öllu fólk á apturhvarf og syndanna fyrirgefning. Post. gb. 20, 21.

Jóh. 3, 36. Hver, sem trúir á soninn, hefur eilíft líf, en hver, sem ekki trúir á soninn, skal ekki sjá lífid, því guds reidi varir yfir honum. Post. gb. 10, 43. Hebr. 5, 9.

Merk: Sannarlegt angur og tregi fyrir syndirnar verður að ganga á undan, þegar trúin á Krist á að vera fólksvalaus. Því getur helður enginn huggað sig við Jesú Krists frídægingu, nema sá, sem lætur af illu, og kappkostar, að fara dagvarandi í því góða. Post. gb. 2, 37.—47.; 3, 17.—26.

§ 3. Til sannarlegs apturhvarfs útheimtíft, að vjer með einlægri idrun kœnumst við vorar ávirdingar, bidjum gud audmjúflega fyrirgefningar á þeim, og alvarlega einsetjum ok, að betra meir og meir vort líferni.

2. Kor. 7, 10. Sú hryggð, sem er eptir gudi, verkar apturhvarf til sálubjálpar, hvers engan idrar. Lúk. 15, 21.; 18, 13.

Post. gb. 3, 19. Tæð því sinnaskipti, og snúist, svo yðar syndir verði afmáðar. Sál. 51, 3.—21.

- Merk:** a) Menn eru optast fúsari á, að afsaka en jata sínar ávirdingar; þess vegna mundu þeir heldur ekki alvarlega ídrast syndanna, ef samvirkfan kæmist ekki endur og sinnum við af gudsorda fróptugum áminningum með samverkun heilags anda; en það stendur í sjálfra vor valdi, hvort vjer eptir á viljum færa ofs slíkar advaranir í nyt, og láta þær leida ofs til frefari umhugsunar, ellegar út rýma þeim úr hjartanu, og standa þannig á móti guds náð, hvar af vjer meir og meir forherdumst.
- b) Menn geta haft angur af syndunum af bræðslu fyrir hegningu þeirra; en það, sem einfanlega á að finýja ofs til, að angrast af þeim, er blygdun vegna vors vanþakflætis við hinn góða og gæzfuríka gud, sem ekki einungis elur ofs og við heldur af einstærri náð, heldur og sjer í lagi þefur látid kunngjóra ofs í sínu heilaga orði þá miklu sælu, sem Kristur þefur ofs útvegad, og þar að auki heimtar ekki annad af ofs en það, sem augljóslega þorsfir til vors sanna gagns, og til að afstýra vorri eigin glötun.
- c) Þegar angrid vegna vorra synda er svo einlægt, að vjer af alvöru fordumst það

illa, sem vjer drýgt höfum, annaðhvort með hugrenningum, ordum eða verkum, þá er ofs effert tafmarf sett, hvað lengi það skuli vara, eða hvað mikid það skuli vera; gud litur einungis eptir, hvort angur vort sje einlægt ellegar ekki.

§ 4. Sannarleg trú á Jesúm Krist til sáluhjálpar er innifalin í því, að vjer höfum það traust og huggunarathvarf til Jesú Krists, vors endurlausnara, að þar ed hann með sinni þínu og dauda fridþægdi fyrir oss, muni gud fyrirgefa oss vorar syndir, svo framarlega sem vjer idrumst þeirra af öllu hjarta, og einsetjum oss, að syndga ekki framvegis viljandi, heldur laga vörn lifnað eptir Jesú Krists heilaga lærdómi, og hlýða honum, sem vorum rjettum herra.

Ef. 3, 12. Vegna Jesú Krists, vors drottins, höfum vjer djörfung og adgang til guds með trausti af trúnni á hann. Jóh. 6, 40.

Róm. 8, 33., 34. Gver vill ásaða guds út-

valda? Gud er sá, sem vjettlætir. Hver vill fordæma? Kristur er sá, sem dæinn er, já, miklu meira, sem lífa er upp risinn, situr við guds hægri hönd, og bidur fyrir oss.

Merk: a) Það heyrir til trúarinnar á Jesúm, að vjer sjeum vissir um, að hann er í heiminn kominn, til að uppfræða og endurleysa synduga menn; þó er þetta ekki nóg til sannrar trúar; því sá getur lífa verið sannfærður um þetta, sem með sínu líferni afneitar honum í því, að hlýða ekki hans boðordum. Matt. 7, 21.—23.

b) Vjer verðum að finna með sjálfum oss, hversu mjög vjer þurfum guds náðar við, ef vjer viljum meta Krists endurlausn, eins og vert er; því annars væri vor trú effert nema feld játning með vorunum; þess vegna er einungis sanna trú að finna hjá þeim idrandi, sem þekkja, hvað andsýggileg syndin er, og hafa innilega longun eftir guds náð vegna Krists. Matt. 9, 12., 13.

c) Trúin getur verið veik, meðan hugstotid finnur ekki neina upplifgandi huggun af, að tileinka sjer Jesú Krists fríðþægingu, edur þá það stundum angrast af hræðslu og efasemi; en

þvilif trú er engu að síður sönn og gudi þóknanleg, þegar hún auðsýnir sig með sannarlegri löngun eptir guds náð vegna Krists, og kappkostar af fremsta megni, að gjöra það, sem gub vill. Mark. 9, 23.

d) Sú trú er dauð og ávaxtarlaus, sem ekki betrar hugarfarid, og ekki auðsýnir sinn frapt í gudræfilegu líferni.

Sönn og lifandi trú á að sýna sig fróptuga og verkandi í byggðafullu líferni. Jak. 2, 14.—20.

§ 5. a) Vjer getum ekki af eigin fróptum snúid oss og trúad, þar ed syndin hefur veikt oss; samt megum vjer ekki vanræfja, að leggja allt kapp á vora sálarbetrún.

Róm. 8, 7. Að stunda það, sem spilt náttúra vill, er fiandskapur í gegn gudi, þar það stríðir móti hans vilja; því hún hlýðir ekki guds lögmáli, og getur heldur ekki gjört það. 1. Kor. 2, 14.

b) Heilagur andi er ætíð reidubúinn, til að efla vora betrun, og láta

ofð fram fara í því góða, með gudsorði, sem hann hefur sjálfur blásið hinum heilögu rithöfundum í brjósti.

1. Róm. 6, 11. Postulinn Páll ber Korintumönnum á brýn, að nokkrir meðal þeirra hafi verið lastafullir; en nú, segir hann, erud þjer þvegnir, þjer erud helgadir, þjer erud rjettlættir í nafni drottins vors Jesú, og af vors guds anda. Fil. 2, 13. Ef. 3, 16.

Hebr. 13, 21. Fridarins gud fullkomni yður í öllu góðu verki, til að gjöra hans vilja, og verki það með yður, sem honum er sjálfum þóðnanlegt, fyrir Jesúmi Krísti.

c) Af rjetttri brúfun gudsorda fáum vjer rjetta þekkingu á guds vilja, og ødlumst frápt, til að laga vorn lífnad eptir þeim, ef vjer ekki sjálfir stöndum á móti náð þess heilaga anda, sem í hugskotinu verkar með gudsorði, og upp vekur í samvirkfunni þær áminningar, sem vjer ekki megum nidur kessa.

2. Tím. 3, 15.—17. Þú fannst heilaga

ritningu, sem getur uppfært þig til sáluhjálpar með trúarlærdóminum um Jesúm Krist. Þú heilög ritning er innblásin af gudi, og nyttsamleg til lærdóms, til sannfæringar, til leidrjettingar, til uppfæringar í rjettlátinu, svo að guds madur sje algjör og til alls góðs verks hæfilegur.

Merk: Til að hafa gudsord rjettilega um hönd, útheimtist, að vjer heyrum það og lesum með gaumgæfni og einlægum ásetningi, að læra það ofs til betrunar og sáluhjálpar. Þegar vjer ekki þannig brúfum gudsord, fær heilags anda náð engu komid til leidar í sálunni, þar ed gud, sem hefur gefid ofs fullt vit og friðlærædi, hverki vill nje getur þvingað ofs til góðs með því afli, sem vjer ekki getum móti stöðib.

§ 6. Sanntrúadur og idrandi fríttinn madur getur, eptir því, sem gud hefur í sínu ordi losað, verid sannarlega fullvísð um, að hann er hjá gudi, vegna Krists, rjettlátur ordinn, og að hans fyrri syndir ekki muni til reiknast hon-

um, heldur skuli hegningin fyrir þær vera honum öldungis eftir gefin, þar ed gud, vegna Krists, tileinkar honum, eins og hlýðnu barni og trúum þjenara, aptur á mót sína náð og blesun.

Róm. 3, 24., 25. Vjer verðum rjettlættir án verðskuldunar af guds náð, med þeirri endurlausn, sem Jesús Kristur hefur afrekad, hvern gud tilsetti, ad hann skyldi vera sá náðarstóll, hvar leita ætti fyrirgefningar á syndunum fyrir trúna á hans blóð, edur á hans pínu og dauda.

2. Ror. 5, 21. Hann, sem aldrei þekkti synd, gjordi gud ad syndaförn vor vegna, edur ljet fara med hann í vorn stad eins og sefan syndara, svo ad vjer hans vegna yrðum rjettlættir fyrir gudi. Róm. 8, 1.—4. Merk: Þ heilagri ritningu eru hafdir ýmislegir talshættir, sem sýna, hvernig betrun syndugs manns eigi ad verda framgengt af náðarverfunum heilags anda.

a) Ritningin talar um guds föllum til manna, sem er í því innifalín, ad hann í sínu

orði gefur þeim tilefni til, að girnast þá endurlausn, sem Kristur þesur útvegad, og þar að auki leitast við með öðrum hætti svo sem með þjáningum og velgjörningum, að upp vekja þá til, að hugsa um þeirra andlegt ásigkomulag. Matt. 9, 13.; 11, 28. 1. Tesz. 2, 12. Sálms. 119, 71. Róm. 2, 4.

b) Ritningin talar um upplýsingu, og vill þar með láta skiljast, að heilagur andi uppfæði vörn skilning með ordinu, svo hver fáum sanna þekkingu um guds ráð og vilja, er viðvísar syndugra manna betrun og endurlausn. Ef. 1, 18. Post. gb. 26, 17., 18.

c) Með ordinu endurfæðing gefur ritningin til kynna það sælufulla ástand, sem fristinn maður kemst í, þegar hann með sannri idrun lætur af illu, og með rjettri trú á Krist fær lyst og löngun til góðs, eða verður að öðrum og betra manni, því þar með er eins og hann færðist að nýju, þar er hans sinniðslag og hugarfar snýst frá illu til góðs eptir guds vilja. 1. Pjet. 1, 3. Jóh. 3, 3. 2. Kor. 5, 17.

d) Það sem ritningin kallar helgun, er trúads fristins manns dagleg framfarir í byggðum og guðhræðslu, sem eflast af samverkandi náð hei-

lags anda, með íðulegri brúfun guðsorda, bæn og árvefni. 1. Tefs. 5, 23. 2. Kor. 7, 1. Róm. 12, 1., 2.

Þriðja grein trúarjátningarinnar í fræðunum sýnir í stuttu máli, hvernig heilagur andi leidir manninn með sínum náðarverfunum og ordinu til sannarlegs apturhvarfs og ávaptarsamrar trúar á Jesúum Kríft. En í annari bæninni í fræðunum upphæfumst vjer til, að þiðja um aðstod heilags anda, svo vjer getum orðib sannfríftnir, er sýni sig verðuga, að vera þegna í Krífts náðarríki; og í Þriðju bæninni verðum vjer minntir á þá hlýðni, sem vjer erum gudi um skyldugir, til að auðsýna með þenni vora trú.

Sjotti Kapítuli.

Um áverti trúarinnar í heiløgu líferni.

§ 1. Þar af á að sjáft, hvort vor trú á Kríft sje senn og lífandi, að hún

vefur í hjartanu hatur til allra
 synda, og þar á móti fræptuga eptir-
 löngun, til að breyta eptir guds vilja
 í öllum hlutum, til að þófnast honum.

Jak. 2, 17., 26. Sýn mjer trú þína af
 verkum þínum; Því eins og líkaminn er
 án andar dauður, eins er lífa trúin dauð,
 þegar hlún er án verkanna.

Róm. 12, 9. Hafid andstyggd á því, sem
 illt er, en haldid yður fast við hid góða.
 Post. gb. 15, 6.

Merkt: a) Vjer getum ekki verðskuldad
 guds náð og eilífa sáluhjálp, þar vor bestu
 verk eru ófullkomin, og gud er sjálfur sá, sem gef-
 ur fræptana, til að framkvæma þau. Lúk. 17, 10.

b) Það lítid gott, sem vjer gjörum hjer á
 jörðunni með stórum vanmætti og breyskleifa, get-
 ur ekki komist í samjöfnud við þá ómet-
 anlegu gleði, sem gudhræddir mega vanta í
 öðru lífi. Þess vegna vill gud einnig, ekki vegna
 verka vorra, heldur af náð síni, gjöra oss sálu-
 hölpna, vegna vorrar trúar á Jesum Krist. Róm.
 6, 23. Ef. 2, 8., 9.

c) Það er öldungis naudsynlegt, að vjer

breytum eptir guds vilja, þétt vjer ekki þar með eignum sfilid, að fá hans náð, til þess að trúin sýni sinn frapt í góðum verkum, því annars getum vjer ekki orðid hæfilegir, til að taka á móti þeirri sálubjálpi, sem Kristur hefur útvegad oss. Jak. 2, 14. Róm. 2, 7., 10.

§ 2. Sjerhvad það, sem gud hefur bodid oss að taka vara á, er vor sflylda. Í lög málinu, sem út var gefid á sjallinu Sínái, eru þau almennu sflyldu verk í stuttu máli fyrir sskrifud, og innifalin í þeim tíu bodordum, sem gud baud Móses að rita á tvær steintöflur.

2. Mós. b. 20, 1.—17. Gud taladi öll þessi ord og sagði: 1) Þú átt ekki að hafa annarlega gudi fyrir mjer. 2) Þú átt ekki að leggja nafn drottins guds þíns við hgegóma; því drottinn mun ekki láta þeim óhegnt, sem vanbrúkar hans nafn. 3) Minnsðu að halda hvíldardaginn heilagan. 4) Seidra sódur þinn og meður þína, svo þú lifir lengi í landinu. 5) Þú átt ekki að slá í hel. 6) Þú átt ekki að drygja hórdóm. 7)

Þú átt ekki að stela. 8) Þú átt ekki að bera falstan vitnisburð á móti þínum náunga. 9) Þú átt ekki að girnast hús þíns náunga. 10) Þú átt ekki að girnast þíns náunga eftakvinnu, ellegar hans þjón, ellegar hans þjónustufvinnu, ellegar hans ura, ellegar hans asna, ellegar nokkud, sem heyrir þínum náunga til.

Merkt: Guds lögmál, sem er innifalid í þeim tíu bodordum, er að sonnu einkanlega fyrirstríð Gyðingum, en það inniheldur samt þau skylduverk, sem sjerhver maður á ætíð að gefa gætur að, því þau miba til, að esla bæði vort eigid og annara sanna gagn. Róm. 3, 31.; 13, 8., 9.

§ 3. Sá er tilgangur allra guds bodorda, eptir Krists eigin útlekkingu, að esla og ístadfesta hjá mönnunum framkvæmdarsama elsku til guds, sjálfra þeirra og náungans.

Matt. 22, 37.—40. Jesús sagði: Þú átt að elska drottin gud þinn af öllu hjarta, allri þinni sálu, og öllu þínu hugskoti; það

er það fyrsta og helzta bodord; og þessu líft er hitt: Þú átt að elska náunga þinn eins og sjálfan þig. Í þessum tveimur bodordum er innifalið allt lögmálið og spámennirnir. Róm. 13, 10.

Merk: Það er ekki nóg, að vjer einungis eptir voru náttúrufari gjörum eitt eða annað gott, sem kann að vera ofs gefsfellt; ekki heldur er það sannarlegt góðverk, þó vjer gjörum gott, einungis til að fá bróshjá mönnum, edur afótta fyrir offóðnum og hegningu, ef það væri ógjört látið. Ofs byrjar í öllu, sem vjer gjörum, að hafa þann tilgang, að auðsýna kærleikann. Gal. 5, 6. 1. Jóh. 3, 23.

A) Um skylduna við gud.

Vjer eigum að dýrka gud, eins og fapara vorn og drottin, eins og vorn stærsta velgjörara og elsfuríasta fódur, bæði í n a v o r t i s í sálunni, með hugsunum vorum og girndum, og lífa ú t v o r t i s, með ordum og athöfnum.

1. Ror. 6, 20. Þjer erud dýru verði feyptir; vegsamíð þess vegna gud með yd-

ar lífama, og með yðar öndu, sem guð á.
Mal. 1, 6.

Merkt: Vjer eigum einlæglega að dýrka guð, svo vjer ekki einungis biðjum hann, lofum hann og þökkum honum með orðunum, edur auðsýnum honum útvertis lotningu, heldur byrjar oss líka einum, að andmýkja oss fyrir honum í hjartanu, óttast hann og elska, líka sýna lýst og löngun í öllu voru framferði, til að breyta eftir hans vilja, því annars verður vor guðsdýrkun að hræni, sem hinn andstyggni og heilagi guð hefur mestu andstyggð á. 1. Sam. 15, 22., 23. Es. 1, 11.—18. Matt. 6, 1.—18.; 23, 13.—33. Mark. 7, 1.—13.

I. Innvertis guðsdýrkunin.

§ 1. a) Vjer eigum að tilbiðja guð einan, því hann er vor skapari, og já eini og janni guð.

Matt. 4, 10. Jesús sagði: Drottin guð þinn áttu að tilbiðja, og dýrka hann einan. Salm. 99, 5.

b) Hver, sem réttilega tilbiður guð, á með andmjúfri lotningu að viðurkenna

hans óendanlegu fullkomlegleika, halda hann fyrir hid ædsta góða, og lífa við hverjvort tæfiseri auðsýna í verfunum, að hann virðir gud yfir alla hluti fram.

Sálm. 99, 5. Vegsamid drottin vorn gud, og nidur frjúpid á hans fótstær, því hann er heilagur.

§ 2. a) Vjer eigum að óttast gud, því hann er heilagur og rjettlátur.

Prjeb. 12, 13. Ottast þú gud og haltu hans bodord, því það ber øllum mönnum að gjöra. Post. gb. 10, 35.

b) Gud hræðslan á að sýna sig í því, að vjer tókum ois umhyggjusamlegan vara fyrir øllu því, sem vjer höldum gudi sje á móti.

Orðskv. b. 16, 6. Af ótta fyrir drottni fordast menn hid illa.

c) Vjer eigum ekki að óttast gud eins og óviljugir þrælur, af kvíða fyrir hegningunni, heldur eins og hlýdin börn,

Því hann er svo góður og gæzkurður faðir.

Róm. 8, 15. Þjer hafid ekki medtefid þrældóms-lunderni, ad þjer þyrstud aptur ad verda hræddir, heldur hafid þjer fengid óskabarna-hugarfar, af hverju vjer föllum: Abba, elskulegi faðir. 1. Mós. 6, 39, 9.

§ 3. a) Vjer eigum ad elska gud vsfir alla hluti fram, því hann er vor mesti velgjörari, og af Kristi friðþægdur faðir.

1. Jóh. 4, 19. Látum ofs elska hann, því hann elskadi ofs ad fyrri bragdi. 1. Jóh. 5, 1.

b) Elskan til guds útheimtir, ad hugurinn innilega gledji sig af honum, og finni hjá sjer stærstu löngun eptir, ad þófnast honum, með því ad breyta eptir hans vilja.

1. Jóh. 5, 3. Þ því er elskan til guds innifalín, ad vjer höldum hans bodord, en hans bodord eru ekki þung. Salm. 18, 2.

§ 4. a) Vjer eigum ad hlýða gudi,

því hann er ekki einungis vor æðsti yfirbodari, heldur og lífa sjá víðasti og bezt.

Jer. 11, 4. Drottinn sagði: Glyðid mjer, og gjörð allt, sem eg hef bodid yður; þá skulud þjer vera mitt fólk, og eg mun vera yðar gud. Post. gb. 5, 29.

b) Glyðnin við gud er í því innifalin, að vjer ætíð með sínum vilja leggjum allt þapp á, að laga vort sinnislög og framferði eftir guds vilja, til að þófnast honum, og alvarlega taka oð vara fyrir því, að brjóta hans bodord af ástningi.

Sálm. 143, 10. Drottinn, þenn þú mjer, að gjöra það, sem þú vilt, því þú ert minn gud. 1. Þjet. 1, 14., 15.

§ 5. a) Vjer eigum að reida oð á gud, því hann bæði vill og getur gefið oð tímanlega, andlega og eilífa farsæld.

1. Þjet. 5, 7. Varpið allri yðar áhyggju upp á drottin, því hann ber umhyggju fyrir yður. Sálm. 55, 23.

b) Ad reida sig á gud, er sama, sem ad treysta honum, og er innifalid í því, ad vjer sjeum fullkomlega sannfærdir um, ad gud, vegna Jesú Krists, vilji gjöra os hlutafandi í öllu því góða, sem hann hefur lofað os í sínu orði, lífa ad hann, eptir sinni alvísu ráðstöfun, vilji veita os sína hjálp, eins og best gegnir, og á hagkvæmustu tíð.

Gálm. 146, 5., 6. Sæll er sá, hvers hjálp Jakobs gud er, sá, sem hefur stöðugt traust á gudi, sem gjörði himininn og jördina og sjóinn, og allt það, sem er í þeim, á honum, sem heldur tryggð æfinlega. Jer. Hvarmargr. 3, 25., 26. Róm. 8, 32.

Áf öllu þessu fylgir þá framvegis:

§ 6. Vjer megum ekki tilbidja neitt annað í stadinu fyrir sannan gud, hvorki engla, nje helga menn, nje sól, nje tungl, nje myndir, ellegar neitt annað þvílíkt, og ekki heldur reida os á það, í stadinu fyrir ad setja vort trúnaðartraust til þess sanna guds, því

hann einn er vor drottinn og skapari; annars syndgum vjer á móti fyrsta bodordinu, og gjörum ofþ sefa í afgudadýrkun.

2. Mós. b. 20, 3., 4. Drottinn sagði: Þú átt ekki að hafa annarlega gudi fyrir mjer. Þú mátt ekki smíða þjer neina úthoggna eda annars slags mynd eptir því, sem er á hinnum uppi, ellegar á jördunni nidri, ellegar í vötnunum undir jördunni. Þú átt ekki að tilbidja edur dýrka það. Es. 42, 8. Post. gb. 17, 29.

§ 7. Vjer megum ekki elska sjálfa ois, ellegar neitt annað, meir en gud edur jafnt gudi; ekki heldur megum vjer treysta sjálfum ofþ, öðrum mönnum eda öðrum hlutum, meir en gudi, vegna þess hann einn er vor almáttugi og mesti velgjörari.

Jer. 17, 5. Ego sagði drottinn: Bólvaður sje sá maður, sem treystir mönnum, og gjörir holdid að sinni stöð, og sá, sem snýr hjarta sínu frá drottni.

Orðskv. b. 3, 5. Treystu drottni af öllu

Þínu hjarta, en reiddu þig ekki á þitt hyggjuvit.

§ 8. Þjer eigum daglega að stríða móti þeim syndsamlegu girndum, sem gudi eru á móti, og aldrei brjóta hans bódord af ótta fyrir mönnum, edur elsku til þeirra, því hann er sá heilagur gud, sem þjer eigum að óttast, og lífa sá góður og vísðómsfullur drottinn, sem þjer eigum að elsta og hlýða fram yfir alla hluti.

1. Jóh. 2, 15.—17. Elskid ekki heiminn, ekki heldur þá hluti, sem í honum eru; ef nokkur elskar heiminn, þá er elskan til fæðursins ekki í honum; því allt það í heiminum er, sem er fýsn holdsins, fýsn augnanna og stærilátt lífern, það er ekki frá fæðurnum, heldur frá heiminum. En heimurinn ferst og munadur hans, en sá, sem breytir eptir guds vilja, varir að eilífu.

Orðskv. b. 1, 10. Son minn, þegar illir stálkar lofka þig, þá fylg þeim ekki.

§ 9. Þjer eigum að auðsýna vorum

náunga einlæga elsku, til merkis um, að vjer án yfirdrepiskapar elfum gud, sem vill að færleifurinn sje eins rífur hjá oss, eins og hann er hjá sjálsum honum; þar að auki eigum vjer að leggja kapp á, að breyta eptir guds vilja í öllum hlutum.

1. Jóh. 4, 21. Þetta bodord höfum vjer frá honum, að sá, sem elskar gud, eigi lífa að elfa sinn bróður. 1. Jóh. 3, 17., 18.; 4, 7. — 13.

1. Jóh. 2, 5. Sver sem hans ord vartveitir, í honum er sannarlega elskan til guds fullkomin. Jóh. 15, 14.

Merk: Þau skylduverk, sem viðvilja innvortis gudsdyrkun, eru í stuttu máli tilgreind í stýringum Lúters yfir fyrsta bodordid í fræðunum.

II. Utvortis gudsdyrkunin.

§ 1. a) Vjer eigum að lofa og vegsama gud, því hann er sú fullkomnasta og æðsta vera.

Salín. 72, 18., 19. Lofadur sje drottinn

gud, Israels gud, hann, sem einn gjörir dásendarverkin; lofud sje hans dýrðarfulla hátign að eilífu, og øll lönd upp fyllist með hans dýrkun.

b) Gud lofást og vegsamast, þegar vjer, annaðhvort með bænnum, sálmun edur samtali við aðra, hrósum guds alfullkomnu eiginlegleikum og miklu dásendarverkum af flokki hugarþeli, sem fullt er af heilagri lotningu fyrir honum.

Sal. 145, 3., 4. Mikill er drottinn og mjög loflegur; hans mikilleiki er óbrannsaðanlegur. Ein kynslóð mun fyrir annari hrósa þínum verkum, drottinn, og funngjöra þitt veldi.

§ 2. a) Vjer eigum að þakka gudi, því hann veitir ok þvo mikla velgjörninga, og auðsýnir ok þvo mikla náð vegna Jesú Krists.

Ef. 5, 20. Þakkið ætíð gudi fædur fyrir alla hluti, í nafni drottins vors Jesú Krists. 1. Tes. 5, 18.

b) Ef vjer eigum að geta þakkað gudi

rjettilega, þá ber ofð ad fannast við og audmjúflega játa, ad guds misla misfunsemi við ofð er langt um meiri, en vjer hofum til unnid, og þar ad auki eigum vjer ad færa ofð hans velgjörninga rjettilega í nyt, eins og hann hefur til ætlaft.

Sálm. 118, 1. Þakfid þjer drottni, því ad hann er gódur, og hans misfunsemi varir eilíflega. Sálm. 103, 1.

§ 3. a) Vjer eigum ad biðja gud og áfalla hann, því hann einn rædur fyrir vorri tímanlegu og eilífri farfæld, með því lífa Kríftur, vor árnadarmadur, hefur einnig opnad ofð adgang til hans, svo fem vorð gæfturífa og elsfusulla fædur.

Lúf. 11, 9. Jesús fagði: Biðjid, þá mun yður gefast; leitid, þa munud þjer finna; Enýid á, og mun fyrir yður upp lofid verða. Sálm. 50, 15.; 145, 18.—19.

b) Það heitir bæn og áfallan, þegar vjer fram berum fyrir gud, annadhvort í

huganum edur með munninum, vora
löngun eptir einhverju góðu, sem ofs er
lofad í hans orði, og sem ofs sýnist naðsyn-
legt til vorrar eigin edur annara farsældar.

1. Jóh. 5, 14. Þetta er sú djörfung, sem
vjer höfum til hans, að, ef vjer biðjum um
nokkud eptir hans vilja, þá heyrir hann ofs.

§ 4. Þar ed sunnudagurinn er ætfl-
adur til opinberrar gudsdyrkunar, þá á sjerhver
fristinn maður að fara til kirkju,
sjer og ødrum til uppfæringar og betrunar af
gudsörða heyrn og lestri, og af því, að losa
gud og þakka honum sameiginlega með ødrum
samfristnum mönnum, svo þeir innbyrdis stad-
festist í dyggð og gudhræðslu; og frá því á efl-
ert að aþtra ofs, nema sjúkdómar,
eda önnur þvílík forföll, sem ekki verð-
ur hjá komigt.

2. Mós. b. 20, 8. Drottinn sagði: Minnstu að
halda helgan hvíldardaginn. Lúk. 11, 28.

Róm. 3, 16. Látið Krists lærdóm rífu-

Iega búa hjá yður, svo að þjer með allri speki kennid hver ødrum og áminnid hver annan með sálmun, sǫngum og andlegum kvæðum, syngjandi drottni lof í yðar hjörtum. Hebr. 10, 25.

Á þessu fylgir enn fremur:

§ 5. a) Þjer megu hvorki hafa guds nafn gálauslega nje athuga laust um hönd, eða óvirða það á nokkurn hátt; þvert á móti eigum vjer að lofa og veðsama gud.

2. Mós. b. 20, 7. Drottinn sagði: Þú átt ekki að leggja nafn drottins guds þíns við hægóma; því drottinn mun ekki láta þeim óhegnt, sem vanbrúkar hans nafn.

b) Guds nafn óvirðist með að formæla, þegar vjer annaðhvort í guds eða Krists nafni óskum ills sjálfum ok eður øðrum. Slíkar formælingar geta og sked með mǫrgu øðru móti, sem auglýsir allt eins blygdunarlaust sinniðslag, er ekki þvíðist

neins í guds allraheilögustu nálægð, nje gefur gaum að, hversu mjög hver einn maður á að elska sjálfan sig og náungann.

Jak. 3, 10. Af sama munni fram gengur bæði blesun og bálvun; brædur mínir, þetta má ekki svo til ganga. Róm. 12, 14.

c) Guds nafn óvirdist með að sverja, þegar einhver í daglegu tali gálauðlega vitnar til guds eða Krists, til að fíndfesta með því ord sín.

Matt. 5, 34.—37. Þjer eigid öldungis ekki að sverja, en ræða yðar sje já, þegar játa ber, og nei, þegar neita á, því hvað, sem þar er fram yfir, er vont.

§ 6. a) Þegar vjer eigum opinberlega að sverja, megum vjer ekki gleyma því, að sá alfskyggni gud, sem vjer köllum til vitnis, er bæði rjettláatur og heilagur gud, sem hatar allt óhreinslyndi, og að hann mun hardlega hegna þeim, sem sverja ranglega, því þeir vanbrúfa hans nafn, til að hylja með því illsku og rangindi.

2. Mós. b. 20, 16. Drottinn sagði: Þú átt ekki að bera falstan vitnisburð á móti þínum náunga.

Saf. 5, 4. Eg ljét bálvun út fara, segir drottinn allsherjar, svo hún komi yfir hús þjófsins, og þessa, sem sver ranglega við mitt nafn. Mal. 3, 5.

b) Menntu þverja eid eptir yfirvaldsins skipun, stundum því til staðfestingar, að vjer skulum ekkert segja edur vitna annað en það, sem vjer vitum fyrir víst, að satt er; og stundum til fullviðsæmis, að vjer viljum trúlega lifa eptir því, sem ofs er bodid, og vjer höfum undir gengigt.

Hebr. 6, 16. Mennirnir sverja eid við þann, sem þeim er ædri, og eidurinn gíörir enda á allri þeirra þrætu, til að staðfesta sannleikann. 5. Mós. b. 6, 13.

c) Þann, sem fremur meinsæri eda sver ranglega, má álíta, ekki einungis eins og blygdunarlausan gudlastara, vegna þess hann manar hins alvísða guds rjett-

læti móti sjer, heldur og einð og fjandmann sinna samfristinna bræðra, með því hann opt spillir velferd og mannordi þeirra, svo fá saklausir verður fyrir hallanum, en hinn seti sleppur óhegundur, og fær aptur tækifæri til, að koma meiru illu til leidar.

1. Tim. 1, 10. Postulinn Páll leggur mein-særismenn að jöfnu við manndrápara og vestu illvirkja.

§ 7. Þjer megum ekki fara með galdur, sem er hjátrúar- og heimsku-full van-brúkun á gudsordi, til að fremja full eda særa, ellegar til annara þvílíkra heimskulegra fyrirtekta, af rangri ímyndun um, að menn með þessu geti læfnad menn eda sjenad, sýnt, hver stolid hafi, varnad tjóni og óhöppum, eda annad því um líft.

5. Mós. b. 18, 10.—12. Enginn á að finnaft hjá þjer, sem fer með spádóma, eda er dagveljari, ellegar tekur mark á fugla-þvafi, ellegar er galdramadur, edur sær-

ingamaður, ellegar fer til spásagnarmanna, ellegar út þýdir fyrirburði, ellegar leitar frjetta af framlidnum; því hver, sem þvílíkt gjörir, er drottni andstyggilegur.

§ 8. a) Vjer megu ekkí vanhælgar hvíldardaginn með ónaudsýnlegri vinnu; því þann dag eigum vjer sjer í lagi, eftir guðs bodi, að halda heilagan með andakt og gudræfilegum hugleidingum.

Sálm. 95, 1., 2. Komid, látum ofs með glæðværd lofsýngja drottni; látum ofs af fegnudi hátt lofsýngja vorum völduga frelsara; látum ofs tóma fyrir hans ásjónu með þakfargjörð.

b) Það er tilhlýðilegt og guðs vilja samkvæmt, að sunnudagurinn sje mennum og skepnum til hvíldar og endurlifgunar eftir vinnu þeirra; þess vegna kallast líka þessi dagur, sem frítnir menn halda heilagan í minningu Krists uppreisn, enn þá hvíldardagur.

2. Mós. 6. 23, 12. Sex daga skaltu verk þitt vinna, en sjöunda daginn áttu að hafa fyrir hvíldardag, svo að þinn urri og þinn asni geti fengid hvíld, og þinnar ambáttar sonur og sá framandi geti endurnært sig.

2. Mós. 6. 20, 8.—11.

Merkt: Skylduverkin, sem víðvilfja útvortis gudsdyrkun, eru stuttlega útmálub í öðru og þriðja bodordi fræðanna.

B) Um skylduna við sjálfa oss.

Þjer eigum að elska sjálfa oss, og einfanlega láta oss vera annað um vora sjálarheil; lífa eigum þjer að stunda sannarlegt gagn lífama vors, sem og að efla með leyfilegum hætti vora tímanlegu velferð, eins og samkvæmt er guds orði og vilja.

Matt. 6, 33. Jesús sagði: Leitid fyrst guds ríkis, og þess rjettlætis, sem honum er þóðnanlegt, þá munud þjer fá í viðbót allt, sem þjer með þursid.

Merkt: Madurinn elskar sig ekki sjálfan rjettilega, þegar hann sæðist einungis ept-

ir, að sedja sínar jarðnesku girndir, án þess að hirta um sína sálubjálpi, eða gefa gætur að því, sem hann skuldar bæði guði og öðrum mönnum.

I. Umhyggja fyrir sálunni.

§ 1. Vjer eigum að láta okkara vera umhugad um, að vor skynsemi upplýsist meir og meir með nyttsamlegri þekkingu, sjerdeilis um guðs vilja og hans ráð til vorrar sálubjálpar.

2. Piet. 3, 18. Vaxid í vors drottins og endurlausnara, Jesú Krists, náð og þekkingu. Orðskv. b. 2, 10., 11. 1. Kor. 14, 20.

§ 2. Vjer meguð ekki láta vorn vilja stjórnað af neinum vöndum tilhyneigingu, heldur eigum vjer af fremsta megni að flappkosta, að laga þær eptir því, sem skynsemi vor álitur rétt og tilhlýðilegt eptir guðsörða fyriræðum.

Orðskv. b. 16, 32. Sá, sem stjórnað gedi sínu, er betri en sá, sem vinnur borgir. Gal. 5, 24.

§ 3. Vjer megum ekki affafa vora r
ðvirdingar, heldur eigum vjer að leppast
eptir, eins og guð hefur látið Krist fenna
oss, að sjá æ meir og meir við þeim, og
af leggja þær.

2. Kor. 7, 1. Med því vjer höfum því-
líkt fyrirheit, mínir elskanlegir, þá látum
oss hreinsa oss af allri saurgun holdsins
og andans, og höldum áfram í helguninni
med guðhræðslu. 1. Jóh. 1, 6.

§ 4. Vjer eigum með gaumgæfni að
vafa yfir samvígðu vorri, svo vjer ekki
viðvitandi ofbyngjum hana með neinni synd.

Post. gb. 24, 16. Postulinn Páll sagði: Eg
æfi sjálfan mig í, að hafa jafnan óslefkada
samvígðu fyrir guði og mönnum.

§ 5. Vjer eigum opt að hugsa um
dauðann, sem fljótt getur að övorum yfir-
fallid oss, þó svo, að vjer hvorki skelfumst
af honum, ellegar lifum með sorg og óró-
semi, heldur á það að mída til þess, að

vjer því betur undir búum oðs í sonnum gudsótta undir sálubjálplega burtför.

2. Kor. 5, 8., 9. Vjer erum hughraustir, jafnvel þó vjer heldur viljum losast við lífamann og vera hjá drottni; þess vegna þappfostum vjer lífa, að þófnast drottni, hvort heldur vjer erum íflæddir lífamanum eða án hans. Sál. 90, 12. Jil. 1, 23.

II. Umhyggja fyrir lífamanum.

§ 1. Vjer megum hvorki með ásetningi taka sjálfir af oðs lífid, sem er sú ágætasta gjöf, er gud hefur gefid oðs, nje viljandi skada vora límu edur heilsu, því þar með reynum vjer til með heimskulegri ofdirsku, að taka ráðin af gudi, sem einfamall hefur vald yfir lífi og lífama mannsins, en sviptum náunganu þeirri aðstæðu, sem hann með rjettu gat af oðs heimtad; þar að auki breytum vjer svo grimmdarlega við sjálfa oðs, að ekki finnast dæmi til slíks meðal orguðu villudýra.

Róm. 14, 7., 8. Enginn af oss lifir sjálfum sjer, og enginn deyr sjálfum sjer; því ef vjer lifum, lifum vjer drottni, en ef vjer deyjum, deyjum vjer drottni; hvort sem vjer þess vegna lifum eða deyjum, þá á drottinn ráð yfir oss. 1. Kor. 6, 19., 20. 1. Sam. 31, 4. 2. Sam. 17, 23. Matt. 27, 5.

§ 2. Vjer eigum að forðast allt óhóf í mat og drykk, sem einungis spillir heilsu og velmegun vorri, en gjörir oss óhæfilega bæði til að losa gud, og lífa vinna það, sem oss ber að gjöra.

Lúk. 21, 34. Jesús sagði: Gætið yðar, að hjörtu yðar ekki ofþyngist af óhöf í mat eða drykk. Róm. 13, 13.

Gal. 5, 21. Páll postuli telur ofdrykkju og ofát meðal þeirra lasta, er hann segir um, að þeir, sem slíkt gjöri, muni ekki eðlast gudsríki. Orðskv. b. 23, 20., 21.

§ 3. Vjer eigum að halda oss frá hórdómi og alls slags lauslæti, bæði innvortis í huganum og útvortis með verk-

inu; því þar af spillist lífaminn, og sálin saurgast, svo hún verður óhæfileg til, að hugsa um nokkud gott, og miðsir alla löngun eftir dögð og gudsóttu, en auðsýnir því frekar sínar saurugu girndir í ordum og vidmóti, öðrum til hneyfslis.

2. Mós. 6. 20, 14. Drottinn sagði: Þú átt ekki að drýgja hór. Matt. 5, 27., 28.

1. Tes. 4, 3.—5. Sá er vilji guds, að þjer heilagir sjeud, og fordízt frillulífnad, svo hver og einn stundi, að halda sínum lífama í hreinlífi og sóma, en ekki girndarbruna, eins og heidingjarnir, sem ekki þekkja gud.

Ef. 5, 3.—5. Eftir sem heilögum hæfir, á hvorki frillulífi, nje nokkurs fónar óhreinleifi edur ágirnd, svo miðid sem nefnast meðal yðar, nje blygdunarleysi, nje fíflslegt hjál, edur gárungabáttur, því slíkt er ósæmilegt, heldur miðlu fremur þakfargjörð; því vitid fyrir víst, að enginn frillulífismadur, edur óhreinn, edur ágjarn, sem er sturðgodadýrkari, hefur arfstöfu í Krists og guds ríki. 1. Kor. 6, 15.—20.

Merkt: Í fræðunum er við sjötta bodordid stutt útskýring um frístílegt stírlífi; og í sjöttu bæninni finnst uppröðun til, að biðja guð um náð og styrk, til að standa á móti þeim freistingum, sem í þeim efnum kunna að mæta ofs.

III. Umhyggja fyrir vorri tímanlegri velferd.

§ 1. a) Þjer eigum að lappfosta, að efla vora velgengni, bæði með alúð og idjusemi í vorri rjettu stjett og stöðu, og með forsjállegri sparsemi, ekki einungis sjálfum ofs til gagns, heldur og til að geta hjálpad öðrum, er við hurfa.

Post. gb. 20, 34., 35. Postulinn Páll segir til Efesusmanna: Þjer vitid sjálfir, að þess-
ar hendur hafa unnid fyrir mínum naud-
synjum og þeirra, sem med mjer voru. Í
öllu sýndi eg yður, að ofs byrjar þannig
að vinna, og hjálpa naudstöddum, og minn-
ast orða drottins Jesú, þar hann sagdi:
Sælla er að gefa en þiggja. 1. Tim. 6, 17., 18.

b) Í því, að stunda gagn vort, eigum
þjer að vara stólöglegan ávinningeda

ágirnd, og ekki sækjast eptir andæfum, sem opt eru vanbrúðud til ofmetnadar og óhófs.

1. Tím. 6, 9., 10. Þeir, sem ríkir vilja verða, falla í freistni og snörur, og margs-
konar hægómlegar og skadlegar girndir, er
sökkva mönnum niður í tjón og glötun,
því ágirndin er rót alls illa. Lúk. 12, 15.
1. Kor. 6, 10.

§ 2. a) Vjer eigum að stunda sóma
vorn, og gjöra ofþ far um, að vera í af-
haldi hjá meðbræðrum vorum, og afsla ofþ
trúnadartrausts þeirra, en þó ekki með
öðru, en ráðvæðni og kostgæfni í
vorri rjettu stjett og stöðu.

Tíl. 4, 8. Kærir brædur, hvað sem satt
er og sómasamlegt, hvað rjettríft er, hvað
skíríft er og ástíamlegt, hvað sem er gott
afspurnar, hvað dyggðugt er, hvað lofs-
vert er, gefið gaum að því.

b) Þótt vjer höfum öðlaðt alla þá sæmð,
sem vjer æstja kunnum, megum vjer þó ekki
falla til ofmetnadar eða drambsæmi,

heldur ætíð stunda frjállegt lítil-læti, því
 of þess ber að gæta þess, að alla hluti höfum
 vjer af gudi þegid, og að of þess yfir sjezt opt-
 lega, svo vjer þursum fyrirgefningar við.

Gal. 5, 26. Sækjumst ekki eptir hjeóm-
 legri vegfemd, og hvorki áreitum nje of-
 undum hver annan. Róm. 12, 10.

1. Pjet. 5, 5. Verid skýddir lítil-læti;
 því gud móttendur dramblátum, en lítil-
 látum veitir hann náð. Matt. 23, 12.
 Orðskv. b. 29, 23.

§ 3. a) Vjer mecum njóta ánægju í
 þessu lífi, af því að hagnýta of rjetti-
 lega þá mörqu góðu hluti, sem gud
 hefur sínum sköpudum sköpnum til gagns og
 gleði gefid; lífa höfum vjer mikla ánægju
 af vinnu vorri, þegar vjer tilhlýðilega
 og með gladværu sinnislagi vinnum hana.

Sálm. 31, 8. Gledja skal eg mig, drott-
 inn, og vera gladvær af þinni miskunsemi.
 Jil. 4, 4. Orðskv. b. 17, 22.

b) É gleði vorri eigum vjer að tafa

oðs vara fyrir öllu því, sem stríðir á móti góðri siðsemi, edur því, sem gud hefur boðid í sínu orði, og ekki álíta hana svo sem helzta tilgang vinnu vorrar, heldur eins og ávægt hennar.

1. Kor. 7, 31. Þeir, sem njóta heimsins gæða, eiga að breyta eins og þeir, sem ekki hafa þeim að fagna.

§ 4. a) Vjer eigum að audsýna oðs þolinmóða í mótlætinu, svo vjer hvorki orvæntum, nje látum til vor heyrar vil eda harmatölur, heldur sjeum ánægdir með það, sem gud vill vera láta, í vissri von um, að hann muni ekki uppáleggja oðs þyngri byrði, en hann sjálfur vill gefa oðs frapta til að bera, og trúum stöðfastlega, að eptir hans tilætlun muni þetta andstreymi þjéna oðs til gagns og góða.

Hebr. 10, 35., 36. Ræstid ekki burt hugprýði yðar, sem niðil laun mun øðlast; því þjer þurfið á stöðuglyndi að halda, svo að

Þjer berid úr býtum þau fyrirheitnu gæði,
nær þjer hafid gjört guds vilja. Róm. 8, 18.

b) Þorar þjáningar geta opt með ýmsu
móti verid sjálfum ofð ad kenna, en fá
alvísi gud lætur ofð þær ad höndum bera,
til þess vjer athugum vora bresti, betrum
vorn lifnad, höldum voru sinni því meir
frá hjegóma veraldarinnar, og lærum ad
leita vorrar færustu gleði í því, ad leita
hans med bæn og andaft.

Hebt. 12, 5., 6. Son minn, lítilsvirtu
ekki hirtingu drottins, og láttu heldur ekki
hugfallast, þó hann vandi um vid þig; því
hvern, sem drottinn elskar, þann agar hann.
Sálm. 119, 7. Róm. 5, 3.—5.

§ 5. Vjer eigum ad fordast allt iðjuleysi,
sem kemur miklu illu til leidar, og taka ofð
vara fyrir, ad vera öðrum til þyngsla; þar á
mót eigum vjer med fóstgæfilegri iðni og
áftundun, hver í sinni stjett, ad leita vorrar
atvinnu; því gud hefur gefid ofð fraptana

til þess, að vjer skulum brúka þá, og efla med því vort eigid og annara gagn.

1. Tefs. 4, 11., 12. Vjer áminnum yður, Færir brædur, að þjer leitid sæmdar í því, að lifa rósömu lífi, og stunda yðar eigin idn, og vinna med höndum yðar, eins og eg hef bodid yður, svo að þjer breytid sómasamlega við þá, sem ekki eru af söfnudinum, og þeud upp á engan kominir. 2. Tefs. 3. 11., 12. 1. Þjet. 4, 11.

C) Um skylduna við náungann.

Þjer eigum að elska vorn náunga eins fólfsvalaust og sjálfa oss; þess vegna eigum vjer að breyta svo við hann, eins og vjer viljum að hann breyti við oss. Þar fyrir eigum vjer að bera umhyggju fyrir hans sálu, hans lífama, og hans tímanlegu velferd.

Matt. 7, 12. Jezús sagði: Allt, hvað þjer viljid að mennirnir gjøri yður, það eigid þjer líka þeim að gjøra; þetta er fjarni

Lög málsins og spámannanna, 3. Mós. 6. 19, 18.

Merk: Sjerhver maður er vor náungi, og hefur sama rjett eins og bróðir til færleika vors og þjenustufemi, hvort sem hann er innlendur eða útlendur, frískinn eða gyðingur, tyrki eða heidingi, vinur eða óvinur, æðri eða lægri stjettar, rifur eða fátækur, og þegar hann þarf hjálpar við af oss, þá eigum vjer að hjálpa honum af fremsta megni, án manngreinarálits. Lúf. 10, 25.—37. Post. gb. 17. 26.

I. Umhyggja fyrir sálu náungans.

§ 1. Vjer eigum, svo mikid sem oss er mögulegt, að greida veg vors náunga til betra lífs í öðrum heimi, og þess vegna hjálpa honum með nýtsamlegri tilfögn, góðum áminningum, færleiksfullum advörunum, og um fram allt með góðu eptirdæmi; því Kristur hefur endurleyft hann eins og oss, til þess að hann, eins og vjer, skyldi eignast eilífa sáluhjálp.

Jaf. 5, 19., 20. Brædur mínir, ef nokkur á medal yðar villist frá sannleikanum, en einhver snýr honum aptur. Þá skal sá vita, að hver, sem snýr syndaranum frá villu hans vegar, mun frelsa sálu frá dandanum, og hylja fjölda synða. 1. Tefs. 5, 14. Hebr. 10, 24.

§ 2. Vjer eigum að varast, að fessja lýst náunga vors til þess, sem gott er; þess vegna megum vjer ekki gefa honum hneyfslu, með syndsamlegum ordum edur ógudlegu framferdi, ekki heldur foma honum til þess, sem illt er, annaðhvort með hótunum, tillofkunum, edur með rögum fortölum.

Lúk. 17, 1., 2. Jesús sagði við sína lærisveina: Ekki getur hjá því farid, að ekki fomi hneyfslu; en vei þeim, er því veldur. Betra væri honum, að mylnusteinn væri hengdur um háls honum, og honum væri sœtt í sjávardjúp, en að hann hneyfslu einu af þessum smælingjum.

2. Tím. 3, 13. Vondir menn og sviðkarar vesna meir og meir; þeir sviðja og verða sviðnir.

§ 3. a) Þjer eigum ekki að láta eigna ofð til heiptarreiði móti vorum náunga, eða fá hatur til hans, og leitast við að hefna vor, þegar hann gjörir eitthvad á hluta vorn, svo vjer gjörum honum ekki hjartasörg, til kvalar á sálu edur lífama.

Ef. 4, 26., 27., 31. Ef þjer reidizt, þá syndgid ekki; látid ekki sólina undir ganga yfir yðar reidi. Gefid ekki djöflinum rúm; öll beiskyrði, heipt, reidi, hávadi og illyrði sjeu fjarlæg yður, ásamt alls konar illmennsku.

1. Jóh. 3, 15. Sver sá, sem hatar bróður sinn, er manndrápari; en þjer vitid, að enginn manndrápari, hefur eilíft líf. Jaf. 1, 19., 20.

b) Það er fríðileg skylda, að vjer með hógværd um berum breyðfleikla vors náunga, þegar hann hefur gjört ofð eitthvad

á móti, og að hver fyrirgefum honum, eins og guð fyrirgefur sjálfum öðs vegna Krists. Nú þessa eigum hver, eins og öðs er frekasti unnt, með vinsamlegum fortölum, að koma honum til, að sjá að sjer, svo að hann vari sig við, að halda áfram í syndunum.

Mark. 11, 25., 26. Jesús sagði: Fyrirgefið, ef þjer hafid nokkud á móti einhverjum, svo að yðar fadir, sem er á hinnum, fyrirgefi yður líka yðar afbrot; en ef þjer fyrirgefið ekki, þá mun yðar fadir, sem er á hinnum, ekki heldur fyrirgefa yðar afbrot.

Róm. 3, 12., 13. Svo skýðizt nú, eins og guðs útvaldir, heilagir og elskanlegir, hjartgróinni miskunsemi, góðvilja, auðmýkt, hógværd, langlundargedi; umberid hver annan, og fyrirgefið hver öðrum, ef einhver yðar hefur færumál öðrum á móti; eins og Kristur hefur fyrirgefið yður, svo skulud þjer og einnig gjöra.

§ 4. a) Hver eigum hvorki að hata vora

óvini, sem annaðhvort leynilega edur opinberlega vilja gjöra ofs skada, nje á nokkurn hátt hefna vor á þeim, svo vjer ekki gefum þeim tilefni til meiri vonzku, eda sjeum orsök í þeirra sjálastjóni.

Róm. 12, 14., 17., 19. Blesid þá, sem offætja yður; blesid, en hólvid ekki; gjaldid engum illt fyrir illt; ef mögulegt er, þá hafid frid við alla menn, svo mikid sem í yðar valdi stendur; hefnið yðar ekki sjálfir.

b) Þegar óvinir vorir sækjast eftir, að skada vort líf, spilla vorri velferd, eda gjöra ofs viðskila við vort góða mannorð, megum vjer verja ofs móti þeim með almennilegu rjettarfari, en vera þó ætíð fúsir til, að sættast við þá, biðja fyrir þeim, og hjálpa þeim eftir megni, ef þeir þess vid þurfa, eins og gud hefur andsjúnt ofs náð Krists vegna, og fyrir hans sakir vill fyrirgefa sjálfum ofs.

Matt. 5, 25., 44. Jesús sagði: Vertu strax

viljugur til, að setta þig við þinn mót-
stodumann, meðan þú ert enn á vegi með
honum. Eg segi yður: Elftid óvini yðar,
blessid þá, sem yður bolva, gjörid þeim
gott, sem yður hata, og bidjid fyrir þeim,
sem yður gjöra skaða og ofsækja yður, svo
að þjer sjeud börn fœdur yðar, sem er á
hinnum. v. 45.—48. Róm. 13, 3., 4.

Róm. 12, 20., 21. Ef óvin þinn hungrar,
þá gef honum að eta, ef hann þyrstir, þá
gef honum að drekka. Lát ekki hid vonda
yfirbuga þig, heldur sigra þú hid vonda
med góðu. Róm. 5, 8., 19.

§ 5. a) Þjer eigum ekki rjett á, að
fyrirdæma nokkurn mann, þó hann hafi
rangar meiningar, edur vegna þess hann
er ekki sömu trúarbragða sem vjer; heldur
eigum vjer, eins og sannfríðnir, að sela
vora frávillitu brædur guds miskun
á hendur, og gledjast af þeirri von, að þeir
muni verða hlutrakandi í Krists endurlauðn,
ef þeir hafa vandad framferdi sitt eptir þeir

þeffingu, sem þeir hafa haft færi á að
 ødlast.

Post. gh. 10, 31., 35. Eg reynið sannleika,
 að guð fer ekki í manngreinarálit, heldur
 er hver sá, sem óttast hann og hegdar sjer
 ráðvandlega, honum þóknanlegur, af hvada
 þjóð sem hann er. Róm. 14, 4., 10., 13.

b) Þjer meguð ekki gruna þá, sem
 ratað hafa í eynd og volæði, um, að
 þeir hafi drógt einhvern sjerlegan glæp; því
 guð úthlutar, eptir sinni alvitru ráðstöfun, sorg
 og gleði hverjum, sem hann vill, ekki til að
 hegna þeim, heldur øðrum til viðvörunar.

Lúk. 13, 2., 3. Jesús sagði: Galdid þjer,
 að þessir Galílear — sem Pilatus hafði látið
 aflifa — hafi verid syndugri en allir aðrir
 Galílear, þó þeir hafi orðid fyrir þessu?
 nei, segi eg yður, heldur, ef þjer tafid ekki
 sinnastípti, munud þjer allir eins fyrirfar-
 ast. Jóh. 9, 1.—3.

II. Umhyggja fyrir lífama náungans.

§ 1. Þjer megum ekki leggja hendur á náunga vorn, hvorki til að firra hann lífi, nje gjöra heilsu hans og limum skada; því með því sviptum vjer hann þeirri beztu gjöf, sem gud hefur gefið honum í þessu lífi, og er slíkt ranglæti svo andstyggilegt í guds augliti, að hann vill því verði hegnt einnig hjer í heimi, eptir yfirvaldsins tilhlutun.

2. Mós. 6. 20, 13. Þú skalt ekki mann vega. Gal. 5, 20., 21.

1. Mós. 6. 9, 6. Hver sem út hellir blóði nokkurs manns, hans blóð skal af øðrum manni út hellið verða; því gud gjörði manninn eptir sinni mynd. Róm. 13, 3., 4.

§ 2. Þjer megum ekki leggja meira erfíði á náunga vorn, en hann getur af fastað, svo vjer ekki veifjum hans frapta; ekki heldur megum vjer gjöra honum hjartasorg, sem kynni að verða hættuleg fyrir líf hans eða heilbrigði.

Tit. 3, 2. Minntu þá um, að illmæla engum, og vera ekki þrætugjarnir, heldur tilhlíðrunarsamir, og auðsýna alls fönar hógværd við alla menn.

§ 3. Þjer eigum að vara náungann við því, sem honum er skadlegt, en ráða honum til þess, sem honum er hollast, svo hann ekki með óframsýni styttri líf sitt; þar að auki eigum þjer að hjálpa honum eptir megni, og engan veginn synja honum um vora líðveizlu, þegar naudsýn krefur.

Tit. 2, 4. Sjerhver yðar gæti ekki einungis að sínu gagni, heldur og annara. Orðskv. b. 12, 15.

MerF: Skylda vor í tilliti til náungans lífs og líkama er í stuttu máli útlífub í fimmta bodordi fræðanna.

III. Umhyggja fyrir tímanlegri velferð náungans.

§ 1. a) Þjer megum ekki með neinu gefa tilefni til, að náungi vor misði

noðkud af eignum sínum eda fjármunum, sem gud hefur gefid honum, til að esla með hans velferd; heldur eigum vjer að bera umhyggju fyrir, að hann haldi öllu sínu óskertu.

2. Mós. b. 20, 17. Drottinn sagði: Þú átt ekki að girnast hús náunga þíns.

b) Enginn má stela frá sínum náunga, edur leynilega gjöra hann viðskila við neitt af því, sem hann á, móti vilja hans og vitund.

2. Mós. b. 20, 15. Drottinn sagði: Þú átt ekki að stela.

c) Enginn má ræna edur taka með ofrífi frá sínum náunga, það sem honum til heirir.

1. Kor. 6, 10. Þjófur og ræningjar munu ekki fá guds rífi.

d) Enginn má svíflja sinn náunga, nje draga undir sig noðkud af því, sem honum til heyrir með undirhyggju og vjelum, svo sem með rangri vög eda mæli, ónýtum varningi, okri edur öðrum þvílíkum svikum og prettvísi.

1. Les. 4, 6. Enginn svíki edur áfælist bróður sinn í viðskiptum; því drottinn er heggnari alls þvílífs. Orðskv. b. 11, 1.

e) Enginn má lokka sólf eda sje með óleyfilegum hætti frá sínum náunga, honum til skaða, hvorki með hótunum nje vjelum.

2. Mós. b. 20, 17. Drottinn sagði: Þú átt ekki að girnast þíns náunga ektafvinnu, ellegar hans þjón, ellegar hans þjónustufvinnu, ellegar hans upa, ellegar asna, ellegar nokkud af því, sem heyrir þínum náunga til.

§ 2. a) Vjer eigum að láta náunga vorn njóta rjettar í öllum hlutum, og engan veginu gjöra honum órjett, hvort sem hann er ríkur eda fátæfur, ædri eda lægri stjettar, þar ed bæði gudsord og skynsemi vor banna ofð, að gjöra það öðrum, sem vjer ekki viljum að þeir gjöri ofð.

Matt. 5, 20. Jesús sagði: Nema yðar rjettlæti taki miðid fram skriptlærðra og

Faríseanna, munud þjer ekki koma í himnaríki. Matt. 7, 12. Es. 1, 17.

b)hver, sem á yfir öðrum að bjóða, má ekki beita valdi sínu, til að fúga eða flada þá, miklu heldur á hann að verja því þeim til hjálpar og aðstodar.

Orðskv. b. 14, 31. hver sem leggst á lít-ilmagnann, sá óvirðir þann, sem skapadi hann, en sá heidrar skaparann, sem mistunar sig yfir fátækan.

c) Þjer megum engan veginn halda inni til hlýðilegum launum þeirra, sem erfiða fyrir oss, heldur eigum vjer að gefa þeim í rjettan tíma það þeim ber.

Jaf. 5, 4. Sjáid, launin, sem þjer hafid dregid af verkamönnunum, sem hafa flegid lænd yðar, hrópa, og Svein Kornskerumanna eru komin til eyrna drottins allsherjar

d) Þjer eigum að bæta náunga vorum að fullu, ef vjer á nokkurn hátt höfum afsælt hann, eða gjört honum flada.

1. Sam. 12, 3. Spámaburinn Samúel gekk fram fyrir fólkið og sagði: Hjer em eg; vitnið nú á móti mjer fyrir drottni og hans smurda: hef eg tekið frá nokkrum manni hans ulla eða asna? hef eg sýnt nokkrum manni ofríki eða órjett? eða hef eg þegið mútu, og látið þannig blinda mín augu? Sje svo, skal eg skila því aptur. Lúk. 19., 8. Esek. 33, 15.

e) Vjer eigum ekki að ofunda náunga voru af þeim gæðum, sem guðs forsjón hefur látið honum hlötnast, heldur gleðjast af hans velgengni.

Jak. 3, 16. Hvar sem ofund og deilur eru, þar er sundurþykkja og all ill háttsemi.

f) Vjer megum ekki ljúga að vorum náunga, edur innbyrta honum ófannindi, sem gætu komið honum hjálsum eða öðrum í ýmisleg vandræði.

Ef. 4, 25. Af leggidd lygar, en talið sannleika hver við sinn náunga, því vjer erum hver annars limur.

§ 3. a) Þjer megum engan veginn iſkerða gott mannord náunga vors, heldur eigum vjer þar á mót, að því leyti ſem í voru valdi ſtendur, með ſllum leyfi- legum hætti ſtudla til, að hann nái allri þeirri virðingu, ſem hann á ſkilid; því gott mannord er mikilsvært í þeſu lífi, og öldungis ómiſſandi, ef oſ á vel að ganga í vorri ſtjett og ſtödu, og öðru því oſ við ſemur.

Róm. 13, 7. Gjaldid því ſllum það, ſem gjalda ber, þeim heidur, ſem heidur heyrir.
1. Þjet. 2, 17.

b) Þjer megum ekki rógbera náunga vorn, edur ljóſtra óhróðri upp um hann, og þannig iſkerða hans virðingu.

Jaf. 4, 11. Talid ekki illa hver um ann- an, brædur mínir; því hver, ſem talar illa um bróður ſinn og álaſar honum, ſá tal- ar illa um lögmalid og álaſar því.

c) Þjer megum ekki dæma illa um ná-

unga vorn, meðan hann ekki lætur sitt vonda hjartalag í ljósi með opinberum illverkum.

Matt. 7, 1.—3. Jesús sagði: Dæmdu ekki hart um aðra, svo þér verður ekki hart dæmdir; því líkur dómur, og þér fellid yfir öðrum, mun yfir yður felldur verða, og eins og þér mæld öðrum, munu þeir aptur mæla yður. En því sjer þú flísina í þíns bróður auga, en að hjálkanum, sem er í sjálfs þíns auga, gætir þú ekki?

d) Þér meguð ekki sýna náunga vorum fyrirleitningu, hvorki í orðum né viðmóti, hversu lítilmótlegur sem hann er edur auðvirdilegur.

Matt. 18, 10. Jesús sagði: Sjáid til, að þér ekki forsmáid neinn af þessum smælingjum. Orðskv. b. 14, 21.

e) Þér meguð ekki bera út bresti vors náunga, heldur eigum þér miklu fremur að begja yfir þeim, og heldur afíafa hann en afella, þegar hann er lafíadur af öðrum.

1. Þjet. 4, 8. Um fram alla hluti, hafid

stødugan Færleifa innbyrdis; því Færleifurinn hylur margar syndir. Orðsfv. b. 10, 12.

§ 4. a) Þegar náungi vor er nauðstaddur, eigum vjer að láta ofs vera annað um, að hjálpa honum, og gjöra allt, sem ofs er mögulegt, til að gjöra hans mædu ljettari og af stjýra óförum hans, þar ed ofs má til hugar koma, að enginn veit, nema sama neyd finni ofs lífa að höndum bera, og vjer þá gjarnan vildum, að adrir hjálpudu ofs.

Hebr. 13, 16. Gleymid ekki að gjöra gott og vera greidviðnir; því slíkar fórnir eru gudi velþófnanlegir.

b) Sjærhver fristinn madur á, eftir Krists dæmi og hans vegna, að hjálpa þeim, sem eru sannarlega nauðstaddir, og annaðhvort vegna heilsubrests edur elli ekki geta sjálfir leitað sjer atvinnu, eda þeim, sem með allri finni atorku ekki geta

unnid nægilega fyrir sjer og sínum, eða þeim, sem á ómaga=aldri eru munadarlausir.

Matt. 25, 35.—40. A dómæðegi mun Jesús upinberlega segja þeim gudhræddu til þrófs og hughreystingar: Þungradur var eg, og þjer gáfud mjer að eta; Þyrstur var eg, og þjer gáfud mjer að drekka; gestur var eg, og þjer hýstud mig; nafinn var eg, og þjer klæddud mig; siúkur var eg, og þjer vitjudud mín; í fangelsi var eg, og þjer komud til mín. Það, sem þjer gjördud einum af þessum mínum minnstu bræðrum, það gjördud þjer mjer. Es. 58, 7. Orðskv. b. 19, 17. Róm. 12, 13., 15.

c) Stjulausir hús gangsmenn og betlarar, sem hafa frapta til, að leita sjer atvinnu með leyfilegum hætti, en nenna því ekki, eiga ekki að fá ólmusu, heldur á að þrýsta þeim til almennilegrar vinnu.

2. Tes. 3, 10.—12. Vjer sœgdum yður svo fyrir, að sá, sem ekki vill vinna, ætti ekki heldur mat að fá; en vjer hœfum frjett,

ad nokkrir meðal yðar lifi óreglulega, sem ekkert vinna, heldur eru idjulausir. Þum-bodi drottins vors Jesú Krists bjóðum vjer slíkum mönnum, og áminnum þá, ad þeir sjeu fyrir við vinnu sína, og hafi sjálfir ofan af fyrir sjer.

d) Þjer eigum án yfirðrepsskapar ad sam-hryggjast vorum náunga, hugbreysta og uppfærja hann, og lidfinna hon-um með hinni mestu þjenustuemi.

1. Lese. 5, 14. Suggid ítödulitla, ad-stodid veika, og hafid umburðarlyndi við alla. Róm. 12, 15.

e) Ef vor náungi verður sundur-þyffur við adra, eigum vjer ad leggja allt flapp á, ad sætta þá, og þannig af stóra þeim fláða, sem annars hefði má sje af því hlotigt.

Matt. 5, 6. Jeeús sagdi: Sælir eru þeir, sem fridinn semja; því þeir munu guds börn kalladir verða. Orðskr. v. 12, 10.

Merk: Vor skylda í tilliti til góðs mann-

ords og fjármuna vors náunga er í stuttu máli útlíftud í sjöunda, áttunda, níunda og tíunda bodordi fræðanna.

D) Um skylduna í sjerhverri stjett.

Auf þeirrar almennu skyldu, sem á mönnum liggur, að því leyti sem þeir eru menn, eru líka til fleiri sjerlegar skyldur, sem þeim eru á herdar lagdar, hverjum út af fyrir sig, eptir þeirri stjett og stöðu, sem gud hefur þá í sett.

1. Þjet. 4, 11. Sá, sem hefur þjónustu á hendi, gæti hennar eptir þeirri orku, sem gud gefur honum, svo að í öllum hlutum verði gud vegsamadur fyrir Jesúm Krist.

I. Madur og kona (eða hjón).

§ 1. Eptir guds budi á einn madur að lifa í hjónabandi með einn konu; eiga þau að hafa hreinan færleika hvort til annars, bera jafnan umhyggju hvort fyrir annars tímanlegri og eilífri velferð,

bidja hvort fyrir öðru, og lifa í ævarandi einingu, uns dauðinn að skilur þau.

Matt. 19, 4.—6. Jesús sagði: Hafid þjer ekki lesid. að sá, sem í upphafi skapaði manninn, hann stóð einn mann og eina konu, og sagði: Fyrir þessa sök skal madurinn yfirgefa föður og móður, og vera hjá eiginkonu sinni, og þau skulu bæði verða eins og einn madur. Það, sem guð hefur samtengt, má madurinn ekki sundur skilja.

§ 2. Madurinn á einfanlega að elska konu sína eins og sjálfan sig, virða hana, vera henni trúur, sjá fyrir hennar atvinnu, ráða henni heilt, og umbera bresti hennar með færléika.

Ef. 5, 28. Menningirnir eiga að elska sínar eiginkonur eins og sinn eigin lífama; sá, sem elskar eiginkonu sína, elskar sjálfan sig.

1. Piet. 3, 7. Þjer menn, búid með stýnssemi saman við konur yðar svo sem veifarari stépnur, og auðsýnid þeim virðingu sem þeim, sem eru samarfar yðar í náðargjöf eilífs lífs.

Hebr. 13, 4. Gjúskapurinn á heidarlegur haldinn vera hjá öllum, og hjónasængin ófleckud; því frillulífsmönnum og hór-förum mun gud hegna.

§ 3. Konan á sjer í lagi að elska mann sinn með innilegri velvild, vera honum trú og hlýdin af kærleika, stjórna innan húss með kostgæfni og forsjálni, og auk þess vera honum ráðholl og eptirlát.

Ef. 5, 22., 23. Þjer konur, verid mönnum ydar undirgefna eins og drottni; því madurinn er konunnar höfud, eins og Krístur er sáfnadarins höfud.

Tit. 2, 4., 5. Þesulinn Páll vill láta fenna ungum konum, að elska menn sína og börn, og að vera skírlífar, síðsamar, umsjónarsamar, góðlyndar, og bændum sínum undirgefna, svo gudsord verði ekki fyrir lasti.

II. Foreldrar og börn.

§ 1. a) Foreldrarnir eiga að uppa börn sín til guðhræðslu, svo þau

læri frá barnæsku að þekkja og elska gud, og bera lotningu fyrir honum, lífa að varast syndir og lesti, því þeir eru gudi andstyggilegir, en stunda dyggdir og mannfosti, því þeir þófnast gudi; eins eiga börnin að venjast á, að setja sína von og traust einungis til guds náðar og miskunsemi vegna Jesú Krists.

Ef. 6, 4. Þjer fedur, reitid ekki börn yðar til reidi, heldur alid þau upp með aga og umvöndun eptir drottins bodum.

b) Það heyrir lífa til góðs uppeldis, að börnin venjist áidni, sparssemi, þrífnað, auðsveipni, og til að fylgja sannleikanum án yfirdrepsskapar. Foreldrarnir eiga að ganga undan þeim með góðum eptirdæmum, og aldrei láta hjá líða naudsýnalega hirtingu, þegar þau ekki vilja hlýða þeirra áminningum.

Orðskv. b. 13, 24. Sver, sem hefur ást

á barni sínu, agar það snemma. 1. Sam. 3, 10.—14.; 4, 12—22.

§ 2. Börnin eiga að heidra og elska foreldra sína, og hlýða þeim í öllu góðu, þakka þeim og bjóða, og vera þeim til gleði með góðu og fidsamlegu framferdi.

2. Mós. b. 20, 12. Drottinn sagði: Zeidra fædur þinn og móður þína, svo þú lifir lengi í landinu.

Ef. 6, 1.—3. Þjer börn, verid hlýðin yðar foreldrum drottins vegna, því það er rjett. Zeidra fædur þinn og móður; það er hid fyrsta bodord, sem frirheiti er lagt við: svo þjer vegni vel, og þú megir lifa í landinu. 2. Sam. 18, 6.—18. Drðskv. b. 23, 22., 25.

III. Húsbændur og hjú.

§ 1. a) Húsbændur og matmæður eiga að vera umhyggju fyrir velferd hjúna sinna, og helst með góðu halda þeim til, að vera auðsveipin, sem og idin og reglusöft í því, sem þau eiga að gjöra.

Þau skulu einnig gefa þeim tilhlýðileg sæt, sæði og laun, og ekki gleyma, að ala önn fyrir þeirra uppfæðingu og betrun til sálshjálpar, og lífa veita þeim hjúkrun, einkum þá þau eru veif eða gömul.

Rol. 4, 1. Þjer húsbændur, veitid þjónum yðar það, sem rjett er og sanngjarnlegt, og vitid, að þjer einnig hafid herra á himnum.

b) Svorki má húsbóndi nje húsmóðir breyta illa við hjú sín með illhyrdum, edur annari óleyfilegri eða ofrífsfullri aðferð; ekki heldur mega þau rengja þau með óvildurfræmlegri tortrognni, eða herða að þeim um megn fram, heldur eiga þau að umbera þeirra breysfleifa með þolinmæði.

Ej. 6, 9. Þjer húsbændur, hættid hétunum, og vitid, að yðar herra er lífa á himnum, og að hann gjörir sjer engan mannamun.

§ 2. Hjúi n eiga aptur á móti að heiðra og elska sína húsbændur og matnædur, vera þeim hlýðin og trú, og gjöra verk

sitt með idni og ástundun, án svífa edur möglunar, eins og hjálfur gud hjái upp á þad.

Lit. 2, 9., 10. Aminn þjónana, að þeir sjeu húsbændum sínum hlýðnir, og gjøri hvað þeim gedþekkt er í öllum hlutum; sjeu ekki svørulir nje sjerplægðir, heldur sýni þeim algjörða trúmennsku, svo að þeir prýði lærðóm guds vors endurlausnara í öllum greinum. Ef. 5, 6.—8.

IV. Rfírvöld og undirgefñir.

§ 1. a) Rfírvöldid hefur, eptir gudsordi, rjett til, að heimta hlýðni í öllu því, sem midar til almennings heilla, og ekki stríðir móti guds bodi.

Róm. 13, 1., 2. Hver maður sje valdstjórninni hlýðinn; því engin valdstjórn er til nema frá gudi, og sú valdstjórn, sem til er, er sett af gudi, svo að hver sá, sem veitir valdstjórninni móttöðu, hann veitir guds tilskipun móttöðu; en þeir, sem veita móttöðu, munu yfir sig leida dómsáfelli.

Post. gb. 5, 29. Þegar höfðingjar Gyðinga-anna krosdust hlýðni í því, sem var á móti góðri samvirkni, svorudu þeir Pjetur og Jóhannes: Framar ber að hlýða gudi en mönnum.

b) Það er skylda yfirvaldsins eftir guds budi, að vaka yfir þegnanna velferð, tryggja hana með góðum lögum, einnig að vernda þá góðu, en hegna þeim vondu, og láta sjerhveru ná rjetti sínum án manngreinarálits.

Róm. 13, 3., 4. Valdstjórnin er ekki góðum verkum, heldur vondum til skelfingar. Viljir þú ekki vera hræddur við valdstjórnina, þá gjör það, sem gott er, og muntu umbun af henni fá; því hún er þjón guds þjer til góðs; en ef þú gjörir illt, þá máttu vera hræddur, því hún ber ekki sverdid til einfis. Þar ed hún er guds þjón, til að hegna þeim, sem illa breyta. 5. Mós. 6. 1, 16., 17. Orðskv. 6. 22, 22., 23.

§ 2. Þeir undirgefnu eiga vegna guds að hlýða yfirvöldunum og þeirra

tilskilpunum, lífa gjalda svifalaust skyldur sínar og skatta, sem útheimtafst til sameiginlegra nota, eða landsins varnar og naðsfynja; þeir eiga einnig að heidra yfirvöldin, vera þeim hollir og auðsveipir, og bjóða fyrir þeim.

Róm. 13, 5.—7. Það er naðsfynlegt, að hlýða valdstjórninni, ekki einungis vegna hegningarinnar, heldur og vegna samvirkunnar. Þess vegna gjaldir þér og skatt; því þeir eru guds þjónar, sem við þá þjónustu eru sífelldlega bundnir. Gjaldid því öllum það, sem gjalda ber, þeim skatt, sem skattur ber, þeim toll, sem tollur ber, þeim ótta, sem ótti ber, þeim virðingu, sem virðing ber.

1. Þjet. 2, 13., 14. Verid undirgefnir sjer hverju rjettu yfirvaldi vegna drottins, hvort heldur það er konungurinn, sem hinn æðsti, eða það eru landshöfðingjarnir, svo sem þeir, er af honum eru sendir illgjörðamönnum til hegningar, en þeim til umbunar, sem gjöra gott. 1. Tim. 2, 1., 2.

V. Kennendur og tilheyrendur.

§ 1. a) Kennendurnir eiga að boda guds orð án yfirdrerskapar með mestu alúð, og áminna og aðvara án manngreinarálits; þeir eiga einnig að láta sjer innilega vera um hugað um, að börnunum sje svo skilmerkilega kennt, að þau hafi gagn af því; líka eiga þeir að leitaðst alvarlega við, að esla framför tilheyranda sinna í sonnum gudsótta, til eilífrar fáluhjálpar.

Tit. 1, 9. Sá, sem er biskup (kennimadur eða umsjónarmadur), á að halda fast við þann áreiðanlega lærdóm, svo hann bæði sje fær um, að fræða í þeim heilsusamlega lærdómi og sannfæra þá, er á móti mæla. 1. Pjót. 5, 2., 3.

b) Kennendurnir eiga að ganga á undan sínum tilheyrendum með góðu eptirdæmi í lífnadi og umgengni, vera blidur og lítillátir, biðja fyrir þeim, og prýða kenninguna með óaðfinnanlegu framferdi.

1. Tim. 3, 2., 3. Sá, sem er biskup, fennimadur og umsjónarmadur, á að vera ólastanlegur, einnar fónu eiginmadur, árvafur, hóssamur, síðprúður, gestrisinn, vel fallinn til að fenna æðrum, enginn drykkjumadur, ekki ofstópanmadur, ekki sólginn í ósamilegan ávinning, heldur gæfur, ekki þrætugjarn, ekki flegjarn.

§ 2. Barna-uppfærðendurnir eiga að innprenta í hjörtu unglunga þeirra, sem þeim eru á hendur faldir, lotningu fyrir gudi og Kristi, og elsku til þeirra, út leggja fyrir þeim það, sem þeir eiga að læra, og halda þeim til áfstundunar, hævörðsku og góðra síða; því að í æðfunni á að leggja grundvöllinn til gæfu og velgengni mannsins um tíma og eilífd.

Orðsko. b. 22, 6. Sýndu hinum unga þann veg, sem hann á að ganga áfram til dyggða og ráðvendni, og þegar hann eldist, mun hann ekki af honum víkja.

§ 3. Tilheyrendurnir eiga að sýna löngun eftir guðs orði, og trúlega fylgja sinna kennanda áminningum, sem á því eru byggðar; einnig veita þeim alla virðingu, elsta þá, og gjalda góðfúslega það, sem þeir eiga að hafa til síns sæmi-
legs uppeldis.

Hebr. 13, 17. Glyðid yðar kennifedrum, og látid að ordum þeirra, því þeir vaka yfir sálum yðar, svo sem þeir, er reikning eiga að standa, svo þeir geti gjört það með gleði, en ekki með andvörpun, því þjer hafid ekki gott af því.

Gal. 6, 6. Sá, sem frædist í ordinu, veiti þeim alls fónar gædi, er hann upp-
frædir. 1. Tes. 5, 12., 13.

Merkt: Innbyrdis-skyldur foreldra og barna, húsbönda og hjúa, einnig vfirvalds og undirgef-
inna, eru í stuttu máli útskýrðar í fjórða bod-
orði fræðanna, og í hústøflunni, hvar lífa er
talad um skyldur kennanda og tilheyranda. Í
sjötta bodordinu og í hústøflunni er
greinilega talad um skylduna í hjónabandinu.

Sjómundi Kapítuli.

Um þau meðöl, sem styrkja trúna og efla
gudhræðsluna.

I. Gudsord.

§ 1. Gud hefur látið þenna ofsjá í sínu ordi um allt sitt ráð og sínu vilja ofsjá til frelsunar og betrunar; en þetta hans ord er bæði að finna í gamla og nýja testamentinu.

Hebr. 1, 1. Eptir að gud fordum óþfínnis og með mærgu móti hafði látið spámennina tala til forfedranna, þá hefur hann á þessum síðustu tímum látið soninn tala til vor.

Jóh. 17, 8. Jesús sagði í bæninni til síns himnesta föður: Þau ord, er þú gaffst mjer, hef eg gefið þeim; þeir hafa tekið við þeim, og þeir vita með sannni, að eg em þominn frá þjer, og trúá því, að þú hafir sent mig. Merk: a) Jesús hafði lofað sínum lærisveinum, að senda þeim heilagan anda,

sem skylbi fræða þá um alla hluti, og minna þá á allt það, sem hann hafði kennt þeim. Jóh. 14, 26. Þetta skedi líka á hinum fyrsta hvítasunnudegi eptir hans himnafer, þegar þeir allir, uppfylltir af heilögum anda, tóku til að tala annarlegum tungum, eptir því, sem andinn bljes þeim í brjóst. Post. gb. 2, 4.

b) Vjer þurfum ekki neins fónar nýrrar opinberunar við, til að fræðast að nýju um guds ráð og vilja; því það gudsord, sem vjer höfum, inniheldur allt það, sem vjer í því tilliti við þurfum. Post. gb. 20, 20., 21.

c) Þótt einhver nú segdi, að hann hefði fengid einhverja nýja gudlega opinberun, ættum vjer samt engan veginn að trúa þonum, þar ed gud hefur hvergi lofað, að senda nýja spámenn til mannfynsins upphéðsingar. Gal. 1, 8., 9.

§ 2. Það er vor skylda, að rannsaka kostgæfilega gudsord, til að læra þar af, hvað vjer eigum að varað, og hvers vjer eigum að gæta, því annars mun gud krefja okk til reikningsáskapar fyrir vora

vanfunnáttu, og þar af leidandi bodordabrot.

Sálm. 119, 9.—11. Davíð spyr: Hvernig getur æðmáðurinn gengid sinn veg óstraffanlega? En hann svarar sjer sjálfur: Med því að breyta eptir þínum ordum, drottinn. — Eg geymdi þitt ord í mínu hjarta, svo eg syndgadi ekki á móti þjer.

Merk: Þegar vjer höfum tómstundir frá vinnu vorri, væri gott, að vjer læsum daglega nokkra stund í ritningunni. En á sunnudögum og öðrum helgum finnur sá krístinna maður, sem elskar gudsord, hæglega taksfæri til, að lesa það, og er það ætíð betra, að byggja trú sína á eigin rannsókn, eins og þeir í Berróa forðum gjörðu (Post. gb. 17, 11.), en að láta sjer einungis nægja fennandanna sögusögn.

§ 3. a) Í gudsordi koma fyrir mörghæmi upp á dyggdir og lesti, sem vjer eigum að tafa oss til íhugunar, þar þau eru eptir guds vilja uppskrifud oss til eptirðæmis og viðværunar.

Jaf. 5, 10. Takid spámennina, sem tal-
ad hafa í drottins umbodi, til eptirdæmis
upp á ad líða illt með þolinnaði. Hebr.
6, 12. 1. Ror. 4, 16.

2. Þjet. 2, 6. Drottinn brenndi borgirnar
Sódóma og Gómorra til øsku, dæmdi þær
til eydileggingar, og setti þær til vidvörun-
ar þeim, sem eptir á mundu lífa ógudlega.

b) Einfanlega eigum vjer ad gefa
gætur ad Jesú Krists, vors endurlausn-
ara, heilaga líferni, og ætíð hafa hans
dæmi fyrir augunum ad breyta eptir.

Matt 11, 29. Jesús sagði: Lærid af mjer,
því eg em hógvær, og af hjarta lítillátur.

1. Þjet. 2, 21. Kristur hefur einnig lidid
fyrir yður, og yður eptirdæmi eptir látid,
til þess þjer skyldud feta í hans fótspor.

Merkt: Jesús Kristur getur ekki verid ofs-
til eptirdæmis ad því leyti, sem hann er
guds sonur, kominn í heimin til ad endur-
leypsa syndarana, og með fraptaverfum stöðfesta,
ad hann væri af gudi sendur, nje ad því leyti,
sem hann gaf sig sjálfur í dauðann sem fríd-

Þægingarforð fyrir allar veraldarinnar syndir;
 en vjer eigum að kappkosta, að litjast þonum í
 öllum þeim dyggdum, sem eiga við vort hæfi,
 og ekki eru mannlegum fróptum of varnar.

§ 4. a) Ald hafa guðsord kostgæfi-
 lega um hönd, heyrast það með andakt,
 og hafa vilja á, að læra það, er hið rjetta
 meðal fyrir sannfríðinn mann, til að geta
 farid æ meir og meir dagvaxandi og
 orðid ítaðfastur í dyggð og guð-
 hræðslu, með samverkandi heilags anda náð.

2. Tím. 3, 16., 17. Öll ritningin er inn-
 blásin af guði, og nytsamleg til lærðóms,
 til sannfæringar, til leidrjettingar, til upp-
 fræðingar í ráðvæðni, svo að guðsmáður
 sje algjör, og til alls góðs verkis hæfilegur.

b) Skynsemist vor andgast allt af meir
 og meir að þekkingu af guðsordi, ofð til
 andlegar og frjófsamrar menntunar.

2. Tím. 3, 15. Þú kannt heilaga ritningu,
 sem getur uppfrætt þig til sálshjálpur með

trúarlærdóminum um Jesúm Krist. Jóh. 5, 39. Sálms. 119, 104., 105.

c) Vilji vor á fróptuglega að hneigjast af þeim mörgu og dýrmætu áminningum og aðbörunum, sem eru í gudsordi, til að fordæst illt, en stunda það, sem gott er; lífa á hann að uppfærast, til að gjöra með allri alíð, það sem oss býrjar.

Lúk. 8, 15. Jesús sagði: Þeir, sem orðid heyra, og geyma það í góðu og síðsömu hjarta, bera ávæxt með stöðuglyndi. 8, 21.

d) Hvernig sem ástætt er fyrir oss, getum vjer fundid huggun og rósemi af gudsordi, sem inniheldur gæzluþúfu lofordum guds náð og blesun Krists vegna.

Jóh. 17, 13. Jesús sagði í bæninni til síns himneska föður: Þetta tala eg í heiminum, svo að mínir lærisveinar hafi af mjer fullan fegnud með sjálfum sjer. Sálms. 19, 9.; 119, 24., 92.

Merk: Um rjetta brúfun gudsorda er í stuttu máli talad í fyrstu bæninni í fræðunum.

II. Arvefni og bæn.

§ 1. Þjer eigum gaumgæfilega að vaka yfir hugrenningum vorum og girndum, þar vort edli er brennst, en freistingarnar eru margar, svo engin heimuleg löngun til ills geti að óvorum fengid yfirhönd hjá oss; lífa eigum þjer idulega og nákvæmlega að halda reikning við sjálfa oss um vorn lifnad og framferdi.

Matt. 26, 41. Jesús sagði: Vakid og biðjid, svo þjer fallid ekki í freistni; andinn er að sonnu reidubúinn, en holdid er veift.

2. Kor. 13, 5. Kannsakid yður sjálfa, hvort þjer erud sanntrúadir; reynid yður sjálfa.

§ 2. a) Gud vill, að þjer skulum idulega biðja, og er það sjálfum oss til gagns; því ekki þursum þjer að minna hann á neitt með vorri bæn, þar ed hann veit fyrir fram, bædi hvers þjer við þursum, og lífa, hvernig best verði ráðin bót á því.

Lúk. 18, 1. Jesús sagði: Þjer eigid jafn-

an ad bidja og ekki ad þreytast. Matr. 7, 7. 1. Tes. 5, 17.

b) Bænin á ad vera ofð medal, bædi til ad styrkja vora elsku og traust á gudi, og til ad snúa vorum huga frá hjegóma veraldarinnar; bænin gefur ofð undir einð frapta, til ad standa á móti freistingunum, og til ad bera vorar þjáningar med þolinmædi.

Jil. 4, 6., 7. Verid ekki hugsjúkfr, heldur látid í øllum hlutum bænit ydar med þakklæti koma fyrir gud í beidni og áfalli; þá mun fridur guds, sem yfirgengur allan stílning, halda hjörtum ydar og hugsunum stöðuglega vid Jesúm Krist.

Merf: Gud hefur ekki til tefid, hvad opt hver Kristinn madur á ad bidja; en ef hann elskar gud einlæglega, verdur það atid hans innilegasta gleði, ad út hella hjarta sinu fyrir gud med vonarsfullri bæn, hve nær og hvar þelzt sem honum gefst færi á. Bædi kveld og morgna þesum rjer tíma og tælisæri til þess, lifa optar á daginn mitt i vinnu verri.

§ 3. a) Þjer meguum biðja guð um allt það góða, sem hann hefur í sínu orði lofað að gefa oss, og sem er bæði sálu og líkama nauðsynlegt; en afjardneskum hlutum eigum vjer sjer í lagi að biðja hann um góða heilsu og daglegt braud, heidur í vorri stöðu, frið við vorn náunga, og blefsun í vorri löglegri stjett.

Orðskv. b. 30, 8. Algur bað: Gef mjer hvorki fátækt nje auðast, en láttu mig hafa mitt affamtad uppeldi.

Matt. 7, 7. Jesús sagði: Biðjið, og mun yður gefast; leitjið, og munuð þjer finna; Þnýjið á, og mun fyrir yður upp lofið verða.

b) Sjer í lagi eigum vjer að biðja guð um þau andlegu gæði, sem til hejra vorri sáluhjálp; það er: um fyrirgefningu syndanna, styrk í trúnni og voninni, vit og frapta til að breyta eptir hans vilja, megu til að standa á móti öllum syndsamlegum

tílfeygingum, um góða samvígfu og sálu-
hjálplegan viðskilnad.

Lúk. 11, 13. Jesús sagði: Ef þjer, sem
vondir erud, erud vanir að gefa börnum
yðar góðar gáfur, hversu miklu fremur
mun þá faðirinn á himnum gefa þeim
heilagan anda, sem hann þar um bidja.
Róm. 1, 9.—11.

Merk: a) Þegar Jesús lærifveinar beiddu
hann, að kenna sjer að bidja, sagði hann:
Þegar þjer bidjid, þá segid: Faðir vor,
þú sem ert á himnum, helgist þitt nafn; til
komi þitt ríki; verði þinn vilji, svo á jörðu,
sem á himni; gef oss í dag vort daglegt braud;
og fyrirgef oss vorar skuldir, svo sem vjer og
fyrirgefum vorum skuldunantum; og leid oss
ekki í freistni, heldur frelsa oss frá illu; því
að þitt er ríkid, mátturinn og dýrðin að ei-
lifu, amen.

b) Drottinleg bæn, Faðir vor, inniheldur
í stuttu máli allt það, sem sjerhver Krist-
inn maður ætíð á að bidja um og af-
bidja, bæði í tilliti til sinnar andlegu og líf-

amlegu velferðar. Þessa bæn má í stuttu máli útskýra þannig:

Sadur vor, þú sem ert á himnum; það er: þú allra-hæsti, eilífi og almáttugi veraldarinnar skapari og herra, sem elskar þínar mannskepnur langt um heitar, en beztu fedur á jörðunni geta elskað sin börn.

Selgistu þitt nafn; það er: kenn ofsb að andsyna í verfunum, að vjer víðurfennum þig eins fullkominn og tilbeidsluverðan, eins og þú í sannleika ert.

Til komi þitt ríki; það er: lát þíns sonar, Jesú Krists, náðugu stjórnum, syndugu mannsyni til upplýsingar og frelsis, meir og meir út breiðast og koma til góðs á jörðunni.

Verði þinn vilji, svo á jörðu, sem á himni; það er: gef ofsb náð til þessa, að vjer sýnum hjer á jörðunni, að vjer sjeum reidubúnir, og ofsb langi til, að hlýða þjer í öllum hlutum, eins og þínir þjónar hlýða þjer á himnum.

Gef ofsb í dag vort daglegt braud; það er: gef ofsb svo mikid af timanlegum gæðum til lífsins naubsynja dag hvern, eins og þú sjer að ofsb er gagulegast til vorrar andlegu og eilífu farsældar.

Syrirgef ofs vorar skuldir, svo sem vjer og fyrirgefum vorum skuldunautum; það er: hegndu ofs ekki eptir maflegleikum, heldur syringef ofs, vegna þíns sonar, vor mörgu afbrót, eins og vjer viljum gjarnsamlega syringefa þeim, sem ofs á móti brjóta.

Og leid ofs ekki í freistni; það er: lát ofs aldrei yfirbugast af þeim freistingum, sem að ofs koma, heldur hjálpa ofs til, að stríða við þær.

Geldur frelsa ofs frá illu; það er: vardveit ofs frá öllu því, sem getur orðið ofs til skaða á sálu eður lífama.

Því að þitt er ríkid, mátturinn og dýrdin að eilífu; það er: þú einn rædur fyrir allri vorri velferð, og ert máttugur, til að efla þana; og því ber þjer einum lof og vegsemd fyrir allt gott, sem vjer hljótum.

Amen; það er: já, vísaulega munum vjer fá það, sem vjer biðjum þig um, og þú sjer að ofs er þjennlegt.

c) **Æf** vjer eigum að biðja með bæninni „**Sadir vor**“ ofs til gagns, þá verðum vjer með stæðugri athygli, að gæta að meiningunni í ordunum, og lesa þau með hjartanlegri andast. Það er því hneykslaleg

vanbrúfun, að lesa þessa bæn án umhugsunar og fyrir síðasafir. Nær væri, að lesa hana sjaldnar, svo andaktin betur gæti við haldið. Matt. 6, 7., 8.

§ 4. Þegar vjer bidjum gud um tímanleg gæði, eigum vjer að fela hans þægi-
legum vilja á vald, að hvað miklu leyti hann vilji bænheyra oss, þar það má
sæ getur verid sjálfum oss eða öðrum til
gagns, að vjer ödlumst ekki það, sem vjer
bidjum um, edur vjer kynnum að vanbrúka
það, sjálfum oss eða öðrum til skada.

Róm. 8, 26. Vjer höfum ekki vit á, hvers
vjer eigum að bidja. Jak. 4, 2., 3.

Jak. 4, 3. Þjer bidjid og öðlizt ekki, af
því þjer bidjid illa, til þess að þjer getid
sóad því í yðar munadarlífi.

Merk: Þegar hinn veikfi, sem bíður um heil-
brigði, edur hinn fátæfi, sem bíður um, að sjer
vegni betur, og fleiri þess háttar, ekki bæn-
heyraft, mega þeir þar fyrir ekki hugsa,
að bænin sje gagnslaus. Þeir eiga miklu
hæður að vera fullvísir um, að gud, eptir

sinni speði, sjer þeim þjenanlegra, að þeir fái ekki það þeir umbíðja; eiga þeir því engu að fíður að halda bæninni til guds áfram, svo að þeir venjist því meir til, að hlýða honum og gefa sig undir hans vilja.

§ 5. Vjer eigum að bíðja fyrir vörum náunga með sömu alvörugefni og sama hjartalagi eins og fyrir sjálfum okkum, til merkis um, að vjer elskum hann, og einlæglega samgledjumst af hans velgengni, og mun guð ekki láta vörn góða tilgang verða ólaunadan.

1. Tim. 2, 1.—3. Fyrst af öllu áminni eg um, að menn fram beri bænir, óskir, fyrirbænir og þakfargjörð fyrir öllum mönnum, fyrir konunginum og öllu yfirvaldi, svo vjer með speði og rósemi lifað getum gudræfilega og síðsamlega; því það er gott, og guði þóknanlegt. Jak. 5, 16.

§ 6. Ef vjer eigum að geta bedid með þeim hætti, sem guði þóknast, megum vjer ekki láta vorar hugrenningar

hvarfla hingad og þangad, heldur snúa þeim til guds alleina, og með audmýkt fram bera vorar naudsýnjar fyrir hann, með stöðugu trausti á Jesú Krísts fríðþægingu og fyrirbón, án þess að reida okkum á vörn eiginna verdugleika; þar að auki eigum vjer að út rýma úr hjarta voru öllu hatri til náungans.

Jóh. 17, 20. Jesús sagði í bæninni til síns himnesta föður: Eg bid ekki einungis fyrir þessum mínum lærisveinum, heldur einnig fyrir þeim, sem munu trúá á mig fyrir þeirra ord. Róm. 5, 1.—2.

Mark. 11, 25. Jesús sagði: Hver þjer standid og bidjist fyrir, þá fyrirgefð, ef þjer hafid sök móti nokkrum, svo að yðar faðir, sem er á himnum, fyrirgefi yður yðar afbrot.

Merk: a) Sá fristinn maður, sem er vel uppfræddur, bidur helst með sínum eigin ordum, sem ekki munu storta hann, þegar hann hugðar alvarlega eftir því, sem hann ætlar að biðja um, og þá hjartad kemst við.

En ef vjer viljum biðja með annara bænum, eigum vjer að velja þær, sem eiga við vort ástand, og innihalda það, sem vjer þá sjer í lagi þursfum að biðja um.

- b) Formálinn fyrir drottinlegri bæn í fræðunum talar um það trúnaðartraust, sem vjer eigum að hafa til guds, þá vjer biðjum. Í fjórðu bæninni er talad um þá timanlegu velgjörninga, og í fimmtu bæninni um þá andlegu, sem vjer eigum helst að biðja um. Í sjöundu bæninni er lífa getid um þið illa, sem vjer eigum einkum að aðbiðja.

III. Skírnar-sakramentid.

§ 1. Skírnin er það helga verk, sem Kristur hefur boðid að hafa við þá, sem ætla að játafst undir hans lærdóm; og má annaðhvort dýfa þeim í vatn, eður auka því yfir þá, í nafni fæðursins, sonarins, og þess heilaga anda.

Matt. 28, 18., 20. Jesús sagði: Allt vald er mjer gefið á himni og á jörðu; farid því og gjörid allar þjódir að mínum læri-

soeinum, og skírid þær í nafni fæðursins, sonarins, og þess heilaga anda, og kennid þeim, að halda allt, sem eg baud yður, og sjáid, eg er með yður allt til veraldar enda.

Merk: Þ heitari londunum má án heilsuspillis dýfa þeim niður í vatn, sem skíraðst eiga; en hjer í þessum kaldari londum verða menn, heilsunnar vegna, að láta sjer lynda, að ausa yfir þá vatni, eins og haft var í þinni fyrstu kristni, þegar einhver var skírdur á sinni föttarsæng.

§ 2. a) Með skírninni verður maðurinn limur kristtilegrar kirkju, til að verða, með samverkandi náð heilags anda, hluttakandi í þeim ómetanlegu velgjörningum, sem Kristur hefur veitt oss.

Gal. 3, 26., 27. Þjer erud allir orðnir guds börn, fyrir trúna á Jesúm Krist; því svo margir af yður, sem erud skírdir til að trúa á Krist, þjer hafid íslædzt Kristó.

Lit. 3, 5. Þptir sinni miskunnssemi hefur gud oss hólpna gjort með endurfæðingarlauginni og endurnýjungu heilags anda.

b) Gud veitir oss í skírninni að-

gang til syndanna fyrirgefningar fyrir Krists sakir, og gjörir ofs, svo sem sin elskuleg börn, hluttakandi í sinni sódurlegri elsku; þannig greidir hann ofs einnig veg til gleði og farsældar í tilkomanda eilífu lífi.

Mark. 16, 16. Hver sem trúir og verður skírdur, sá mun hólpinn verða, en hver sem ekki trúir, sá mun fordæmast.

§ 3. Með því að skírast í nafni sódursins, sonarins og þess heilaga anda, verðum vjer skuldbundnir til, að trúa á sódur, son og heilagan anda, sem þann einasta sanna gud, er einn rædur fyrir vorri tímanlegri og eilífri endurlausn og farsæld, svo að vjer skulum þjóna og treysta honum einum, lífa tilbidja og elska hann, og hlýða honum af öllu hjarta; en hjer afleidir þá einnig, að vjer skuldbindum ofs til, að stríða á móti öllum vondum girndum, og taka ofs vara fyrir, að brjóta hans bódord víð-

vitandi, en fappfösta, að lifa eftir Jesú Krists lærdómi í sonnum gudsótta.

1. Pjet. 3, 21. Skírnin er ekki burttekt líkamans saurugleifa, heldur sáttmáli góðrar samvísðu við gud.

Róm. 6, 4. Svo erum vjer þá með Kristi greptradir í skírninni til dauðans, svo að eins og Kristur er upp vakinn frá dauðum fyrir dýrd fæðursins, svo eigum vjer að ganga í nýju líferni.

§ 4. Kristur vill, að allir menn verði í skírninni límir sínnar frístilegrar kirkju, þar þeir eru endurleystir með hans dauða; því vill hann lífa, að ungbörnin sjeu skírd.

Mark. 10, 14. Jesús sagði: Leyfið smábörnunum til mín að koma, og bannid þeim það ekki; því slíkum heyrir gudsríki til. Matt. 28, 19.

Merkt: Þau börn, sem deyja, áður en þau hljóta skír, koma samt í gudsríki; því að Kristur hefur endurleyst þau, og þeim verður ekki tilreiknuð forsökun á skírninni. En þafi

foreldrar eða vandameun af áfettu ráði halld barninu frá skirninni, þá verður það þeirra ábyrgðarhluti, vegna þess þeir með því sýndu, að þeir virtu litils Krists bodord.

§ 5. Í konfirmatíóninni eigum vjer sjálfir að ítreka og opinberlega að endurnýja það heilaga loford, er aðrir gjordu fyrir vora hönd, þegar vjer hlutum skirn, sem er: að vjer viljum afneita öllum ógudlegleika, trú á guð födur, son og heilagan anda, og auðsýna vora trú með dyggdugu líferni. Til þessa lofords eigum vjer ætíð alla vora æfi að muna, og láta það sífelldlega minna oss á þá tryggð og hollustu, sem vjer eigum að sýna gudi, svo að vor trú og ráðvendni ekki spillist af holdlegu gjálfi.

Opinb. b. 2, 10. Jesús sagði: Vertu trúr allt til dauðans, þá skal eg gefa þjer lífsins förónu.

Ef. 5, 25.—27. Krístur elskadi söfnuðinn, og gaf sig sjálfan út fyrir hann, svo

ad hann helgadi hann, og hreinsadi hann med vatnslauginni í ordinu, til ad útvega sjálfum sjer dýrdlegan sfsnuð, sem hefði ekki blett nje brúfku, edur neitt þess háttar, heldur væri heilagur og lýtalaus.

Merk: Endurminning skírnarinnar á ad uppröva ofs til nýrrar árvefni og ástundunar í því, ad laga vorn lifnad eptir Krists lærdómi. Þess vegna er hún allt af ágætt meðal handa ofs, til ad esla vora byggð og gudhræðslu, og á aldrei ad itrefa sjálfst skírnarverkid eða skíra upp aptur.

Um skírnina er talad í fjórða parti fræðanna.

IV. Kveldmáltíðar-saframentid.

§ 1. Sú heilaga kveldmáltíð er það helga verk, er Jesús Kristur ískipadi, og sem er innifalid í því, ad fristnir menn eiga ad neyta brands og víns, og þannig verda hluttafandi í Jesú Krists lífama og blóði, sem fórnfært var til fridþægingar fyrir þá, og vegna þeirra synða.

Matt. 26, 26.—28. Mark. 14, 22.—24. Lúf. 22, 19., 20. 1. Kor. 11, 23.—26. Vor herra Jesús Krístur, á þeirri nótt, sem hann svisinn var, tók hann braudid, gjordi þakfir, braut það, og gaf sínum lærisveinum, og sagdi: Takid og etid; það er minn lífami, sem fyrir yður verður gefinn; gjorid það í mína minningu. Sömulleidis eptir kveldmáltidina, tók hann káleikinn, gjordi þakfir, gaf þeim hann og sagdi: Drekkid allir hjer af; það er káleikur hins nýja sáttmála í mínu blóði, sem fyrir yður út hellist til fyrirgefningar syndanna; gjorid þetta, svo opt sem þjer það drekkid, í mína minningu.

§ 2. a) Med innsetningu þeirrar heilögu kveldmáltidar hafði Jesús hann tilgang, að styrkja fristna menn í trúnni, og uppröva þá til föstgæfilegrar ástundunar í frístilegu líferni.

Lúf. 22, 19. Jesús sagdi: Gjorid það í mína minningu.

b) Þegar vjer medtöfum kveldmáltidar-

saframentid, eigum vjer að minnast Jesú Krists frídægjandi danda, ofis til huggunar og fullvissu um, að allar vorar syndir sjeu ofis hans vegna fyrirgefnaðar, ef vjer tileinfum ofis hans frídægjingu með sannri idrun og lifandi trú.

Lúk. 22, 19., 20. Jesús sagði: Þetta er minn líkami, sem fyrir yður verður gefinn; — Þessi káleikur er sá nýi sáttmáli í mínu blóði, sem fyrir yður út hellist.

c) Vjer eigum að láta þá heilögu kveldmáltid uppróa ofis til innilegasta og lotningarfyllsta þakklætis fyrir það, að Jesús Krístur leid þungar kvalir og fórnfærði sjálfan sig í vörn ístad, og með því, að neyta opinberlega þessarar máltidar, eigum vjer honum til vegisemdar að sýna, að vjer vidurfennum, að hann sje vor frelsari og sálubjálpari.

1. Kor. 11, 26. Svo oft, sem þjer etid af þessu brandi, og drekid af þessum kal-

eif, eigid þjer ad minnast á dauda drottins, þangad til hann femur.

d) É því vjer medtøfum braudid og vínid, komumst vjer í nánustu sameiningu við Jesúm Krist, vorn frelsara, sem gjörir oð hluttakandi í sínum allra-helgaða líkama og blóði, til fullvísu-um, ad oð sje veitt hlutdeild í hinum mja náðarsáttmála, er hann, sem vor árnadar-madur, hefur gjört milli guds og vor.

1. Kor. 10, 16. Sá blesaði Kaleikur, sem vjer blessum, er hann ekki hluttekning í Krists blóði? Og braudid, sem vjer brjótu-m, er það ekki hluttekning í Krists líkama?

Hebr. 8, 6. Kristur hefur fengid þeim mun ædra embætti, sem hann er meðal-göngumadur betri sáttmála, sem einnig er byggdur á betri fyrirheitum.

e) Þegar vjer minnumst þeirrar óum-ræðilegu Jesú Krists elsku, sem í kveldmáltíðinni verður oð fyrir sjónir sett, á

heitasta elska aptur á móti að þvíkna í vörum hjörtum; það á líka að finna við til, að elska hver annan innbyrdis, eins og brædur, sem Kristur hefur alla saman endurleyft.

Jóh. 13, 35. Af því munu allir sjá, að þjer erud mínir lærisveinar, ef þjer elskid hver annan.

1. Kor. 10, 17. Sýrst það er eitt braud, þá erum vjer allir einn líkami; því vjer erum allir hluttafandi í því eina braudi.

§ 3. Það er nauðsynlegt, að vjer prófum sjálfa við, hvort vjer getum sem verdugir gestir gengid til gudebords; því þeir einir hafa gagn af sakramentinu, sem neyta þess verduglega, en hinir óverdugu þar á móti hafa sjer gudlega hegningu.

1. Kor. 11, 27.—29. Sver sem etur af þessu braudi, eða drekkur faleif drottins óverduglega, sá verdur sefur við drottins líkama og blóð; en hver einn prófi sig

sjálfan, og eti svo af braudinu og drefki af Faleifnum.

§ 4. Til þess að geta rjettilega prófað sjálfa oss, eigum vjer:

1) að raunfaka vort hjartalag í tilliti til Krists og hans fridþægingar, svo vjer getum vitad, hvort oss, sem idrandi mönnum, sýnist mífils um varda, að finna náð hjá gudi einum vegna Jesú Krists, og með trúnni á hann;

2) eigum vjer að raunfaka hjá sjálfum oss, hvort það he ver einlægur áfsetningur, eptirleidis með alvörugefni að stríða á móti öllum syndsamlegum tillokkunum, og af alid að vilja fylgja Jesú lærdómi, svo oss fari meir og meir fram í ráðvendni og sonnum gudsótta.

Ejrhver fá gengur óverdu gur til gudsborðs, sem, eptir það hann þannig

þesur þröfað sig nákvæmlega, finnur ekki hjá sjer það hugarfar, að hann vilji leita náðar hjá gudi með trúnni á Krist, hafa einlægga ásetning að betra sig, og láta sjer fara fram í dyggð og gudsótta.

1. Kor. 2, 2. Eg tók fyrir mig, að fara ekki með neinn annan lærdóm, þegar eg var hjá yður, en um Krist, og hann krossfestan.

2. Kor. 5, 14., 15. Krists Færleiki þvingar oss, með því vjer ályftum svo, að fyrst hann einn er dáiinn fyrir alla, svo sjeu þeir allir dánir; og hann dó fyrir alla, til þess að þeir, á meðan þeir lifa, ekki framar lifi sjer, heldur honum, sem fyrir þá er dáiinn og upp risinn.

Merkt: a) Í skriptastólnum verðum vjer sjer í lagi áminntir og upnærvadir til, að þröfa nákvæmlega sjálfa oss, þegar skriptafáðirinn, með gudlegum fortelum og áminningum, minnir oss á skyldu vera við Krist, og brýnir fyrir oss, að vjer eigum sifellblega að þappfösla, að vera byggðauðgir.

- b) Það stendur engan veginn í prestsins valdi, að fyrirgefa syndirnar; því það er guds eins. En presturinn getur einungis, eptir guds fyrirheitum, bodað ofs og fullvissad ofs um, að gud fyrirgefi ofs vorar syndir vegna Jesú Krists, ef vjer idrumst þeirra af hjarta, og trúum á Krist. Þess vegna hafa idrunarlausir effert gagn af, að ganga til skripta og altaris, heldur verður þeirra ábyrgðarhluti því þyngri, þar þeir vanbrúka þetta, til að hylja með vonzku sína, og til að gjöra gys að gudeordi.
- Um þá heilögu Eveldmáltíð er talad í fimmta parti fræðanna.
-

Attundi Kapituli.

Um mannanna síðasta ástand.

---

§ 1. Þó dauðastundin sje öllum óvísð, þá er það þó víst, að allir menn, sem á jördunni lifa, allt til veraldarinnar enda,

eiga einhvern tíma að deyja, því þeir eru allir syndarar

Róm. 5, 12. Syndin er af einum manni komin í heiminn, og dauðinn vegna syndarinnar; þannig hefur dauðinn runnid inn til allra manna, því þeir syndgudu allir.

Merk : a) Það er mjög hættulegt og heimskulegt, að skjóta á frest sínum undirbúningi undir dauðann, af þeirri ástæðu, að maðurinn sje ungur, eða heilsugóður og heilbrigður; því dauðinn sippir mörgum burt á besta aldri; svo veit heldur enginn, hvort dauðann muni bera snögglega að, eður með aðdraganda; enginn getur heldur fyrir sagt, hvort hann muni fá færi á, að undir búna sig, þegar hann á hjer við að skilja; því fæstir eru svo öruggir á dauðastundunni, að þeir þá geti með alvörufesni og stöðugri sálarresemi hugað um sín sálshjálparefni.

b) Al sóttarsænginni er tíminn of naumur til að fá viðbjód á þeim læstum og þeirri hjegómaelsku, sem optendu syndaranum, meðan hann var heill og ósjúkur, frá, að trúna á Jesúm Krist og elsta hann; hugarfarid um-

breytist ekki heldur af því, þó madurinn, meðan háskinn vofir yfir, fyllist hræðslu og fvíða fyrir eynd og fízel um alla eilífd; því vjer sjáum allt of opt, að þeir, sem með miklu hugarengri losa bót og betrun á féttafænginni, súa strax, sem þeir eru orðnir heilbrigðir. aptur til hins fyrra syndjamlega lífnadar, og sýna með því, að angur þeirra hafi ekki komid af einlægu hjarta, og að lýstin til þess vonda er af langum vana orðin svo ríf í sálunni, að hún getur ekki orðid niður kæfd, nema með langvinnu strídi og baráttu.

- e) Þar frvir er ráðlegast, að búa sig undir daudann frá unga aldri, og stríða strax á móti illum illum girndum, undir eins og þær taka til að breiða sjer; en kappfesta þar á móti að komast með lifandi trú í sameiningu við Kríst, sínu endurlaenuara, og fylgja hans eptirdæmi; því eins og ógudlegir forberðast meir og meir, svo þeir, með því að halda áfram í syndunum, hafa enga byggðar- og gudehræðslu-tilfinningu, eins styrkjast hinir gudehræddu daglega, með samverkandi náð heilags anda, af því, að idka sig sífelldlega í gudehræðslu, og þannig undir búa handa sjer fríð og fognud í samvirkunni, sem

er sú mesta farfæld í þess lífi; en ógudlegir aptur á móti kafa sjer með loftum sínum mestu fívol og órósemi. Þegar dauðinn að kemur, eru þeir gudbræddu hugbraustir og ófældnir, en hinir ógudlegu stílfast, og annaðhvort falla í óvæntingu, ellegar með hugðunarleysi söfva sjer niður í forherðingu.

§ 2. Sálin, sem er ódauðleg, fer strax, sem hún er stílin við líkamann, til síns samastadar, annaðhvort í eilífa gleði, edur eilífar kvalir, eftir því sem maðurinn hefur lifað í þessum heimi vel edur illa.

Lúk. 23, 43. Jesús sagði við ídrandi ræningjann á krossinum: Sannlega segi eg þjer: í dag skaltu vera með mjer í Paradís. 2. Ror. 5, 8.

Jóh. 5, 24. Jesús sagði: Hver sem heyrir mín ord, og trúir þeim, sem mig sendi, sk hefur eilíft líf, og hann kemur ekki til dómsins, heldur hefur hann stígid yfir frá dandanum til lífsins.

Lúk. 16, 22., 23. Jesús segir í eptirlífingunni: Sá fátæki dó, og var borinn af engl-

inn í fadmi Abrahams. Sínn rífi dó lífa, og var greptradur, en sem hann upp hóf sín augu í helvíti, var hann í Evólunum.

§ 3. Á esíta degi mun lífamininn verða upp vaflinn og samtengdur aptur fálunni; verður hann þá óförgengilegur.

Jóh. 5, 28., 29. Jesús sagði: Sá tími mun koma, á hverjum allir þeir, sem í grófunum eru, munu heyra guds sonar raukt, og þá munu þeir, sem gott hafa gjört, upp rísa til sælu, en hinir til fyrirdæmingar, sem illt hafa að hafzt.

Post. gb. 24, 15. Póstulinn Páll sagði: Eg hef þá von til guds, að á síðan muni koma upprisa framlidinna, bæði rjettlátra og ranglátra.

1. Kor. 15, 42. Lífami þeirra, sem deyja, verður förgengilegum nidur sáð, en hann mun upp aptur rísa óförgengilegur; honum verður auðvirdilegum nidur sáð, en hann mun upp rísa veggjaflegur; honum verður nidur sáð veikum, en hann mun upp aptur rísa máttugur; náttúrulegum

lífama verður nidur sáð, en upp ^íaptur mun rísa andlegur lífami.

§ 4. Þeir menn, sem verða lífs á jörðunni, þegar dómisdagur kemur, deyja að sonnu elfi, svo að sál og lífami ffliljast að, en þeir munu þó umbreytast, svo að þeirra forgengilegi lífami verður allst í einu óforgengilegur; enginn maður veit, hve nær þessi dagur muni koma.

1. Kor. 15, 51., 52. Sjá, eg segi yður leyndardóm; vjer munum ekki allir sofna, en allir munum vjer umbreytast, og það í vetfangi á einu augabragdi, við hinn síðasta lúdurhlóm; því lúdurinn mun gjalla, og hinir framlidnu munu upp rísa óforgengilegir, en vjer munum umbreytast.

§ 5. Kristur mun með dýrdlegum hætti opinberlega dæma alla menn eftir upprisuna, og auglýsa fyrir öllum, að guðhræddir sjeu þess mállegir, að lifa í vegsæmd og sögnuði eilíflega; en ógudlegir þar

á móti munu sjæta þeirri hegningu, sem ill-
verk þeirra hafa til unnid.

Post. gb. 17, 31. Gud hefur fastsett viss-
an dag, og ætlar þá að láta þann mann,
sem hann hefur þar til fjerid, dæma með
rjettvísí alla jardarinnar innbúa; þar um
sannfærir gud alla með því, að hann upp
vakti þann mann frá daudum.

2. Kor. 5, 10. Vjer eigum allir að birtast
fyrir Krists dómstóli, svo að hver einn fái
laun eptir sinni breytni í líkamans lífi,
hvort sem hún hefur verid góð eða vond
(2. Tefs. 1, 7., 8.), þegar drottinn Jesús
opinberast af himni með sínum englaher
og logandi eldi, og lætur hegningu ganga
yfir þá, sem ekki þekkjast gud, og ekki
hlýða náðarlærdómi drottins vors Jesu
Krists.

Merk: Sjærhver sála dæmist strax, eptir
að hún er farin út af líkamanum, og
verður henni víðað annaðhvort til eilífrar gleði
eða eilífra kvala. Hebr. 9, 27. En á síðasta
degi, þegar sálirnar eru að nýju orðnar sam-

tengbar lífomunum, mun Kristur sem Föngur og herra saman safna þeim, svo hans rjettláti dómur verði þeim öllum undir eins Funnur, til vitnisburðar um hans blutdrægnislausu stjörn, og að þeim sje enginn órjettur gjör. Matt. 25, 31.—46. Róm. 2, 16.

§ 6. Gílist lífer dýrdlegt og sælufullt líf, sem gudhræddir menn æfinlega lifa í unadarfyllstu sambúð við Jesúm Krist, góðu englana og alla útvalda, án þess að áreitast lengur af nokkurri synd eða sorg, en njóta óumræðilegrar huggunar, fridar og fagnadar, af að flóða guds dýrd, sem lýsir sjer í hans mörgu dásendarverfum, þar þeir einnig losa og vegsama gud hver með öðrum, og æsa sig í helguninni og færlifanum, eftir guds vilja.

Matt. 25, 34. Jesús mun segja við þá: Komid hingat, þjer ástvinir fædur míns,

og eignizt það ríki, sem yður var fyrir-
búid frá heimsins upphafi.

Jóh. 17, 24. Jesús sagði í bæninni til síns
himnesta föður: Eg vil, að þeir, sem þú
gaffst mér, þeir sjau hjá mér, þar sem eg
er, svo þeir sjái mína dýrd, sem þú gaffst
mér.

Hebr. 12, 22. Þjer komid til borgar guds
lífanda, til hinnar himnestu Jerúsalem, og
til englanna mörgu þúsunda.

Spínb. b. 21, 4. Gud mun þerra öll tár
af þeirra augum, og daudinn mun ekki
lengur vera til, ekki harmur nje fveinan,
nje heldur þína mun lengur til vera.

Róm. 2, 10. Geidur, vegsæmd og frid mun
hver fá æðlast, sem gott gjerir.

§ 7. Þyrirdæmingin, sem annars
fallast eilífur daudi, er kvalafullt og
vonarlaust líf, sem ógudlegir lífa í
vondra anda og illra sálna sam-
búð, og fveljast þeir sárlega af átölum
samvizkunna, og finna til hryggileg-

ústu verðana af sínum fyrri illgjörðum, þar ed girndir þeirra og ástríður, sem þeir þá ekki geta fullnægt, með fram auka fíð og þínu þeirra.

Matt. 25, 41. Jesús mun segja við þá: Farid frá mjer, þjer bálvadir, í þann eilífa eld, sem búinn er djöflinum og hans árum.

Mark. 9, 47. Jesús sagði: Þeirra ormur deyr ekki, og þeirra eldur slokknar ekki.

Jóh. 3, 36. Hver, sem trúir á soninn, sá hefur eilíft líf, en hver, sem ekki hlýðnast syninum, skal ekki sjá lífið, heldur varir guds reidi yfir honum.

Róm. 2, 9. Grellingar og harmfæli munu koma yfir allra þeirra manna sálir, sem illsku drýgja.

§ 8. Á síðasta degi mun vor heimur faraft með öllum sínum gæðum; en gudhræddir munu ætíð vera hjá

dróttni, og með þessari von skulum vjer hughreysta hver annan.

2. Þiet. 3, 10. Dagur drottins mun koma sem þjófur á nóttu; þá munu himnarnir med miklum gný farast, en frumefnin af eldi sundur leysast, og jörðin, med því, sem í henni er, upp brenna. 1. Tes. 4, 17., 18.

Gudi sje lof og dýrd ad eilífu, amen.

Stutt

á g r i p

af

H ö f u d l æ r d ó m u m**kristilegra trúarbragða.**

1.

Ginn sannur guð er til, sem hefur skapað heiminn, við heldur og stjórnar honum, til gagns og gleði öllum sínum lifandi sköpnum, en sjer í lagi þeim skynsemdarfallu til farsældar.

2.

Þessi guð hefur allra-hátignarfullstu eiginlegleika til að bera, og er alfullkominn í mætti, speki, gæzku, heilagleika og rjettlæti.

3.

Heilög ritning, sem inniheldur guðs vilja og ráðstafanir, að svo miklu leyti sem þetta sjer í lagi snertir mennina, þennir oss að

dýrka gud, sem fœdur, son og heilagan anda, er allir hafa eina veru og sömu gudlegu tign.

4.

Maðurinn var í upphafi, þegar gud hafði skapað hann, saklaus og góður, en hann spíllti sjer sjálfur með því, að brjóta friviljuglega móti guds lögmaði; af því varð hann syndugur, og óhæfilegur, til að taka á móti þeirri sælu, sem gud hafði honum ætlað.

5.

Jesús Krístur, sem er eingetinn sonur þess himneska fœdur, varð maður, svo hann gæti endurleyft syndugt mannfyn frá þeirri eynd, sem það hafði með syndinni steypt sjer í. Hann sýndi mönnum þar fyrir með sinni kenningu, hvað gud af sinni misfunarsfullu elsku hafði ályftað um þeirra frelsun, útvægadi þeim aðgang til hennar með sinni friviljugu þínu og dauda, staðfesti lífa með sinni uppreisn og himnasfer þá vísu, sem hann hafði gefið þeim um eilíft líf. Nú stjórnar hann öllum heimin-

um, ásamt fœdurnum, með gudlegu veldi, og ber sjer í lagi umhyggju fyrir sinna endurleystra eilífri sálshjálp.

6.

Heilagur andi leidir oss með Krists lærdómi til apturhvarfs frá syndunum og til trúarinnar á Krist, svo vorar syndir verði oss fyrirgefnar. Hann hjálpar oss einnig til betrunar og framfara í dyggð og guðhræðslu, svo vjer getum orðid hluttakandi í þeirri sálshjálp, sem Kristur hefur oss útvegad.

7.

Vor trú á Jesúm Krist á að sýna, hvort hún sje froptug, með því að vjer lifum eptir vorri skyldu, bæði við gud, við sjálfa oss, og við náungann, eptir því sem gud og Kristur hafa skipað oss í heilagri ritningu.

8.

Gudi erum vjer skyldugir um, að tilbidja, óttaast og elska hann, hlýða honum, og reida oss á hann einan, losa hann, þakka honum

og áfalla hann, einnig taka ofs vara fyrir öllu því, sem á nokkurn hátt stridur móti þeirri virðingu, sem vjer eigum honum að veita.

9.

Sjálfum ofs erum vjer skyldugir um, að bera tilhlýðilega umhyggju bæði fyrir sálu vorri og líkama, sem og fyrir vorri tímanlegri velferd, en þó sjer í lagi gæta vor, og varast allt illt og syndsamlegt háttalag og vana, svo samvígðan hvorki of þungist, nje vjer förum á mis við vora sönnu farsæld; vjer erum þar á móti fullviðsír um guds náð, og getum ætíð með sonarlegu trúnaðartrausti leitad hælis hjá honum, ef vjer fappkostum að verda góðir og dyggdugir, eptir Jesú lærdómi og eptirdæmi.

10.

Náunganum erum vjer skyldugir um, að elska hann eins og sjálfa ofs, og þess vegna að vera ætíð reidubúnir til, að gjöra það

sama við hann, sem vjer fjósa vildum að hann, þegar líft stendur á, gjörði við oss; en aldrei taka oss neitt það fyrir hendur, sem á nokkurn hátt kynni að skerða hans tímanlegu eða eilífu farsæld.

11.

Þjer eigum að hafa gudsord idulega um hönd; því það er hið besta medal til vorrar upplýsingar og helgunar; lífa eigum vjer idulega að vegsama og áfalla gud, til þess hugur vor fyllist af elsku til guds, og löngun eptir, að gjöra hans vilja.

12.

Þjer eigum að leggja allt kapp á, að virða mikils og halda vörn skírnarsáttmála; því með skírninni hefur Kristur látið gjöra oss að limum sinnar kirkju, og gefið oss rjett til sinna dýrmætu velgjörninga.

Í kveldmáltíðar-sakramentinu gjörir Jesús Kristur oss hluttakandi í sínum lífama og blóði, til fullviðseu um, að vorar syndir sjeu

oðs fyrirgefuar, ef oðs af hjarta idrar þeðs, að vjer hófum drúgt þær, og einsetjum oðs, að láta oðs fara fram, með trúnni á hann, í ráðvæðni og í vorum fríðindémi; þar fyrir eigum vjer lífa að neyta þeðsa íaframentis með hjartanlegri andaft, eptir að vjer ádur hófum náfræmlega og alvarlega þróðað sjálfa oðs.

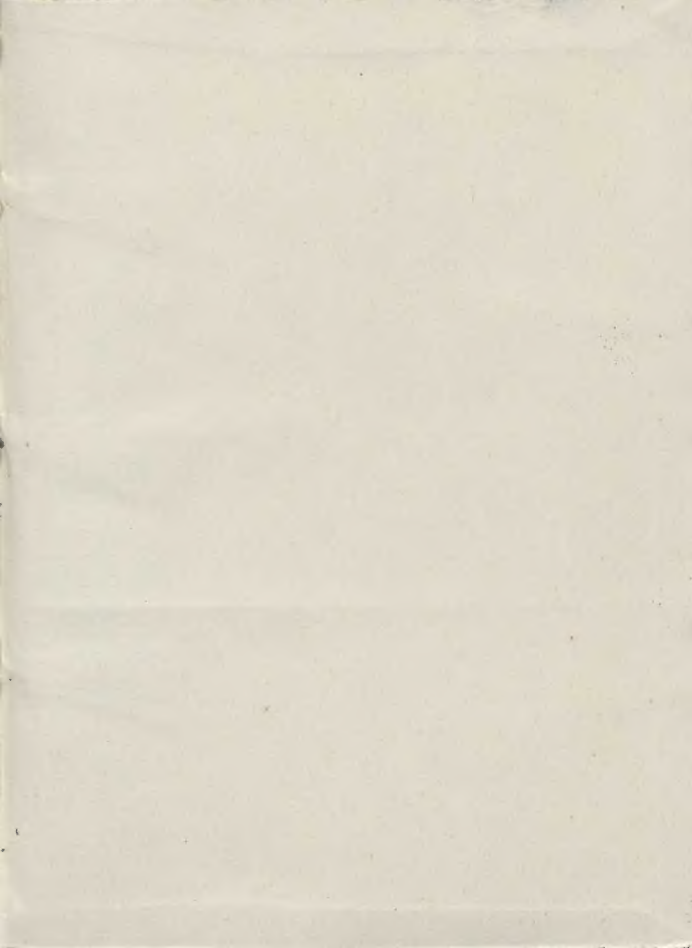
13.

Gudhræðdra sálar koma eptir dauðann til eilífs lífs og eilífrar sælu, í samfjelagi við góða anda, hjá Krísti, sínum endurlausnara; en þá ógudlegir deðja, fara þeir í samfjelag vöndra anda, og breppa þar kvasir og angist, sem er mafleg hegning illgjörða þeirra.

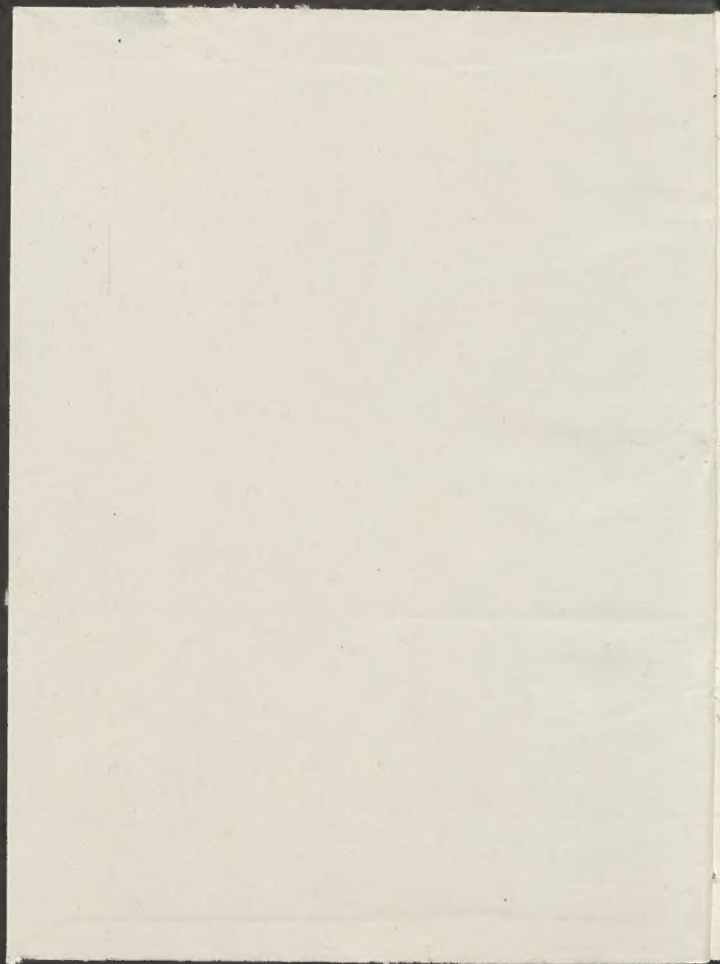
14.

Gud hefur eptir sínu alvitra ráði sett víðs-
an dag, til að vekja hina dauðu lífami úr
duptinu, og samtengja þá sálum þeirra; þá
mun Krístur láta alla framliðna birtast fyrir sín-
um dómi, og þá fyrirferst sú veröld, sem nú er.

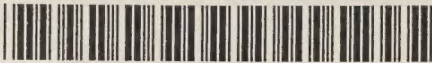

Lbs - Hbs / Benediktssafn

100728194-8

